

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SLÆGTEN
KNAGENHJELM
OG DENS JORDEGODS

VED

A. W. RASCH

AMANUENSIS I DET NORSKE RIGSARKIV

KRISTIANIA
DET MALLINGSKE BOGTRYKKERI
1910

ALLEREDE for adskillige Aar tilbage begyndte jeg at samle Materiale til en Slægtebog for Slægten *Knagenhjelm*, idet man om denne Slægt dengang alene var henvist til de Oplysninger om samme, der findes i Bernt Moe's „Tidsskrift for den norske Personalhistorie“, Ny Række, Side 101—106, hvor den i Korthed behandles som en af de Slægter, der i 1824 reklamerede sit Adelsskab for Stortinget.

Da Slægten Knagenhjelm den 28 Juni førstkomende vil kunne feire 200 Aarsdagen for sin Besiddelse af *Kaupanger Gods*, fandt Slægten det ønskeligt at kunne feire dette Jubilæum ved Udgivelsen af et Festskrift, og gav i den Anledning tre af dens Medlemmer — Kaupangers nuværende Besidder Godseier *N. J. Knagenhjelm*, Expeditionschef Kammerherre *J. R. Knagenhjelm* og Høiesteretsadvokat *A. Knagenhjelm* — mig i Opdrag at bearbejde det af mig samlede Materiale til Slægtens og Godsets Historie og udgive det som Jubilæumsskrift. Skriftet er udelukkende skrevet for Slægtens egne Medlemmer, der ogsaa har udredet samtlige med Udgivelsen forbundne Udgifter.

Naar Slægtebogen ikke er blevet mere udførlig end Tilfældet er, har dette væsentlig sin Grund i, at saavel alle Familieoptegnelser som ogsaa Adelspatentet og andre Papirer af Interesse for Slægtens og dens Eiendommes Historie desværre er gaaet tabt ved Kaupanger Hovedgaards Brand i 1850.¹ Stoffet til Slægtebogen har jeg derfor møisommelig maattet søge paa de allerforskjelligste Kanter.

En god Hjælp ved Tilveiebringelsen af Materiale har jeg haft i den interesserede Historiker og Genealog, nu afdøde Godseier *H. K. Heiberg* paa Amble, der navnlig meddelte mig adskillige Oplysninger til Kaupangers Historie, ligesom han ogsaa sendte mig Afskrift af Gravskrifterne over de i Gravkapellet ved Kaupanger Kirke bisatte

¹ Ved denne sørgelige Ildebrand gik ogsaa den sjeldne *Samling af Familieportrætter* (Malerier) tabt. Det er derfor, som det vil sees, i Slægtebogen kun faa Portrætter af de ældste Generationer af Slægten. Kopier af de — tildels i fremmed Eie værende — Malerier, hvorefter disse Portrætter ere tagne, er forøvrigt nu erhvervet til Kaupanger Hovedgaard. Se Side 59¹.

Medlemmer af Slægten, hvilke han havde taget, da Kisterne ved Kapellets Nedrivelse i 1862 blev begravet paa Kirkegaarden.

Ogsaa flere andre har ydet mig Bistand ved Slægtbogens Udarbeidelse, og tillader jeg mig til disse herved at fremføre min forbindtligste Tak. Særlig vil jeg rette denne Tak til Hr. Arkivar *E. A. Thomle* for hans værdifulde Meddelelser, til Hr. Arkivar *H. K. Steffens*, der har havt den Godhed at gennemse Manuskriptet, samt til Hr. Professor *Magnus Olsen*, der har vist mig den Venlighed at give Forklaring til Stedsnavnene.

Min bedste Tak tillader jeg mig ogsaa at bringe den kyndige Heraldiker Hr. Arkivar i det danske Rigsarkiv *A. Thiset*, der har vist mig den store Velvilje at give Tegning til Slægtens Vaaben efter den i det danske Lehnskontors Protokoller beroende Kopi, hvilken — efterat det originale Adelspatent er brændt — vistnok maa ansees for at være den eneste autentiske Gjengivelse af samme.

Christiania i April 1910.

A. W. Rasch.

INDHOLD

	Side.
Den Knagenhjemske Slægtebog	1
Kaupanger	43
Stedje	65
Losne	71
Lagmand Knags Reise til Kola (Malmis) i 1690	75
Register	87

SLÆGTEN *Knag*¹ skriver sig utvivlsomt enten fra Gaarden Knagholt i Torslev Sogn i Dronninglund Herred i Hjørring Amt, eller fra Byen Knagstrup i Skader Sogn i Sønder-Hald Herred i Randers Amt, begge i Jylland.

Den første af Navnet, der optræder i Norge er *Niels Jacobsøn Knag*, en Jyde af Fødsel, der i 1632 nævnes som Tingskriver (∴ Sorenskriver) paa Søndmør,

Han blev senere Foged sammesteds, og efter hvad der fremgaar af en Tavle i Borgunds Kirke, maa han have faaet dette Embede ialfald før 1640.

I 1648 skjænkede han Stranden Kirke en ny Prædikestol, der bærer følgende Inskription: „Gud til Ære og Kirken til Beprydelse er denne Stol bekostet og foræret til Strands (∴ Strandens) Kirke af Hr. Niels Jacobsøn Knag, Kongens Foged over Søndmør 1648.“

Niels Knag maa formentlig være død i Aaret 1660, thi efter denne Tid findes han ikke nævnt som Foged. Han boede paa Gaarden Vaanerholm og var gift med Cecilie Jørgensdatter.

I dette Ægteskab havde han en Datter, *Maren Nielsdatter Knag*, der senere nærmere skal omtales, Sønnerne *Morten* og *Jørgen* og muligens endnu en tredje Søn *Hans Nielssøn Knag*.

Om den ældste Søn *Morten Nielssøn Knag* vides der ikke mere, end at han efterlod sig en Søn *Jens*, der boede paa Gaarden Indre-Fauske i Søkølvens Annex til Ørskog Præstegjeld, hvor han døde i 1740, 96 Aar gl. uden Børn af sit Ægteskab med Elisabeth Hermansdatter.

Den anden Søn *Jørgen* (eller som han selv skriver sig *Jürgen*) *Nielssøn Knag*, der var født paa Søndmør, førte et temmelig omflakkende Liv. I sin første Ung-

¹ Naar „Dansk Adelslexikon“ I. S. 288 anfører en *dansk* adelig Slægt Knaghe, da er dette efter „Nyt Dansk Adelslexikon“ S. 356 en Feilskrift for Kraghe. — I *Sverige* levede der ca. 1450 en adelig Slægt Knagh, der i Skjoldet førte en Gren med 3 Blade og en lignende Gren paa Hjelman. At denne Slægt ikke staar i nogen Forbindelse med den Slægt, der her skal behandles, er overflødig at bemærke. Niels Jacobsøn Knag førte i sit Segl kun et slet og ret Bomærke, og den Overensstemmelse, der synes at være mellem den gamle svenske Slægt Knaghs og den senere adlede Slægt Knagenhielm's Vaaben, beror paa en ren Tilfældighed.

dom var han i Tjeneste hos *Ove Bielke*, og efter dennes Raad reiste han udenlands for at gaa i fremmed Krigstjeneste. Han opholdt sig nu en Tid i Holland, reiste saa til Vestindien og kom siden til Pernambuco i Brasilien, hvor han tjente som Soldat og senere som Sergeant i 7 Aar.

Omkring 1655 vendte han tilbage til Norge, hvor han søgte den efter Jørgen Andersen Brochmann ledige Plads som Løitnant ved Søndmørske Kompani. I sin Ansøgning anfører han, at Faderen, der havde mange Børn, „i mange Tider“ havde tjent baade som Sorenskriver og Foged paa Søndmør, hvor han selv var født og vel kjendt fra Barndommen af.

I 1661 nævnes han som Kaptein og Chef for Søndmørske Kompagni¹ og levede endnu 1675. Han var gift med Berete Mogensdatter, der tidligere havde været gift med en Hans Lemmiche, i hvilket Ægteskab der var en Datter Agathe Hansdatter Lemmiche.

Kaptein Jørgen Nielssøn Knag efterlod sig følgende Børn:

1. Jørgen Jørgensen, vistnok den Jørgen Jørgensen Knag, „født paa Søndmør“, der 1679 blev antagen som Baadsmand i kgl. Tjeneste.
2. Ide Sophie Jørgensdatter Knag, der nævnes i 1675.
3. Niels Jørgensen Knag, der kaldes „Laugmand“, uden at man forøvrigt har kunnet finde noget, der tyder paa, at han har indehavt et saadant Embede; maaske kan han have været Fuldmægtig hos sit Søkendebarn, daværende Lagmand i Bergen, Niels Tygesen Knag. Han blev gift i Haalands Kirke 23 Søndag efter Trinitatis 1694 med Kirsten Jacobsdatter Hafreland. Hans Enke var vistnok den Kirsten, sl. Niels Knags, der blev begravet i Stavanger 26 Septbr. 1709, 44 Aar gl. Med hende havde han ialfald 2 Børn, nemlig:
 - a. Anna, døbt i Stavanger Domkirke 3 Novbr. 1697 og
 - b. Jørgen, døbt der 11 Søndag efter Trinitatis 1702.
4. Elisabeth Jørgensdatter Knag, gift med Hr. Jacob Jenssøn Bandsbøl, der 14 Marts 1696 blev Sognepræst til Hjørendfjord.

Kaptein Jørgen Knag har maaske havt en 3die Søn Eilert Knag, der var gift med Kirsten Nielsdatter, og som i 1665 var Løitnant i Kaptein Grims Komp. af Smaalenske nat. Infreg. og i 1674 ved Marinerkomp. i Stavanger. Han og hans Hustru døde kort efter hinanden, og Skifte efter dem holdtes i Stavanger 20 Mai 1690. De efterlod saagodtsom intet i Arv til deres eneste Barn, Datteren Kirsten Knag, der 5 Oktbr. 1696 i Egersund blev trolovet med Jens Jensen fra Eidanger. Hun er maaske den Kirsten Knag, der blev begravet i Stavanger 4 Juni 1742.

Den tidligere som en mulig 3die Søn af Foged Niels Jacobsøn Knag, nævnte *Hans Nielssøn Knag*, var født paa Søndmør og tog Borgerskab i Bergen² 24 April 1662. Han holdt paa at omkomme paa en Reise fra Bergen og hjem. Da han reiste over Hareid ved Nattetid, før han nemlig vild, kom ud paa en Hammer, hvor en Tine med Breve fra Slotsherren i Bergen Ove Bjelke faldt fra ham ud for Hammeren,

¹ B Moe: Tidsskrift for norsk Personalhistorie. Ny Række, 102.

² N. Nicolaysen: Bergens Borgerbog S. 80.

og hvorfra han selv med stor Fare for sit Liv slap ned.¹ Herom blev der optaget et Tingsvidne paa Søfdenæs i Ulfsten 14 April 1653.

Foged Niels Jacobsøn Knags ovennævnte Datter *Maren Knag* blev gift med Sorenskriver paa Søndmør *Tyge Nielssøn Castberg*, der ligesom Svigerfaderen vistnok var en Jyde af Fødsel, antagelig stammende fra Kastberg Sogn i Nørreherred i Randers Amt.

Denne Tyge Nielssøn tog 24 April 1650 Borgerskab i Bergen som Kjøbmand, men opsigde dette 7 August 1656, da han nu var bleven Sorenskriver.

Det var ikke uden Protektion, at Tyge Nielssøn opnaaede denne Stilling. Han havde, heder det, længe været i „de Bielkers Tjeneste,“ og Befalingsmanden over Bergenhus Slot og Lehn var netop den Gang den bekendte Ove Bielke til Østraat, der altid stillede sig meget velvillig ligeoverfor Tyge Nielssøn.

I Aaret 1656 blev Tyge Nielssøn af Lensherren ansat som Sorenskriver paa Søndmør efter Niels Jenssøn Knag.² Denne havde paa en Embedsreise det Uheld at brække sit ene Ben med den Følge, at det maatte sættes af, hvilket selvfølgelig gjorde ham uskikket til at bestyre sit vidtløftige Sorenskriveri.

Han fik derfor 19 Mai 1656 af Ove Bielke Tilladelse til at afstaa sit Embede til „den Dannemand Tyge Nielssøn,“ „paa det han dog af samme Bestilling kan nyde Noget til sit Livs Underholdning, efterdi samme ulykkelige Tilfælde er paakommen i hans Bestillings Forretning.“

I Henhold til denne Tilladelse afsluttede han saa en Kontrakt med „erlig og velagt Mand Tyge Nielssøn, vohnhaftig paa Søndmør,“ hvorved han afstod ham Sorenskriveriet, mod at Tyge Nielssøn skulde svare ham 80 Rdlr. om Aaret, saa længe han levede, samt overlade ham Skrivergaarden „at nyde kvit og fri.“

Senere paastod Niels Jenssøn, at Aftalen havde været, at han skulde have 100 Rdlr. aarlig, men da Sagen blev indbragt for Lehnsherren, erklærede denne, at 80 Rdlr. kunde være passende, og 21 Juni 1656 erholdt Tyge Nielssøn Castberg Lehnsherrens Bestilling som Sorenskriver paa Søndmør. Bestillingen blev konfirmeret 27 Juli 1656 og senere 12 Septbr. 1662.

Ogsaa den mellem Tyge Nielssøn og Niels Jenssøn sluttede Kontrakt blev konfirmeret 20 Septbr. 1664.

Tyge Nielssøn Castberg. maa have været adskillig oppe i Aarene, da han tiltraadte sit Sorenskriveri, thi i 1671 heder det om ham, at han begynder at blive en gammel Mand, og at han gjerne ønskede en af sine Sønner til Successor i Sorenskriveriet, „som dog er ringe.“

Ove Bielkes Svigersøn *Knud Gjedde* til Vadskiergaard anbefalede ham (Tyge Nielssøn) til Obersekretæren i det danske Cancelli Diderich Schult, „eftersom han udi seneste Krigstider har ladet sig bruge med Almuen af Bergenhus Lehn, der ingen

¹ Søndmørs Tingprotokol 1652—54 fol. 80.

² Niels Jenssøn Knag, der nævnes som Sorenskriver over Søndmør allerede i 1649, er formentlig af samme Slægt som Foged Niels Jacobsøn Knag, uden at Slægtskabet for Tiden med Sikkerhed lader sig paavise.

anden vilde af de andre gaa, at beleyre og indtage Throndhjem, som Hr. General-Lieut: Bielke, jeg og Andre er vitterligt.“

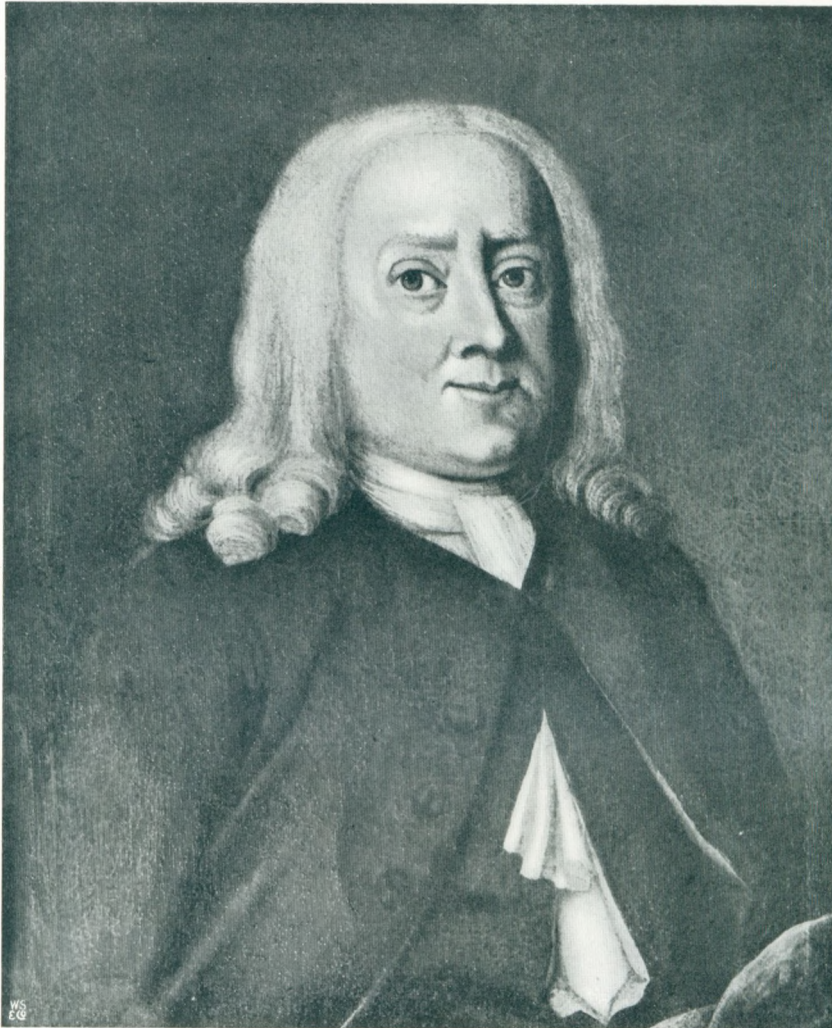
I sin Ansøgning, der er dateret Vaagenes 29 Juli 1673, anfører Tyge Nielsson bl. a., at han i 19 Aar har været Sorenskriver uden nogen vis Løn, eftersom han „det altsammen haver maattet til sin Formand udgive,“ at han har syv uforsørgede og for det meste ganske umyndige Børn, og at han er en gammel Mand, der i forrige Krig har vist sin Kjærlighed og Trofasthed til Landets Tjeneste og Bedste, hvorfor han andrager om, at hans ældste Søn Niels Tygesen, der „for sit vanskelige Mæles Skyld ikke kan til Prædikestolen befordres, maatte da udi min Alderdom mig til Trøst og Glæde og hans andre Sødskende efter min Død til nogen Fremtarv erholde Succession paa Bestillingen.“

Ved aabent Brev af 25 Febr. 1674 erholdt da ogsaa Sønnen Niels Tygesen efter „Obersecretair Schults Ordre“ Bestalling som Vice-Sorenskriver paa Søndmør med Ret til at succedere Faderen i Embedet. Sønnen kom dog vistnok neppe nogensinde til at fungere som Sorenskriver; ialfald erholdt Jacob Mathisen Ebeltoft 2 Mai 1685 Bestalling som Vice-Sorenskriver paa Søndmør i afdøde Niels Rasmussens Sted, der „Sorenskriveren paa Søndmør Tyge Nielsson i hans Alderdom og Svaghed hidintil haver betjent.“

Sorenskriver Castberg er vistnok afgaaet ved Døden i 1687, thi hans Eftermand i Embedet den ovennævnte Jacob Mathisen Ebeltoft overtog fra det Aar Sorenskriveriet.

Sorenskriver Tyge Nielsson *Castberg* havde med sin ovennævnte Hustru Maren Nielsdatter *Knag*, Foged Niels Jacobsøn Knags Datter, syv Børn. Af disse blev en Søn, Bye- og Raadstueskriver i Trondhjem Christopher Tygesen *Castberg*, Stamfader for den i Norge nulevende Familie *Castberg*, medens en anden Søn, Lagmand over Bergens Lagdømme Niels Tygesen *Knag*¹ til Copanger, Stedje og Losne, blev Stamfader for den den 19 Decbr. 1721 i den dansk-norske Adelsstand optagne Familie *Knagenhielm*, hvis Slægtshistorie her skal meddeles.

¹ Han havde som Familienavn antaget sin Moders Navn *Knag*.

LAGMAND
NIELS KNAG, adlet KNAGENHIELM
TIL COPANGER, STEDJE OG LOSNE.
1661—1737.

NIELS TYGESEN KNAG.

NIELS Tygesen Knag er født paa Vaagenæs paa Søndmør 11 Mai 1661.¹ Han var i 1670—1680 Aarene hos sin Svoger Sorenskriver Søren *Bartrum* i Gudbrandsdalen, for hvem han sees at have mødt som Fuldmægtig i en Retssag, som den 12 Decbr. 1684 blev holdt i Høland, Nedre Romerike.

Under Christian den 5tes Ophold i Bergen i Juli 1685 blev *Niels Knag* (7 s. M.) udnævnt til *Sorenskriver* i Finmarken mod at svare sin Formand i Embedet Lauritz Bøgvadz, en aarlig Pension.² I 1688 blev han tillige *Foged* sammesteds, idet det ved Kgl. Reskript af 3 Marts d. A. til Amtmanden i Finmarken *Hans Lillienkiold* blev bestemt, at Fogderne i Finmarken skulde afskaffes, og deres Forretninger henlægges til Sorenskriver Niels Knag, „saa som Wi,“ som det heder, „allernaadigst eragte, at Indbyggerne i Findmarken og Rettens Administration sammesteds, nochsom med dig oc en Sorenskrifver skal kunde Dirigeris oc forvaltis — — oc som vi allernaadigst hafver for godt befunden at den Malmis Reyse ved Sorenskrifver Nils Tygesen Knag her efter forrettis, Saa maa hand oc dend dertil Destinerede aarlige Løn Nieude, oc skal han paa samme Reyse som Sædvanligt oppeborge Voris Skatter af øster haffs Finder paa de Rydske grændtzer, oc af field Byerne paa de Svenske grendtzer.“

Som Sorenskriver og Foged i Finmarken har Niels Knag gjort sig bekjendt ved sine Reiser til den i Russisk Lapland liggende By *Kola* eller *Malmis* for at indkræve de Kongelige Skatter i de saakaldte Fællesdistrikter samt for at fornye sin Konges Prætention paa det saakaldte *Nordfjeld*, som Russerne efterhaanden havde sat sig i

¹ Det er vistnok tvivlsomt, om Niels Tygesen Knag er identisk med den Niels Tygesen Castberg, „Nicolaus Tychonides Castberg,“ der blev Student ved Kjøbenhavns Universitet 21 Mai 1672. Denne er vistnok snarere den Niels Tygesen, Faderens ældste Søn, der under 25 Febr. 1674 blev Faderens „Adjunctus og Successor“ som Sorenskriver. Alderen synes ogsaa at tale imod den først nævnte Antagelse, idet Niels Tygesen Knag i det Tilfælde kun vilde have været 11 Aar, da han blev Student. Rimeligere er det derfor at antage, at Sorenskriver Tyge Nielsson Castberg har havt to Sønner ved Navn Niels, en ældre, der er bleven opkaldt efter Farfaderen og en yngre, opkaldt efter Morfaderen Foged Niels Knag.

² *Niels Knag* siges ogsaa af Kong Christian 5te at være tilstaaet „Gang og Sæde med Landsdommere i Danmark.“ (Nordre Bergenhus Amts Matrikul i Rigsarkivet 1723, S. 392).

Besiddelse af. Fogden i Finmarken pleiede hvert Aar at gjøre denne Reise for i Kongens Navn for den Russiske Bojar at nedlægge Protest mod Nægtelsen af at erlægge den saakaldte *Nordfjeld Skat*, samt for at hævde den norske Konges Paastand paa nogle af Russerne okkuperede Egne.¹

Under 17 Marts 1688 fik *Niels Knag* „udi allernaadigst Henseende til den allerunderdanigste tro Tjeneste han os der i Landet hidindtil gjort haver“ Bestalling som *Vice-Lagmand* over Stavanger Lagstol med Ret til at succedere den daværende Lagmand Niels Christensen (Sandborg). Ved Reskript til *Statholder Gyldenløve* af 21 Novbr. 1693 blev det imidlertid bestemt, at Niels Tygesen Knag paa Grund af sin hidindtil udviste gode Tjeneste „ved vor Kiøbstad Bergen skal residere, saasnart hand sin fogedtieneste i bemelte Findmarken quitterer, for der fremdeelis Voris tieneste med Findmarken disbedre at iagt hafve, oc paa det hand dertil dis bedre kand animeris oc i fremtiden nyde belønning for sin tro tieniste.“ Samtidig blev det i Reskriptet paalagt Gyldenløve at træffe Forføining til, at det Niels Knag anbetroede Vice-Lagmandskab i Stavanger ombyttes med Vice-Lagmandskabet i Bergen, „hvilket Vice-Laugmandskab i Bergenhus Amt forn: Niels Tygesen Knag, naar hand foged Bestillingen i bem^e Findm. fratreder, igjen skal antage oc Laugstolen i Laugmandens lovlige forfald betiene, og dend siden efter Laugmandens Død, eller naar Bestillingen ellers lovlig ledig Vorder for virkelig Laugmand tiltræde, nyde og betiene oc dend itzige Vice-Laugmand i Bergenhus Amt Gert Lange igjen at træde til Stavanger Vice-Laugmandskab, Laugstolen der i Laugmandens lovlige forfald betiene oc hannem siden i Embedet succedere.“ Ved et andet Reskript til Statholder Gyldenløve af samme Dato blev Niels Knag tillige beordret som Stiftsskriver strax at antage sig Kirkernes Regnskaber i Finmarken, ligesom det samtidig paaalagdes Statholderen at beskikke ham til at være Fuldmægtig for Amtmanden i Finmarken *Hans Lillieniskiold*, der ved Reskript af 11 Novbr. s. A. havde erholdt Tilladelse til at residere i Bergen mod at holde en Fuldmægtig i Amtet, dog paa Betingelse af at han hvert 3die Aar skulde visitere samme.

Under 2 Februar 1695 blev *Niels Knag* udnævnt til *Lagmand over Bergens Lagdømme*.

Som Sorenskriver og Foged i Finmarken havde Lagmand Niels Knag erhvervet anseelige Midler, der yderligere forøgedes ved hans tvende Giftermaal.

Han blev første Gang gift i Bergen 25 September 1695 med *Abel Margrethe Hansdatter*, født i Bergen 1676, (døbt i Nykirken 21 April s. A.), død sammesteds 26 Novbr. 1701, Datter af den hovedrige Toldforvalter Hans Clausen († 1701), og hans 2den Hustru Ingeborg Pedersdatter Lem († 1695) en Moster af Baron Ludvig Holberg.

Med denne sin første Hustru havde han 3 Børn, en Søn og to Døttre.

Anden Gang blev Lagmand Knag gift, vistnok ogsaa i Bergen, den 17 Mai 1702 med *Veronica Elisabeth Hiort*, der døde i Bergen i 1713, hvor hendes Lig blev nedsat i hendes Fædrene-Begravelse i St. Marie Kirke. Hun var Datter af Landkommissarius Nordenfjelds Justitsraad Hans Christophersen Hiort og Hustru Anna Marie Heidemann. Landkommissarius Hiort var under 8 April 1682 bleven optaget i

¹ Om sin Reise i 1690 i dette Øiemed har *Niels Knag* forfattet en ret interessant Beskrivelse, der i 1751 blev trykt i „Danske Magazin“ V., 273 flg. Denne Beskrivelse er indtaget her S. 75 flg.

Adelsstanden og var Eier af Gaarden Sten i Fane, der 2 Mai s. A. erholdt Sædegaardsprivilegier.

Dagen efter sin Indtrædelse i dette Ægteskab — 18 Mai 1702 — oprettede *Lagmand Knag* til Fordel for sin Hustru og eventuelle Børn af dette Ægteskab følgende *Testamente* (konfirmeret 3 Marts 1703):

„Saa Som Mine børn af mit første Ehteskab med min Sl: Hustrue *Abel Margretha Hans Daatter*, Nembl. *Hans Knag* og *Ingeborg Mariø Knag*, formedelst dend Dennem til faldene arf effter deris Sl. Moder og Sl. Moder fader, er saaledis forsiunet, at de sig der med Vel Kunde frem hielpe og deraf underholdes om de end ei mere hafde at for vente; Da som ieg effter den alvidende guds Naadigste forsiun hafver begivet mig til dette mit andet ægteskab med min nu Verende Kiere hustrue *Fru Veronica Elisabeth Hiort*, og Jeg af Ret Kierlig omsorg for hendis ophold i fremtiden om det maatte behage dend aller mechtigste Mig fo rend hende fra dette timelige at Kalde nødig eragtet det saaledis at Disponere, at hun efter min dødelige afgang iche maatte fahre huus Vild, Mens Kunde hafve noget Vist at leve af, Thi har jeg af Vel beraad hue, dette Testament og anstalt derom opretted og gjort, Nemblig;

1. At saa fremt dend aller Mechtigste gud mig fra Verden Maatte Kalde, og min nu Verende Kiere Hustrue, *Fru Veronica Elisabeth Hiort* mig over lever, da skal hun af min efterladende u-skiffet boe, for ud beholde saa lenge hun lefuer, dend mig tilhørende gaard Kaldet *Hoop*, beliggende i Bergenhuus Ambt udi Nordhors Fogderie under dombkirchens Sogn, Med der paastaende bygninger, saa Vel som der Verende Nødvendige Mobilier og huus geraad, Sambt inventarium af qvæg, beester og der till hørende, Saa Vel som og dend øe Kongsøe Kaldet i Alfuer Strømmen, og disse effterskrefne gaarde paa Askøen, Nemblig Syder Houland, øfre og nedre Rafnanger, Davanger, Kiergaard, Trommereid, Nordre Houland, Berland, Store og lille Fuskanger, Item disse andre gaarder i bem^e Nordhors Fogderie, Røe Setter, Ohne, Brevig, Gierre, Ystebøe, Fosse og Sydre Toppe; hvilket alt med huis afgifft og Revenu, visse og u-visse deraf aarlig gifuís eller Komme Kand, hun fri og u-behindret som sagt for ud skal nyde, bruge og beholde, og deraf foruden nogens Indsigelse Disponere og sig Saa nøttig gjøre, som hun best Veed og Kand, og ei skyldig Vere udi hendis lifstiíd der fore til nogen end hvo det Vere maatte nogen Rede eller Regnskab at gjøre,
2. Dernæst skal bemelte min Kiere Hustru *Veronica Elisabeth Hiort* gaa till lige skiffte med mine efterladende børn, og niude dend andeel som hende efter loven Kand tilkomme, hvor udi alt hvis udi denne foregaaende articul er blefven Mentioneret ei skall Komme hinde til nogen afkortning;
3. Dersom det behager dend aller Mechtigste os udi Vores Ehteskab lifs arfuinger at forlehne, da skulle samme Vores børn efter min og min nu Verende Kiere Hustru *Veronica Elisabeth Hiortes* død, allene arve alt hvis udi forskrefne 1ste Articul er bleven Mentionerit, anseende at mine børn af mit første Ægteskab allerede som før sagt udi en goed Velstand ere, Mens udi det øfrige af min efterladende boe, skulle Sambtlige Mine børn Niude huis en hver pro quota effter loven Kand til falde;

4. Skulde Jeg med bem^{te} Min Hustrue Veronica Elisabeth Hiort ingen lifs arfuinger erholde, da falder alt forskrevne Jordegods efter hendis dødelig afgang, igien til mine Rette lifs arfuinger, og Niuder hendis arfuinger da hvis Midler hun dis foruden efterladende Vorder;
5. Huis Jubeler, Sølf geskirr og andet som ieg hende til Fæstens gave gifuet hafuer, beholder hun og som hendis egit i lige maader frit og ubehindret for ud, uden nogen forseigling, Registering og Würdering, og der fore Staar og til hendis egen fri disposition sig det saa Nøttig at gjøre som hun bedst Weed og Kand.

Som Jeg alt dette forskrefne af Welbetencht Raad og hue har giort, saa har ieg det med egen haand skrevet og underskrevet, og mit Sædvanlige Zignet hos trøcht til dis mere bestørkning, Samt og ombedet Velb^r Hr. Amtmand Heideman, og Velb^r Hr. Amtmand Hamon, med mig til Witterlighed at underskrive, lefuende i den Aller underdanigste forhaabning at hans Kongl. May^{ts} Min aller Naadigste arfve herre og Konge til des Kraftigere holdelse her af, aller Naadigst Confirmation herpaa Ville meddele, actum Kiøbenhavn den 18 May Anno 1702.“

Niels Knag.

(L. S.)

Til vitterlighed effter begiering

Christoffer Heideman.

(L. S.)

E. Hammon.

(L. S.)

*

*

*

Da Ægteskabet imidlertid forblev børnløst, oprettede hans Hustru under 14 Juli 1704 følgende *Testamente*, der under 20 December s. A. erholdt Kgl. Konfirmation:

„Jeg underskrefne *Veronica Elisabeth Hiort* kjendis og hermed vitterligt gjør, at eftersom den grund gode Gud af Stor omsorg og godhed for mig, haver forsiunet mig udi Egteskab med min Itziger Kieriste *Niels Knag*, Laugmand over Bergens Laugdømme, som haver haft den omhygelighed og omsorg ved voris Egteskabs første indtrædelse, at oprette en egte Contract af dato d. 18 May 1702. hvor udi hand fornemmelig haver forsiunet og Indrettet en mig Meget fornøielig omsorg om Levnetz midler og ophold, om, det Gud afvende, hand før mig ved døden skulle afgaa; Og eftersom vi siden udi et meget Kierligt Egteskab haver sammen levet, uden Børn og Livs Arvinger, hvortil og vel siunes at Jngen apparence er eller blifver, om end skjønt den allerhøieste fremdeelis Sparer os Tilsammen udi Livvet, saa haver ieg derimod, udi henseende til min Skyldighed, og dend Kierlige Egteskab vi Tilsammen haft haver, og endnu i mange Aar haaber at nyde, besluttet og for Christeligt og Retmæsigt befunden, at Saasom mig til denne dag ingen Arf efter fader eller andre venner er tilfalden, og derfor ingen midler til bem^{te} min Kieriste Jndførte, Saa det der over er u-forsvarligt at hand eller hans Børn, som hand med forrige Sal. Kieriste aflet haver, skulde formedelst min død, noget af deris med Rette Tilhørende afgaa, at derfor om ieg før min Kieriste ved Døden afgich, da schall dend ganske Boes formue hannem som billigt tilfalde uden nogen Registering eller pretention Paa noget deraf i

nogen maade, og hand at svare till ald bortskyldig Gield; Skulde det og hende sig, at hand ved døden blev bortkaldet førend ieg døde, og mig da tilfaldt hvis mig efter det oprettede gave brev og Lofven tilkom, som ieg da nød min Livets tiid, da saa frembt ieg døde udi Enchestand og uden Lifs Arvinger, eller og atter udi Egteschab blef forseet, og da uden Lifs Arvinger afgich, skall bem^{te} min kieristis Søn og Datter Hans og Ingeborg Marie Knag nyde og følge min efterladenskab, ved hvad Navn det være eller have kunde, som ieg hos min Jtziger kieriste eller efter hannem kunde have bekommet, u-rygelig og uden paatale af nogen af mine i nogen maade; Til bekræftelse herom haver ieg dette Testamente og Gafve brev med egen haand underskrevet og mit Zignete hos trøgt, og ombedet Welagtbare Hr. Raadstueskrifver her i Bergen Seg^r Thomas Christensen og Welforneme Kiøbmand Sig^r Rolf Danchersen, som mine ord og villie herom hørt og seet haver, dette med mig til vitterlighed at underskrive og forseile, Saa og allerunderdanigst anholder at Hans Kongl. Maj^{ts} Woris allernaadigste Arve Herre og Konning dette allernaadigst vill behage at Confirmere og Stadfæste.“ Bergen den 14de Julij 1704.

Veronica Elisabet Hiort.

(L. S.)

Th. Christensen.
(L. S.)

Roleff Dankertsen.
(L. S.)

*

*

*

Sine betydelige Midler anbragte Lagmand Knag efter den Tids Skik for en væsentlig Del i Jordegods. Allerede tidligt var han bleven Eier af den smukke Eiendom *Hop* paa Askøen ved Bergen, hvor han i lang Tid boede, samt af flere Gaarde i Nordhordlehn,¹ og ved Skjøde af 28 Juni 1710 erhvervede han af Stiftsbefalingsmanden over Trondhjem, Etatsraad og hvid Ridder *Iver von Ahnen* Sædegaardene *Kaupanger* og *Stedje* i Indre Sogn samt *Losne Gaard* i Ytre Sogn med tilliggende store Jordegods. Ved Erhvervelsen af disse store og vidtstrakte Eiendomme blev Lagmand Knag en af Landets betydeligere Godseiere.

Under 19 December 1721 blev Lagmand Niels Knag ophøiet i den *dansk-norske Adelsstand* under Navn af **Knagenhielm**.

Patent,
hvorved Lagmand Niels Knag til Copanger, Stedje og Losne
blev ophøiet i den dansk-norske Adelsstand under Navn
af Knagenhielm.²

F. 4. Nr. 10.
1721. 100 Rdlr.

„Wi Friderich den Fierde, af Guds Naade Konge till Danmark og Norge, de Wenders og Gothers, Hertug udi Slesvig, Holsteen, Stormarn og Dytmarsken, Greve udi

¹ Han eiede ogsaa en kort Tid den værdifulde Eiendom *Fronningen* i Indre Sogn, som han havde faaet med sin første Hustru, men den solgte han allerede i 1702.

² Som det af Patentet vil sees, blev *Lagmand Knag* ophøiet i Adelsstanden under Navn af *Knagenhielm*. Saaledes blev Navnet ogsaa skrevet af de Par første Generationer, men senere har Familiens Medlemmer skrevet sig *Knagenhjelm*. Af praktiske Hensyn vil man her i Slægtsbogen overalt benytte sidstnævnte Skrivemaade, idet Undtagelse alene gjøres i de meddelte Testamenter, Gravskrifter o.s.v., hvor den der benyttede Skrivemaade af Navnet gjengives.

Oldenburg og Delmenhorst, Gjøre alle vitterligt, at vi allernaadigst have bevilget, saasom vi og udi Kraft af dette Vort aabne Brev allernaadigst bevilge, at Os Elskelige *Niels Knag*, vores Laugmand over Bergens Laugstol i Vort Rige Norge, udi Henseende til hans saavel mod Vores Elskelig kjære Herr Fader af Salig og Høilovlig Ihukommelse, som og imod Os Selv udviste allerunderdanigste og Troe Tieneste, baade for sig Selv, hans Hustrue og Ægte Livs Arvinger fødte og ufødte samt deres Ægte Afkom af Mand og Qvindekjøn maae og skal være Deelagtige udi alle de Friheder, Privilegier og Benaadninger, som alle Andre af Adelen i vore Riger og Lande nu nyde og herefter bekomme kunde, Saa at Hand og Hans Hustrue samt hans Ægte Livs-Arvinger og deres Afkom baade af Mand og Qvindekjøn herefter til Ævig tid for rette indfødte Norske¹ Adelige Folk af alle og enhver skal agtes og holdes. Til desto mere Kiendetegn af Vores Kongelige Naade have Vi forbeholdte *Niels Knag* og hans Ægte Livs-Arvinger samt deres Ægte afkom ikke aleneste med det Tilnavn af **Knagenhielm** men endogsaa med saadan Skiold, Hielm og Vaaben benaadet som efterfølger: Skjoldet er blaat udi Grunden. Hvorudi fra den Høire til den Venstre side ligger paa skak En Hvid afbarket Eege-Knag med trende² her og der afhugne og stumpede Grene, hos hvilke udspirer et grønt Eegeblad. Paa hver side baade oven og neden af samme Knag glimrer Tre Stjerner af Guld. Oven paa Skioldet er sat en aaben Adelig Torneer-Hiell, hvoraf reiser sig tvende Elephants Snabeler, af hvilke den eene er nedentil halvparten Blaa og oventil halvparten Guld og den anden er nedentil halvparten Guld og oventil halvparten Blaae, imellem hvilke og mit paa Hiellens Spitze staaer en Guld Stjerne, ligesom det herhos med sine Farver udi dette Vort aabne Brev afmalet findes³. Ovenbemeldte Tilnavn, Skiold, Hielm og Vaaben maae fornævnte *Niels Knagenhielm* og hans rette Ægte Livs Arvinger samt deres Ægte afkom af Mand og Qvindekjøn bruge og føre udi alle Ærlige, Adelige og Reedelige Samqvemme, Forretninger og Leiligheder, paa alie Steder og alle Tider, efter eget behag, saaledes som han eller De til deres Ære og Zirat fornøden eragte kunde, ligesom andre Vores arve Rigers og Landes paa Fæderne og Møderne fødte og baarne Retmæssige Adel deres Navne, Skiolde, Hielme og Vaaben føre og bruge; Hvorved Vi saavel som og Vores Kongelige Arve Efterkommere udi Regjeringen meerbemeldte *Niels Knagenhielm* saavel som hans Ægte Livs Arvinger og Afkom af Mand og Qvindekjøn Allernaadigst beskytte og beskierme Ville, Forbydendes alle og enhver herimod som forskrevet staaer noget

¹ Udtrykket „Norsk“ er en fra den ellers brugelige Formel „Dansk“ usædvanlig Undtagelse, hvorpaa man hidtil, foruden i dette Patent, kun skal have fundet et Exempel, nemlig i Adelspatentet for Familien *Werenskiold*. Udtrykket staaer her aldeles betydningsløst og tjener paa ingen Maade til at betegne Tilværelsen af nogen egen, fra den danske forskjellig eller med særegne Privilegier begavet norsk Adel, thi en saadan har aldrig existeret her i Landet. Ligesaa lidt indeholdes i det brugte Udtryk nogen Indskrænkning for de i Patentet Adlede til blot i Norge at nyde adelige Rettigheder, eller til blot der at „agtes og holdes af Alle og Enhver for Adelsfolk“ og ikke tillige i Danmark, hvilket ogsaa vilde have været i Strid med det Udtryk: „udi Vores Riger og Lande,“ som findes brugt i Patentet. (B. Moes: Personalhistorisk Tidsskrift, 1 R. S. 45).

² B. Moes Personalh. Tidsskrift, 2 R. S. 105 har her feilagtigen „tvende.“

³ I Adelslexikon I. S. 289 og Tab. LIII er Vaabenet feilagtigt afbildet og beskrevet.

at hindre eller udi nogen maade forfang at gjøre, under Vores og Vores Arve Efterkommeres udi Regjeringen deres Høieste unaade. Givet paa Vort Slot Kjøbenhavn den 19 December Aar efter Christi Fødsel Et Tusind Syv Hundrede Tiuvge og Een og Vores Regjerings Tre og Tiuvgende.“

Under vor Kongelige Haand og Signet.

Friderich R.

(L. S.)

_____ *Holstein.*

* * *

Da ogsaa hans anden Hustru var afgaaet ved Døden, og han selv sandsynligvis begyndte at føle den Tid nærme sig, da han skulde vandre bort, oprettede *Lagmand Knagenhielm* under 8 April 1726 en Kontrakt eller Testamente, hvorved han nærmere bestemte, hvorledes de Eiendomme, han efterlod sig, skulde fordeles mellem hans to Børn.

Testamentet, der under 22 Juli 1726 erholdt Kgl. Konfirmation, er saalydende:

„Jeg under skrefne *Niels Knagenhielm*, deris Kongl. Mayts lands dommer og laugmand over Bergens Laugdømme, Bekiender her med, at ieg i anledning af deris Kongl. Mayts aller naadigste udgifne Norske lovs 5te bogs 4 Capit. 6te art., og for at fore komme ald thvist og u-Enighed mellom Mine 2de børn efter min død, Nemblig Min Søn *Hans de Knagenhielm* eller hans arvinger, og Min dotter *Ingeborg Marie de Knagenhielm*, og hendes arvinger, efter skrefne af egen fri Villie at have Sluttet, Nemblig, at bemte Min Søn *Hans de Knagenhielm* eller hans arvinger, skal efter min dødelige afgang nyde og beholde *Copanger* og *Stædie* gaarder, dets Saugebrug og underliggende Jordegods, saavel *Copanger* som *Laasnegodset* tilhørende, hvilchet gods jeg mig af høi Edle og Welbaarne Hr. Conferentz Raad og Stift befalnings Mand, Nu Sl. Iver von Ahnen tilkiøbt haver, af hvilchet Jordegods ieg dog siden haver Solt nogle faa gaarder, Men derefter andre gaarder i deris Sted igien Kiøbt, og det øfrige gods tillagt haver, alt efter min Ny Ind Rettede Jorde bogs Videre udvis, af hvilken Min Jorde bog, Min Søn nu her med overleveris en under Min haand verificerit Rigtig gienpart, og som Meer ermte Min Kiere Søn *Hans de Knagenhielm* da ifølge heraf, skal som Meldt er efter min dødelige afgang, nyde og beholde *Copangers* og *Laasne* Mig til hørende Jordegods, saa skal der ved og følge hos bemte *Copangers* Hoved gaard, alle de der paa staaende bygninger, til hørende inventarium, Creaturer og beester, med paa staaende Sauger, 2de Jagter, baader, og andre gaardens redskab, Samt Mit her udi Bergen Staaende og tilhørende Nøst, med underliggende Grund, tillige med alle Restantzerner ved oven skrefne Jordegods og Saugebruget, hvilket for skrefne, intet undtagen, hand da som Meldt, efter Min død skal antage og beholde for dend Summa Tretten Tusinde, Jeg skriver 13 000 Rixdaler Courant Mynt; Men imod denne Summa, udløser hand dog først mine Creditorer som udi forbemte gods haver forpantning, der nest decourterer og fra Regner hand de 6 000 Rdr., som ieg hannem efter Min revers af dato 4de May 1725. Ved af Regning for hans i hænde hafte til faldne Sl. Moders og Mor Faders arve Midler er skyldig, efter som hand mig for same arve Midler haver gived fuld Kommen afkald; Hvad Summa som der efter over skyder, og bliver tilovers, Nyder

bem^{te} Min dotter eller hendes arfvinger, for hendes ellers deris til faldne deel eller arve part, der af Vederlag udi mit andet i Nordhorlehn beliggende Jordegods eller udi andre mine beholdne Midler;

Saa skal og min Kiere dotter *Ingeborg Marie de Knagenhielm*, og hendes arfvinger efter min dødelige afgang, Niude og beholde Min nu paaboende gaard *Hoeps gaard* udi Herløe skibbrede paa Askøen i Norhorlehn beliggende, med paa staaende bygninger, og hvis paa same gaard, Mur og Nagelfast findes, med Hester og Creaturer, desligeste alt under same gaard beliggende Jordegods, alt efter min Indrettede ny Jordebogs udvis, af hvilchen min Jordebog Hr. Assistentz Raad Krog nu hermed over leveres under Min haand, en verificerit Rigtig gienpart, hvilchet Jordegods hand antager efter dend billige Taxt og pris, som det udi Hoeps gaards Jordebog er ansat for, og samme penge Summa efter Min dødelige afgang, at deelis imellom bem^{te} Mine 2de børn og deris arfvinger efter loven, tillige med hvis løsøre ieg Mig Kand efterlade, Naar ald bevislig giæld er betalt; Til ydermere bekræftelse haver ieg denne forskrivelse og Sidste Villie med egen haand skreven, under skreven og forseiglet, og begieret at Min Søn Hans de Knagenhielm, og min dotters Mand, Wel Edle og Velbr. Hr. Assistentz Raad og pre-Sident Christian Krog, dette tillige med at underskrive og forseigle, Sambt ombedet hans ærværdighed Mag^r Casper Rømer og Sr Andreas Brochs, at de som vidner ville dette underskrive og forseigle.“ Actum Bergen d. 8 April 1726.

H. de Knagenhielm.

(L. S.)

Niels Knagenhielm.

(L. S.)

C. Krog.

(L. S.)

Til Vitterlighed efter Begier.

Caspar Rømer.

(L. S.)

Til Vitterlighed efter Begier.

Andreas Brochs.

(L. S.)

*

*

*

Under 28 August 1733 erholdt *Lagmand Knagenhjelm* Titel af *virkelig Justitsraad*.

Han afgik ved Døden i Bergen den 19 Mai 1737, og hans Lig blev den 6 Juni s. A. nedsat i St. Mariæ Kirke (Tydskekirken) sammesteds.

Lagmand Niels Knagenhjelm havde ved sin Død været i Statens Tjeneste i over et halvt Aarhundrede, og nød han hos Samtiden Anseelse som en meget dygtig og virksom, om end noget myndig Embedsmand. Man skulde tro, at han som stor Godsbesidder vilde have udnyttet en stor Del af sin Arbeidskraft i Forvaltningen af sine Eiendomme, men saa var ikke Tilfælde. Efter at have erhvervet de store Godser i Sogn, fortsatte han i sit Embede og vedblev at bo paa Hop, og selv efter at han var ophøiet i Adelsstanden, tilflytrede han ikke sine privilegerede Sædegaarde, men lod disse i de første Aar forvalte ved en Foged, og senerehen ved sin Søn *Cancelliraad Hans Knagenhjelm*, der i 1723 tog Bopæl der med Kaupanger som Hovedresidents.

Som oven nævnt var *Lagmand Knagenhjelm*s andet Ægteskab barnløst, medens han med sin første Hustru havde en Søn og to Døtre.

3 Børn: I, 1—3.

I, 1. *Hans Knagenhjelm* til Kaupanger, Stedje og Losne, født paa Hop den 29 Juli 1696. Han blev den 15 April 1713 immatrikuleret som Student ved Københavns Universitet, og har saa formentligen efter at have afsluttet sine Studier her opholdt sig nogle Aar i Udlandet. Først omkring 1720 kan han sees at være kommet hjem igjen, og tog fra 1723 af Bopæl paa Kaupanger, som han derefter tilligemed Stedje og Losne med underliggende Gods bestyrede som sin Faders Fuldmægtig, idet Lagmand Niels Knagenhjelm saavel ved sit Embede som ved andre offentlige Hverv, der var ham betroet, var hindret fra selv at tage stadigt Ophold paa sine Godser.

Angaaende Sønnens Overtagelse af Bestyrelsen af Eiendommene har man ogsaa en Erklæring fra Lagmand Knagenhjelm til Cammer-Collegiet, dateret 14 April 1729, hvori anføres, at han „paa egen Bekostning, Anstalt og Tilsyn ved egne Tienere har brugt og drevet dennem, hvis Skov hører under Aardals Kobberværks Circumference, bekoster Vaaningernes Opbyggelse, og naar Tiden og mit allernaadigste anfortroede Embede samt andre Kongl. allernaadigste anbefalede Forretninger mig har tilladet, jevnligent tillige beboet og derved holdt Dug og Disk paa ermelte privilegerede Gaarde, ligesom og saadant daglig continuerer ved mine derpaa holdende Tienere. Min Søn, som Deres Kongl. Majt allernaadigst har beskikket til virkelig Cancelliraad, lader jeg til den Ende i min lovlige Absence sig opholde i min Husholdning sammesteds.“

Allerede i 1730 blev *Kaupanger og Stedje Sædegaarde* med underliggende Gods overdraget Hans Knagenhjelm, der den 20 Oktober 1727 var udnævnt til *virkelig Cancelliraad*, til Eiendom, medens han først ved Lagmand Justitsraad Knagenhjelm's Død i 1737 blev Eier af *Losne Gaard og Gods*. Resten af sit forholdsvis korte Liv viede han Bestyrelsen af disse sine store og vidtstrakte Eiendomme.

Han blev gift i 1722 i Bergen med *Catharina Elisabeth von der Lippe*, født sammesteds 1697, Datter af Stadshauptmand i Bergen Joachim von der Lippe, (f. i Bremen, d. i Bergen ca. 1703), og Hustru Wenche Jacobsdatter von der Lippe, (d. i Bergen 1733), der havde faaet Kgl. Bevilling til at ægte hinanden, uagtet de var beslægtede i 3die Led.

Cancelliraad Hans Knagenhjelm døde paa Kaupanger 24 Mai 1741, og hans Lig blev den 14 Juni s. A. bisat i Gravkapellet ved Kaupanger Kirke.¹ Hans rigt forsirede Kiste var helt betrukket med Klæde. Af Gravskriften var følgende læseligt:

¹ I dette *Gravkapel* blev de Medlemmer af Familien Knagenhjelm, der døde paa Kaupanger, fra og med *Cancelliraad Hans Knagenhjelm* til og med *Lieutenant Niels J. Knagenhjelm* (d. 1852), bisatte. Efter at være benyttet som Familiebegravelse i vel 120 Aar, blev Kapellet imidlertid i 1862 efter Formandskabets Beslutning nedrevet, og Kisterne begravede paa Kirkegaarden. Samtlige Kister var forsynet med Plader, hvorpaa Gravskrift. En stor Del af disse var fortæret af Rust og ulæselige, men enkelte Plader havde holdt sig nogenlunde. De endnu læselige Gravskrifter blev afskrevet, og vil blive meddelt her.

— — — — —
— — — — —

Beskue her Læsere

Mit korte dog af Gud lyksaliggjorte paa Jorden.

Anno 1696 d. 29 July er jeg fød paa Hop

Anno 1722 gift med min

Efterlevende kjæreste Catharina Elisabeth v. d. Lippe.

Anno 1723 begyndte

Jeg at boe paa Copanger Gaard

Anno 1727 er jeg

Gratificeret af Kongen at være Cancelliraad

Saa lyksaliggjort blev jeg af Gud paa Jorden, at jeg maa
bekjende Herre

Jeg er ringere end al den Miskundhed

Som Du har beviist din

Tjener

Men trøster Eder

Min allerkiæreste sørgende Egtefælle og kiære Barn at det
Sidste Gud gjorde mod mig var det bedste, da han d. 24 Mai

Anno 1741 gjorde mig salig hos sig
i Himmelen.

*

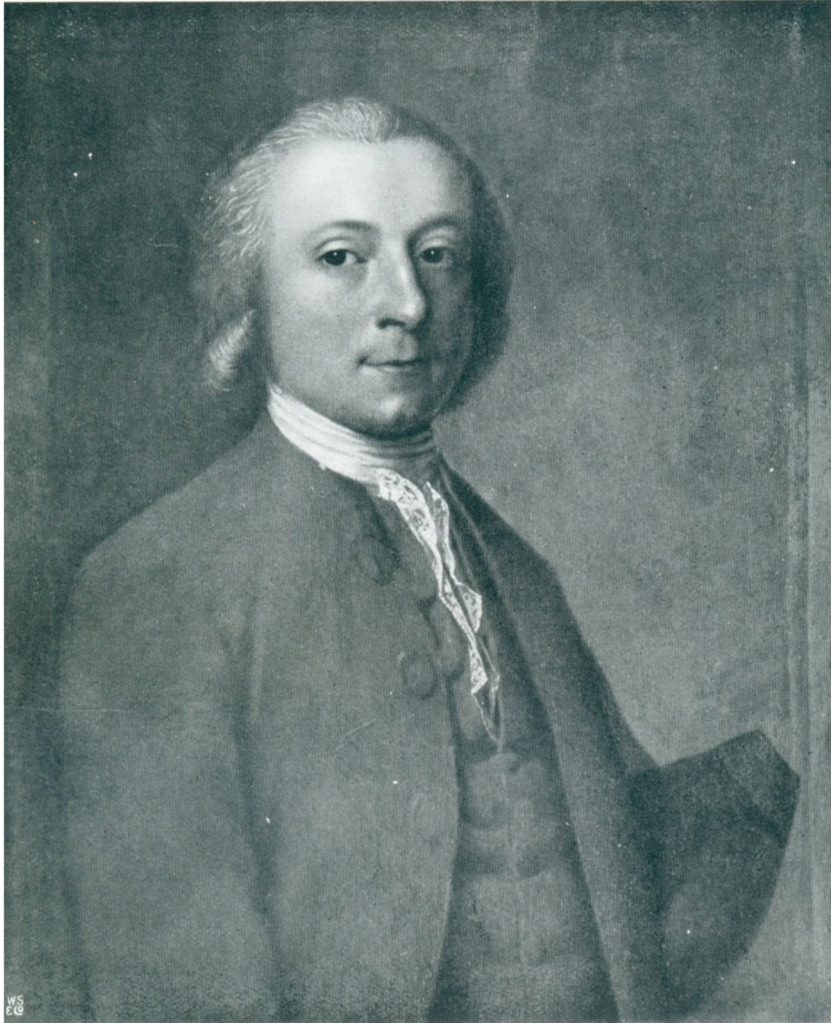
Cancelliraadinde Catharina Elisabeth Knagenhjelm døde paa Kaupanger
27 Juli 1771 og blev bisat i Gravkapellet den 16 August s. A.

12 Børn: II, 1—12.

II, 1. *Abel Margaretha Knagenhjelm*, født i Bergen 1722, (døbt i Domkirken 19
Septbr. s. A.). Død ung.

II, 2. *Niels Knagenhjelm* til Kaupanger og Stedje, født paa Kaupanger 16 August
1723. Han blev immatrikuleret som Student ved Kjøbenhavns Universitet 7
Novbr. 1743. Efter sin Hjemkomst fra Udlandet boede han først i ca. 24 Aar
paa *Stedje Sædegaard*, som hans Moder Cancelliraadinde Catharina Knagen-
hjelm allerede i 1748 overdrog ham, medens hun selv lige indtil sin Død i
1771 styrede Kaupanger Gods. Efter hendes Død kom han ogsaa i Besiddelse
af *Kaupanger Sædegaard*, som han da tilflyttede og benyttede som Hoved-
residents.

Naar Godseier Niels Knagenhjelm enkelte Steder — saaledes i „Bernt
Moes Tidsskrift for norsk Personalhistorie“ — tituleres *Cancelliraad*, maa
dette bero paa en Misforstaaelse, idet han ikke findes optaget i Fortegnelsen
over Cancelliraader, og denne Titel heller ikke er benyttet i Gravskriften
over ham.

CANCELLIRAAD
HANS KNAGENHIELM
TIL COPANGER, STEDJE OG LOSNE.
1696—1741.

Han blev gift i Sogndal 13 Septbr. 1752 med *Dorothea Margaretha Heiberg*, født sammesteds 18 Decbr. 1726, Datter af Sognepræst Christen Heiberg, (f. 1687, d. 1747), og Hustru Catharina Rachlew, (f. 1687, d. 1753).

Godseier Niels Knagenhjelm sen. døde paa Kaupanger 18 Februar 1788 og blev bisat i Gravkapellet den 11 Marts s. A. Indskriften paa hans Kiste lød saaledes:

Her hviler Støvet
af
den i Livet
Welædle og velbyrdige
Hr: Niels de Knagenhielm
Herre til Copanger og Stedje Gaarde
af
Velædle og velbyrdige Forældre
Hr Cancelliraad Hans de Knagenhielm
og Frue Catharina Elisabeth de Knagenhielm
født v. d. Lippe
forenet i kjærlig Ægteskab
d. 13 Septbr. 1752 med sin efterlevende Enkefrue
Fru Dorothea Margaretha de Knagenhielm, fød Heiberg
I samme Ægteskab velsignet med 4 Sønner og 1 Datter
Ved en salig Død samlet til sine Fædre den 18 Februar 1788.
Du Læser, som her staar, betragter nu mit Leie
Hav Øie paa dit Liv, agt vel paa dine Veie
Synd ei imod din Gud, men hør og hold hans 'Bud
Da blir din Ende god, saa samles vi hos Gud.
Og paa den store Dag, naar Gud vil aabenbares
Skal vi igjenopstaae, vort Legem da forklares
Tilsammen frydes i evig Herlighed
Gak nu min Læser bort, gjør dig dertil bered.

*

Fru Dorothea Margaretha Knagenhjelm døde paa Kaupanger den 1 August 1788 — kun et halvt Aars Tid efter sin Mand, — og blev bisat i Gravkapellet den 11 s. M. Indskriften paa hendes Kiste lød saaledes:

Dødelige!
Standse Lidet!
Her ser Du Dødens Rov, Dødeligheds Beviis
og Levninger af den dødelige Deel
af
Welædle og Welbyrdige
Fru Dorothea Margretha Heiberg

Salig *Hr. Niels de Knagenhielms*
Frue til Copanger og Stedje Gaarde
Som er Fød den 18 Decemb. 1726 af
Welædle og ærværdige Forældre
Hr. Christen Heiberg
Sognepræst til Sogndals Præste-Gjæld og
Madame Cath. Rachlew.
Levede som en Fornuftig Abigael i et kjærligt Ægteskab med
Welædle og Welbyrdige
Hr. Niels de Knagenhielm
Fra den 13 Septbr. 1752 til den 18 Febr. 1788
War en retskaffen Moder til 5 Børn
En vindskibelig Martha i sit Huus
Og derhos en Jesu og hans Ords Elsker
Som Maria
Savnet
Velsignet og begrædt af sine Underordnede
og mange Nødlidende
Yndet, æret og elsket af alle retskafne,
der kjendte hendes retsindige Wæsen
Baade Venner og Fremmede
og det indtil hendes Døds Dag
den 1ste August 1788,
da hun fuld af Udødeligheds Haab
overleverede den udødelige Deel
i sin Guds og Frelzers Haand.

*

*

*

5 Børn: III, 1—5.

III, 1. *Hans Knagenhjelm* til Kaupanger, født paa Stedje 28 August 1753. Han eiede og beboede *Kaupanger Sædegaard*, som han i 1788 arvede efter sine Forældre Godseier Niels Knagenhjelm sen. til Kaupanger og Stedje og hans Frue, født Heiberg.

Han blev i 1790 gift med *Anna Sophia Randulf Harberg*, født i Vik 1755, (døbt 20 Decbr. s. A.), Datter af Foged i Sogn Annanias Christopher Harberg, (d. 27 Juli 1764), og Hustru Anna Sophie Leganger, (f. 24 Decbr. 1712, d. 7 April 1770). Uden Børn.

Godseier Hans Knagenhjelm døde paa Kaupanger 25 Februar 1796 kun vel 42 Aar gl., og blev bisat i Gravkapellet 15 Marts s. A. Indskriften paa hans Kiste lød saaledes:

Herunder hviler Støvet
af

Velbyrdige *Hr. Hans de Knagenhielm*

Herre til Copanger Sædegaard.

Han saa Verden d. 2 Sept. 1753.¹

forlod den d. 28 Febr. 1796.²

I September 1790 indtraadte han i kjærligt Ægteskab med
velvise Jomfru Anna Sophie Randulf Harberg,
der nu med Wemod føler Tabet af en elsket Mand.

Han havde ingen Børn, der begræder ham,
men mere end 100 i deres Sted,
der tilforn løde hans Bud.

Fælder nu Taarer ved hans Grav!

Gjør du det og kiære Læser!

Husk at Livet svinder som Dug for Solen
og glæd Dig, naar Du engang tager Afsked,
om Du da med vor Afdøde tillidsfuldt kan sige:

Herre Zebaoth!

Salig er det Menneske, der haaber paa Dig.

Du, som nys var dit Huses Glæde

Som ved en altfor tidlig Død

Kom Kone, Brødre til at græde.

Hvil sødt med Fred i Gravens Skjød!

Lad Venner Eders Taarer rinde!

Bland dem med Konens Taareflod!

Lad dem og Armes Suk bevidne.

Hvor god Du var, som os forlod!

*

Da *Godseier Hans Knagenhjelm*, som ovenfor nævnt, ikke efterlod sig
Livsarvinger, gik *Kaupanger Sædegaard* med tilliggende Gods ved hans Død
over til hans yngre Broder *Sorenskriver Christen Knagenhjelm*.

Fru Anna Sophia Knagenhjelm døde paa *Kaupanger* 14 Oktober 1834.

III, 2. *Catharina Elisabeth Knagenhjelm*, født paa Stedje 1754, (døbt 16 Oktober),
død i Kindservig 17 Juni 1779, 24 Aar, 8 Maaneder, 8 Dage gammel. Gift
18 Novbr. 1773 med *Søren Schjelderup*, født paa Botne Præstegaard 1734, (døbt
11 Oktbr.), Søn af Sognepræst Provst Bastian Schjelderup, (f. 10 Septbr. 1698,
d. 7 Januar 1765), og 1ste Hustru Anna Margaretha Kraft, (f. 1709, d. 1740).
Efter at være blevet Student 1753, blev han 1754 Hovmester hos Geheime-
raad Levetzau, dengang Stiftsbefalingsmand over Aarhus Stift, og 1760 Hov-

¹ 2 Septbr. 1753 var hans Daabsdag. Han var født 28 August s. A.

² Ifølge Ministerialbogen 25 Februar s. A.

mester for den unge Grev Wedell Wedellsborg. Samme Aar tog han juridisk Embedsexamen og blev den 29 Marts 1765 udnævnt til Sorenskriver i Indre Sogn og i 1775 til Sorenskriver i Hardanger og Voss efter Etatsraad J. S. Fleischer, der afstod Sorenskriveriet til Schjelderup mod at hans Søn Michael Fleischer blev Sorenskriver i Sogn. Sorenskriver Schjelderup, der afgik ved Døden paa Vesthammer i Hardanger 16 Juni 1790, havde tidligere været gift med Anna Catharina Hagemann, Datter af Oberstløjtnant Baltazar Christian Hagemann, og blev 3die Gang gift ca. 1781 med Anna Elisabeth Astrup, født i Os 1758, (døbt 10 Novbr.), Datter af resid. Kapellan Hans Astrup og Hustru Gjerthrud Garmann Leganger.

III, 3. *Christen Knagenhjelm* til Kaupanger og Stedje, født paa Stedje 18 Januar 1756. Han blev Student i 1774 og erholdt juridisk Embedsexamen med Karakteren Laudabilis i 1780. Han var derefter Fuldmægtig ved Nordlands Amtmands-embede, først hos sin Farbroder Amtmand Joachim Knagenhjelm, senere hos Amtmand Hegge og hos cst. Amtmand, Lagmand og Assessor de Falsen. Den 30 August 1793 blev han udnævnt til Sorenskriver i Saltens Sorenskriveri, hvor han fra 1793—1797 eiede den tidligere *Sædegaard Bertnæs* ved Bodø.

Ved sin ældste Broder Godseier Hans Knagenhjelm's Død i 1796 arvede Sorenskriver Knagenhjelm *Kaupanger Sædegaard*, som han tilflyttede i 1798; fra Sorenskriverembedet tog han dog først Afsked i 1800 (24 Decbr.). Da ogsaa hans yngre Broder Godseier Niels Knagenhjelm til Stedje i 1808 døde uden at efterlade sig Børn, arvede han tillige *Stedje Sædegaard*, og henlevede derefter Resten af sit Liv „i stille Ro som Godseier og Herre til Kopanger og Stedje privilegerede Sædegaarde, lykkelig i sin Familiekrede, høiagtet og elsket af alle Gode.“

Som den ene af Hovedarvingerne efter sin Onkel Amtmand Knagenhjelm kom Sorenskriver Knagenhjelm ogsaa i Besiddelse af Størsteparten af dennes Jordegods i Sogn, ligesom han i Amtmandens Testamente specielt var indsat til Arving af et stort *Sølvskrin*, „som fra min salig Farfaders Tid har været conserveret i Familien og formedelst sit rare Arbeide bør fremdeles udi samme forblive.“¹

Han blev gift 18 Oktober 1795 med *Bolette Sophie Jersin*, født paa Stegen Præstegaard 13 Septbr. 1767, Datter af Sognepræst Albert Jersin, (f. 11 Oktober 1726, d. 8 Marts 1783), og Hustru Johanne Marie Niemann, (d. 6 Marts 1800).

Sorenskriver Christen Knagenhjelm døde paa Kaupanger den 30 Oktober 1815 og hans Lig blev bisat i Gravkapellet den 14 Novbr. s. A. Parentation over ham er trykt i Bergen 1816. Hans Hustru døde paa Kaupanger den 22 Marts 1845.

8 Børn: IV, 1—8.

¹ Dette smukke Sølvskrin er nu i *Bergens Musæum*. En Kopi af det blev af Stavanger Damer i 1881 foræret som Brudegave til den norsk-svenske Kronprinsesse *Victoria*, den nuværende Dronning *Victoria* af Sverige.

FRU BOLETTE SOPHIE KNAGENHJELM
F. JERSIN,
TIL KOPANGER OG STEDJE.
1767—1845.

FRU SOPHIE KNAGENHJELM
F. WIESE.
1792—1876.

GODSEIER
LØITNANT N. J. KNAGENHJELM
TIL KAUPANGER.
1796—1852.

IV, 1. *Niels Joachim Knagenhjelm* til Kaupanger, født i Salten 2 Februar 1796. Han blev norsk Landkadet 1 Novbr. 1807, Sekondløjtnant à la suite i Bergenhussiske Infanteriregimente 1 Januar 1814 med Anciennitet fra 17 Decbr. 1813 og virkelig Sekondløjtnant 13 Juli 1815. Efter at han ved sin Faders Død i dette Aar havde arvet *Kaupanger Sædegaard*, traadte han ved Arméforandringen i 1818 ud af Militærtjenesten for udelukkende at kunne offre sig for Bestyrelsen af Familiegodset.

Løjtnant Knagenhjelm var i Aarene 1838—1850 Medlem af Sogndals Herredsstyre, hvis Ordfører han var i 1840—1841. Han var Suppleant til Valgmand i 1835 og i 1841 og Valgmand ved Storthingsvalget i 1838.

Som sin Slægts Overhoved reklamerede Godseier Løjtnant N. J. Knagenhjelm i Henhold til Lov af 1 August 1821 for Stortinget i 1824 Familiens adelige Rettigheder. Reklamationen foretoges paa hans Vegne af Storthingsrepræsentant for Nordre Bergenhuss Amt, Oberstløjtnant (senere Generaladjutant) *O. E. Holck*, ved Skrivelse til Stortinget af 20 Marts 1824, uden at der dog gjordes nogen Reservation om Skadesløsholdelse eller deslige.¹

I Løjtnant Knagenhjelm's Besiddelsestid var det, at Kaupanger blev hærjet af den store *Ildebrand*, der lagde den gamle Hovedbygning i Aske, hvorved den uerstattelige Samling af Familieportrætter, Adelspatentet, mange Familiepapirer samt meget gammelt og værdifuldt Indbo gik tabt. (Se herom under „*Kaupanger*“).

Han blev gift i Bergens Domkirke 20 Mai 1819 med *Anna Sophie Dorothea Wiese*, født i Bergen 22 Oktober 1792, Datter af Stadsmajor Ludvig Jürgen Johan Wiese, (f. i Üttersee ved Altona 1762, d. i Bergen 28 Januar 1837), og Hustru Anna Sophie Dorothea Wiese, (f. 6 Mai 1765, d. 13 Decbr. 1798).

Godseier Løjtnant N. J. Knagenhjelm døde paa Kaupanger 7 August 1852, og hans Lig blev bisat i Gravkapellet. Ved dettes Nedrivelse i 1862 (se ovenfor) blev hans Kiste begravet paa Kirkegaarden, hvor ogsaa hans Hustru, der døde paa Kaupanger Enkesæde 27 Marts 1876, hviler.

Ved Godseier Løjtnant N. J. Knagenhjelm's Død *mistede Kaupanger sine Privilegier som adelig Sædegaard*, idet hans ældste Søn og Efterfølger som Besidder af Godset var født efter Adelsloven af 1 August 1821.

8 Børn: V, 1—8.

V, 1. *Bolette Sophie Knagenhjelm*, født paa Kaupanger 17 Februar 1820. Gift sammesteds 2 August 1845 med *Johan Ludvig Alsing*, født i Kragerø 9 Juni 1812, Søn af Skibsreder Paul Alsing, (f. 29 Marts 1786, d. 13 Decbr. 1837), og Iste Hustru Susanne Catharina Schweigaard, (døbt 13 Mai 1773, d. 18 Novbr, 1813). Han blev Student fra Skiens Skole 1831, tog Examen philosophicum 1832 og juridisk

¹ Denne Reklamation gjaldt selvfølgelig kun Slægtens Rettigheder som *norsk Adel*. Sin *danske Adelsret* er Slægten fremdeles i Besiddelse af og optages derfor ogsaa i den hvert Aar udkommende „*Danmarks Adels Aarbog*“.

Embedsexamen 1837. Efter at han i Aarene 1837—1839 havde arbejdet paa forskellige juridiske Kontorer og efter i 1843—1845 af Justitsdepartementet at have været beskikket som Referent i Justitskommissionssagen mod Prokuratorerne Juell og Lund i Sogn, blev han 21 Oktober 1844 udnævnt til Overretsprokurator i Christiania, hvilken Stilling han imidlertid ikke tiltraadte, idet han 28 Mai 1845 blev forflyttet i samme Egenskab til Trondhjem. Han var fra 1853—1856 kst. Sorenskriver i Strinde og Selbu Sorenskriveri, blev 22 Septbr. 1856 udnævnt til Sorenskriver i Guldalen, 15 Novbr. 1862 til Sorenskriver i Eidsvold og 14 Juni 1873 til Sorenskriver i Eker, Modum og Sigdal. Fra dette Embede erholdt han i 1881 Afsked i Naade fra 1 Marts 1882 at regne. Han flyttede derefter til Christiania, hvor han i Aarene 1883—1892 fungerede som extraordinær Assessor i Høiesteret. Han blev den 21 Januar 1882 R.¹ St. O. O. „for fortjenstlig Embedsvirksomhed.“ Han afgik ved Døden den 7 Juni 1902 og blev den 12 s. M. begravet paa Vor Frefers Gravlund, hvor ogsaa hans Hustru, der døde den 12 November 1909, den 17 næstefter blev stedt til Hvile.

V, 2. *Anna Sophie Knagenhjelm*, født paa Kaupanger 25 Februar 1821, død i Trondhjem 13 Januar 1907. Gift paa Kaupanger 29 September 1844 med *Edvard Christie*, født paa Slidre Præstegaard 15 Februar 1812, Søn af Sognepræst Edvard Christie, (f. 22 April 1770, d. 6 Oktober 1847), og Hustru Mette Catharine Leganger Wolff, (f. 1784, d. 15 Novbr. 1875). Han blev Student 1833, tog Exam. philosophicum 1834 og juridisk Embedsexamen 1839 — samtlige Examina med Haud illaudabilis. Han var fra 1839—1843 edsvoren Fuldmægtig ved Valdres og Nedre Romerikes Sorenskriverembeder, fra 1843—1845 kst. Underretsprokurator i Akershus Amt og i den første Halvdel af 1846 kst. Sorenskriver i Eidsvold Sorenskriveri. Den 1 Novbr 1846 blev han Fuldmægtig ved Nordre Bergenhush Amtmandsembede og var fra 15 Januar til 15 Septbr. 1848 kst. Amtmand under Amtmand Tostrups Fravær paa Stortinget. Efter i 1849 at være blevet Underretssagfører i Nordre Trondhjems Amt med Bopæl i Levanger, blev han 21 Marts 1851 Sorenskriver og Politimester i Røros, udnævntes 19 Mai 1856 til Politimester i Trondhjem, og 7 August 1876 til By- og Raadstueskriver sammesteds. Han blev i 1859 Medlem af Kontrolkomitéen for Trondhjems Sindssygeasyl, og var i en Aarrække Medlem af Trondhjems Byes Kommunebestyrelse. Ved Kroningen i 1860 blev han Ridder af Wasa Orden. Han afgik ved Døden 12 August 1896 og er ligesom sin Hustru begravet paa Domkirkegaarden i Trondhjem.

V, 3. *Caroline Magarethe Knagenhjelm*, født paa Kaupanger 13 Juni 1822. Gift sammesteds 22 Oktober 1849 med sin Fætter *John Gill*, født i Sogndal 14 December 1820, Søn af Major i Bergenske Infanteribrigade Christian Olaus Gill og Hustru Catharina Elisabeth Knagenhjelm, (se nedenfor). Han blev 6 April 1839 surn. Sekondløjtnant i Bergenske Inf. Brigade med Anciennitet fra

GODSEIER
CHRISTEN KNAGENHJELM
TIL KAUPANGER.
1823—1902.

FRU AUGUSTA KNAGENHJELM
F. POPPE.
1833—1897.

11 Januar s. A., 15 Marts 1841 virkelig Sekondløjtnant, 5 April 1843 Premierløjtnant, 1 Novbr. 1854 Kaptein og Chef for 2den Division af Søndre Bergenhush Landeværnsbataljon, 23 April 1859 Chef for Ryfylke Kompagni af Søndhordlands nationale Musketerkorps, 14 Januar 1867 Major og Chef for Telemarkens Bataljon og 4 Oktbr. 1869 Oberstløjtnant. Den 28 Marts 1874 erholdt han Tilladelse til at bytte nævnte Bataljon med Bergens Bataljon af Bergenske Infanteribrigade, og blev 8 Oktober 1888 Oberst med Bibehold af Chefsskabet for samme Bataljon. Den 10 Oktober 1896 erholdt han i Henhold til Aldersgrænseloven Afsked fra sit Embede. Han blev i 1865 Ridder af Sværdordenen og den 28 Oktober 1877 R.¹ St. O. Q. „for militær Fortjeneste.“ Efter sin Afsked tilflyttede han sin Eiendomsgaard Rakaas ved Tønsberg, hvor han afgik ved Døden den 8 Marts 1899, og blev begravet paa Sem Kirkegaard. Oberstinde Gill flyttede efter sin Mands Død til St. Paul, Minnesota, U. S. A., hvor hendes eneste Datter, gift med Dr. med. Edv. Bøckmann, er bosat. Her afgik hun ved Døden den 22 April 1909.

- V, 4. *Christen Knagenhjelm* til Kaupanger, født paa Kaupanger 10 August 1823. Efter i et Par Aar at have frekventeret Krigsskolen, reiste han til Sverige, hvor han i to Aar studerede ved Degeberg Landbrugsinstitut. Efter sin Hjemkomst herfra i 1848 overtog han paa sin Faders Vegne Bestyrelsen af *Kaupanger Gods*, hvis Eier han blev ved dennes Død i 1852.

Godseier Chr. Knagenhjelm deltog med Iver i det kommunale og politiske Liv i Distriktet. Han var saaledes Medlem af Sogndals Formandskab i Aarene 1856—1877 og 1882—1893, var Herredsstyrets Ordfører i 1865 og 1870—1877, ligesom han gjentagne Gange var Suppleant til Valgmand og Valgmand ved Storthingsvalgene i 1865 og i 1879. Han stod ogsaa de Forsøg nær, som i Begyndelsen af Sextiaarene blev anstillet af Landbrugsskolebestyrer L. Westrem paa Istandbringelse af en saakaldt „Enhedsskandinavisme“.

Han blev gift i Nannestad 28 December 1853 med *Augusta Petrea Poppe*, født sammesteds 18 April 1833, død paa Kaupanger Enkesæde 20 Oktober 1897, Datter af Lensmand Peter Andreas Poppe (d. 18 Decb. 1871, 70 Aar gl.) og Hustru Augusta Bjørnson (f. 16 Decbr. 1809, d. 8 Januar 1895).

Efter i 1892 at have overdraget Kaupanger til sin eneste Søn *Forstkandidat Nils Joachim Knagenhjelm*, der allerede i 1887 havde erholdt Skjøde paa Godset, tog *Godseier Chr. Knagenhjelm* Bolig paa det Kaupanger Hovedgaard tilliggende Enkesæde, hvor han afgik ved Døden 29 Mai 1902. I sin Nekrolog skriver „Bergens Aftenblad“: „Godseier Knagenhjelm var efter afdøde Stamhusbesidder Hoff-Rosenkrone den største Jordegodsbesidder her paa Vestlandet. Den afdøde var en paa de forskjellige Omraader meget interesseret Mand og har indehavt de fleste kommunale Tillidshverv i sin Bygd. Godseier Knagenhjelm var særlig interesseret for Jordbrugets Fremme“.

7 Børn: VI, 1—7.

- VI, 1. *Anna Sophie Dorothea Wiese Knagenhjelm*, født paa Kaupanger 15 November 1854. Gift sammesteds 23 April 1877 med *Severin Andreas Heiberg*, født i Bergen 5 Mai 1852, Søn af Kjøbmand Severin Andreas Heiberg (f. 28 August 1820, d. 21 Novbr. 1876) og Hustru Else Catharine Reusch Faye (f. 27 Oktober 1827). Han er Mægler i Bergen. Han har i en Aarrække været Medlem af Bestyrelsen for „Bergens Rideklub“.
- VI, 2. *Augusta Christiane Bjørnson Poppe Knagenhjelm*, født paa Kaupanger 19 April 1856. Gift i Bergens Domkirke 22 September 1883 med *Peter Johan Normann*, født i Kvindherred 11 August 1850, Søn af Oberstløjtnant Rudolph Grip Normann og Hustru Charlotte Louise Folkedal. Han blev Student i 1870, tog Examen philosophicum i 1871 og juridisk Embedsexamen i 1876 — samtlige Examina med Karakteren Haud. illaudabilis. Han gik efter at have fuldført sine Studier over i praktisk Virksomhed, idet han blev Bestyrer af et Bryggeri i Bergen.
- VI, 3. *Karen (Kaja) Margarethe Knagenhjelm*, født paa Kaupanger 18 August 1857. Gift sammesteds 27 Decbr. 1885 med *Einar Blaauw*, født i Bergen 22 Januar 1862, Søn af Kjøbmand Herman Blaauw (f. 31 Juli 1830) og Hustru Marie Vedeler (f. 11 Decbr. 1833, d. 26 August 1880). Han er Grosserer i Bergen og har været Medlem af Bergens Ligningskommission.
- VI, 4. *Nils Joachim Knagenhjelm* til Kaupanger, født paa Kaupanger 20 December 1858. Efter at have gennemgaaet Bergens Kathedralskole reiste han til Tyskland, hvor han i Aarene 1878—1880 studerede ved det Kongelige Würtembergske „Land- und Forstwirtschaftliche Academie Hohenheim“ ved Stutgart. Efter sin Hjemkomst fra Udlandet bestyrede han i nogle Aar Gaardsbruget paa Kaupanger. Allerede i 1887 erholdt han sig *Kaupanger Hovedgaard med tiliggende Gods* tilskjødet, men overtog først den 14 April 1892 Eiendommen for egen Regning. Senere har Nils Knagenhjelm eiet og beboet Kaupanger, og *vil han — Lagmand Niels Knagenhjelm's Sønesøns Sønesøns Sønesøn — den 28 Juni 1910 kunne feire 200 Aarsdagen for sin Slægts Besiddelse af Godset*.
Godseier Nils J. Knagenhjelm har indehavt de fleste offentlige Hverv inden Sogndals Herredskommune. Han har saaledes været Medlem af Skolestyret, af Ligningskommissionen og af Overligningskommissionen samt siden 1893 af Herredsstyret, de fleste Aar som Formand. Han var Valgmand ved Storthingsvalgene i 1897 og i 1903. Han er Medlem af Sogndals Sparebanks Forstanderskab.
Han blev gift i Bergens Korskirke 27 August 1885 med *Magdalene (Magda) Christine Faye*, født i Bergen 7 Oktober 1863, Datter af Bankchef og fleraarig Storthingsrepræsentant for Bergen, K¹ St. O. O., R. N. O. Jørgen Breder Faye (f. 6 Juli 1823, d. 8 Februar 1908) og Hustru Cecilie Marie Wallendahl (født 28 Juli 1827, d. 27 November 1869).

2 Børn: VII, 1—2.

FRU MAGDA KNAGENHJELM
F. FAYE.
F. 1863.

GODSEIER
NILS J. KNAGENHJELM
TIL KAUPANGER.
F. 1858.

CHRISTEN KNAGENHJELM.
F. 1888.

VII, 1. *Cecilie Marie Faye Knagenhjelm*, født paa Kaupanger 28 Juli 1886.

VII, 2. *Christen Knagenhjelm*, født paa Kaupanger 18 Oktober 1888.

VI, 5. *Bolette Sophie Jersin Knagenhjelm*, født paa Kaupanger 3 Juli 1860. Gift sammesteds 3 November 1885 med *Lorentz Wesenberg Vedeler*, født i Bergen 15 September 1854, Søn af Kjøbmand Bernt Christian Vedeler (f. 15 August 1825, d. 9 Juli 1874) og Hustru Divert Wesenberg (f. 15 Febr. 1830, d. 1868). Han er administrerende Direktør i Søforsikringsselskabet „*Æolus*“, Bergen.

VI, 6. *Christine Ludovica Knagenhjelm*, født paa Kaupanger 24 April 1862. Ugift.

VI, 7. *Constance Mathilde Knagenhjelm*, født paa Kaupanger 10 August 1864. Gift sammesteds 10 August 1892 med *Svend Peter Poppe*, født i Skogn 8 Januar 1860, Søn af Proprietær Carl Martin Hedemark Poppe (d. 16 Januar 1889, 57½ Aar gl.) og Hustru Augusta Stenersen. Han er Kontorchef hos Firmaet N. S. Beer & Co., Christiania.

V, 5. *Ludvig Wiese Knagenhjelm*, født paa Kaupanger 11 November 1824. Han blev Student fra Bergens Kathedralskole i 1845, tog Examen philosophicum i 1846 og juridisk Embedsexamen i 1850, samtlige Examina med Karakteren Laudabilis. Efter i nogle Aar at have arbejdet paa forskellige juridiske Kontorer, autoriseredes han i 1856 som Overretssagfører og tog Bopæl i Trondhjem, hvor han i 1870 tillige blev Referent ved Stiftsoverretten. I Aarene 1874, 1875 og 1876 fungerede han som Stiftamtmand i Trondhjem og Amtmand i Søndre Trondhjems Amt under Stiftamtmand Motzfeldts Fravær paa Storthinget. Den 22 Oktober 1883 blev han udnævnt til 2den Assessor i Trondhjems Stiftsoverret, hvor han i 1886 blev 1ste Assessor.

Assessor Knagenhjelm blev i 1881 Administrator ved Hypothekbankens Afdeling i Trondhjem og i 1884 kongevalgt Medlem af og Formand i samme Bankafdelings Administration. Han var i Aarene 1878—1884 Medlem af Norges Banks Repræsentantskab, var tillige i en Aarrække Direktør i Trondhjems Sparebank og i Trondhjems Privatbank samt Medlem af Bestyrelsen i Trondhjems Brandforsikringsselskab.

Efter i 1892 at have taget Afsked fra sit Embede og i 1894 at have frasagt sig Hvervet som kongevalgt Hypothekbankadministrator, flyttede *Assessor Knagenhjelm* i Oktober sidstnævnte Aar til Christiania, hvor han afgik ved Døden den 19 September 1907. I sin Nekrolog skriver „Aftenp.“ bl. a.: „Assessor Knagenhjelm var en dygtig og pligtopfyldende Embedsmand af den

gode gamle Skole, retsindig i al sin Færd, nobel af Karakter, elskværdig og imødekommende overfor alle. Hans smukke, fine Skikkelse vil være vel kjendt her i Christiania.“ Han blev begravet den 25 September paa Vestre Gravlund i Christiania; til hans Baare var sendt en Krans fra Kong Haakon og Dronning Maud.

Han blev gift i Trondhjems Domkirke 8 August 1857 med *Selma Angelique Louise Roll*, født i Trondhjem 24 September 1835, Datter af Justitiarius i Trondhjems Stifts-overret og Direktør i Norges Bank samt fleraarig Storthingsrepræsentant for Trondhjem og Vicepræsident i Lagthinget, R.¹ St. O. O., R. N. O. Jacob Roll (f. 17 Mai 1783, d. 7 Marts 1870) og 3die Hustru Nicoline Brog Selmer (f. 12 Juli 1802, d. 25 Oktober 1891).

3 Sønner: VI, 1—3.

VI, 1. *Jakob Roll Knagenhjelm*, født i Trondhjem 22 Juni 1858. Han blev Student i 1876 med Haud. illaudabilis, tog Ekamen philosophicum i 1877 med Laudabilis og juridisk Embedsexamen i 1881 med Haud. illaudabilis og i 1882 med Laudabilis. Fra April 1883 til September 1884 var han edsvoren Fuldmægtig ved Hamar Byfoged- og Sorenskriverembede og reiste derefter til Frankrige, hvor han opholdt sig henimod et Aar — væsentlig for Sprogets Skyld. Efter sin Hjemkomst erholdt han i April 1886 Ansættelse i Indre-Departementet (Lanbrugskontoret), hvor han 11 Februar 1897 blev Kongelig Fuldmægtig (fra 1 Juli 1899 Sekretær af første Klasse). Ved Landbrugs-Departementets Oprettelse i 1900 gik han over i dette Departement.

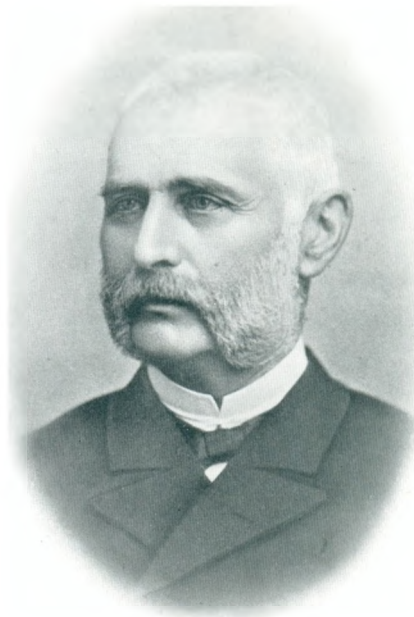
Den 25 Septbr. 1900 blev Jakob Knagenhjelm udnævnt til Kammerherre ved Kong Oscar II's norske Hof og den 23 Septbr. 1903 til Sekretær ved det norske Hofchefsemede.

Da Kong Haakon den 7de i 1905 besteg den norske Throne og skulde danne sit nye Hof, blev Kammerherre Knagenhjelm under 6 Decbr. s. A. udnævnt til Expeditionschef ved Hofchefs- og Hofmarskalkembedet, idet han samtidig tog Afsked fra sin Stilling i Departementet. Han deltog i 1906 i Kroningshøitidelighederne i Trondhjem, hvor han under Kroningsceremonien i Domkirken var tjenstgjørende hos Dronning Maud, og ledsagede derefter Majestæterne paa Kroningsreisen fra Trondhjem rundt Kysten til Christiania. Han var ligeledes i Kong Haakons og Dronning Mauds Suite ved Høistsammes første officielle Besøg ved Hoffet i Kjøbenhavn i Begyndelsen af Oktober s. A., ligesom han ledsagede Majestæterne ved Besøget i Nordland og i Finmarken Sommeren 1907.

Kammerherre Knagenhjelm erholdt i 1906 Kroningsmedaljen 1ste Klasse, blev s. A. Ridder af den preussiske røde Ørns Orden 2den Klasse og Kommandør af 2den Klasse af Dannebrog. I 1907 blev han Storofficer af den siamesiske Kroneorden, og i 1908 Kommandør af 2den Klasse af den storbritanniske Victoriaorden, Kommandør af Æreslegionen og Ridder af den russiske St. Annaorden 3die Klasse. Ugift.

FRU SELMA KNAGENHJELM
F. ROLL.
F. 1835.

OVERRETS-ASSESSOR
L. W. KNAGENHJELM.
1824—1907.

KAMMERHERRE
J. R. KNAGENHJELM.
F. 1858.

VI, 2. *Nils Joachim Knagenhjelm*, født i Trondhjem den 20 Juli 1861. Han blev Student fra Trondhjems Kathedralskole i 1880 med „Meget godt“, tog Examen philosophicum 1881 med Laud. præ ceteris og juridisk Embedsexamen Vaaren 1885 med Laudabilis,

Efter at have opholdt sig nogle Maaneder i England for Sprogets Skyld, betraadte Joachim Knagenhjelm *den diplomatiske Løbebane*, idet han den 18 Decbr. 1885 blev udnævnt til Attaché ved den norsk-svenske Legation i Paris, hvilken Stilling han tiltraadte den 16 Januar 1886. Herfra forflyttedes han i 1887 i samme Egenskab til Berlin, og blev 15 November 1888 ansat i Udenrigsdepartementet i Stockholm, hvor han 10 September 1889 blev konstitueret som Anden-Sekretær. Som saadan fungerede han for kortere Tidsrum som Legationssekretær i Kjøbenhavn, i London og i St. Petersburg. Den 22 Oktober 1892 blev han konstitueret som Legationssekretær i Washington, i hvilket Embede han erholdt fast Udnævnelse den 16 Oktober 1896. Den 25 November 1898 udnævntes han til Legationssekretær i Kjøbenhavn, og blev Legationsraad sammesteds den 29 Juni 1900. Den 5 December 1901 blev han udnævnt til Legationsraad ved Legationen i St. Petersburg, hvilket Embede han bestyrede til i August 1902, da han paa Grund af Sygdom stillede sig til Disposition. Som Legationssekretær og Legationsraad fungerede han flere Gange som Chargé d’Affaires under vedkommende Gesandts Fravær.

Legationsraad Knagenhjelm var fra 1 Decbr. 1890 til 21 Januar 1892 Kancellist ved St. Olafs Orden. Han blev i 1888 Ridder af den preussiske Kroneorden 4de Klasse og Ridder af 2den Klasse af den badenske Zähringer Løve Orden, i 1892 Ridder af den russiske St. Stanislausorden 2den Klasse, i 1897 Ridder af den svenske Nordstjerneorden, i 1900 Ridder af Dannebrog, i 1901 Kommandør af 2den Klasse af Dannebrog og i 1902 Ridder af den russiske St. Anna Orden 2den Klasse.

Efter at have fratraadt sit Embede opholdt *Legationsraad Knagenhjelm* sig en Tid ved et Kursted i Harzen men vendte i August 1905 tilbage til Norge, og afgik ved Døden i Østre Aker den 12 Februar 1907. I sin Nekrolog skriver „Mrgbl.“ bl. a.: „Joachim Knagenhjelm var en personlig vindende og vel udstyret Mand, som tegnede til at ville gjøre en smuk Karriere i Diplomatiets. Under den spansk-amerikanske Krig blev han paa sin Post i Washington ogsaa i de Sommermaaneder, da Varmen i de Forenede Staters Hovedstad er overvældende og alle, som kan, flygter bort. Siden den Tid var hans Helbred undergravet, og han har i de sidste Aar ført en glædesløs Tilværelse. Til ham kommer Døden som den store Befrier.“ Han blev begravet den 16 Februar paa Vestre Gravlund i Christiania.

Han blev gift i Rockport, Mass., U. S. A., den 3 Septbr. 1895 med *Eleanor Salome Wilson*, født i Washington D. C. den 21 Januar 1868, Datter af Mr. Nathaniel Wilson (f. 9 August 1836) og Annie Edward Hulton (f. 8 August 1843).

3 Sønner: VII, 1—3.

VII, 1. *Nils Theodore Knagenhjelm*, født i Washington 13 Septbr. 1896.

VII, 2. *Harald Jakob Knagenhjelm*, født sammesteds 30 Marts 1898.

VII, 3. *Carl Nathaniel Ludvig Knagenhjelm*, født i København 25 November 1899.

Fru Eleanor Knagenhjelm *bor for Tiden i Dresden*, hvor hendes Sønner frekventerer det derværende Vitzthum Gymnasium.

VI, 3. *Arthur Nicolay Sophus Knagenhjelm*, født i Trondhjem 19 Juni 1866. Han tog Examen artium ved Trondhjems Kathedralskole i 1884, Examen philosophicum i 1885 og juridisk Embedsexamen Vaaren 1889, samtlige Examina med Karakteren Laudabilis. Efter at have opholdt sig nogle Maaneder i Berlin og Dresden for at studere tysk Ret, autoriseredes han i Oktober 1889 som edsvoren Fuldmægtig hos Sorenskriveren i Holt. Fra Mai til September 1890 var han konstitueret Sorenskriver i Nedre Romerike, og var derefter indtil September 1891 edsvoren Fuldmægtig ved dette Embede. Han foretog derefter en længere Udenlandsreise — til Schweiz, Italien og Frankrige — med væsentlig Ophold i Genf og Paris for at studere fransk Sprog. Ved sin Hjemkomst i September 1892 blev han autoriseret som Fuldmægtig hos Regjeringsadvokat Dr. juris. Johannes Bergh, i hvilken Stilling han forblev, indtil han i Juli 1895 blev autoriseret som Høiesteretsadvokat. Samtidig indtraadte han som Kompagnon i Høiesteretsadvokat Hieronymus Heyerdahls Advokatforretning.

Han er siden 1899 Formand i Direktionen for A/S Glommens Træsliberi (Kykkelsrudanlægget) og siden 1906 Medlem af Direktionen for A/S Labro Træsliberi. Han blev i 1909 valgt til Formand i Christiania Ligningskommission for Aarene 1910 og 1911.

Høiesteretsadvokat Knagenhjelm, der er *Præsident* i den norske Afdeling af „*Alliance Française*“, blev i 1902 Officier de l'instruction publique og i 1908 Ridder af Æreslegionen.

Han blev gift i Christiania den 21 September 1895 med *Barbara Ihlen*, født sammesteds 16 Marts 1870, Datter af Høiesteretsadvokat og fleraarig Storthingsrepræsentant for Christiania, K.³ St. O. O., K.¹ D. D. O., K.¹ N. O. Jacob Ihlen (f. 17 Mai 1833, d. 10 Oktbr. 1903) og Hustru Pauline Ambrosine Rouquet (f. 16 Juni 1849).

2 Børn: VII, 1—2.

VII, 1. *Ambrosine (Sisine) Selma Celina Knagenhjelm*, f. i Christiania 9 September 1896.

VII, 2. *Kai Ludvig Jacob Knagenhjelm*, f. i Christiania 28 August 1898.

FRU ELEANOR KNAGENHJELM
F. WILSON.
F. 1868.

LEGATIONSRAAD
N. J. KNAGENHJELM.
1861—1907.

FRU BARBARA KNAGENHJELM
F. IHLEN.
F. 1870.

HØIESTERETSADVOKAT
ARTHUR KNAGENHJELM.
F. 1866.

V, 6. *Hans Frederik Knagenhjelm*, født paa Kaupanger 6 Oktober 1826. I 1837 reiste han til Fredriksværn for at uddanne sig til Søkadet, som han blev i 1840. Den 3 Oktober 1846 blev han udnævnt til surnumerær Sekondløjtnant i Marinen, 3 Novbr. 1851 til virkelig Sekondløjtnant, 24 April 1858 til Premierløjtnant, 4 Juli 1868 til Kapteinløjtnant og 10 Juli 1874 til Kaptein i Marinen med Anciennetet fra sin Udnævnelse til Kapteinløjtnant. Som Søofficer var han i Aarene 1850—1861 til forskellige Tider Fører af Statens Postdampskibe paa Kiel, Kjøbenhavn og Hammerfest, var fra 1853—1855 Equipagemester ved Carl Johansværns Værft og fra 1864—1875 Navigationsexaminator i Drammens Distrikt, ligesom han i Aarene 1858 og 1859 havde Opsynet med Vaarsildfiskerierne. I 1865 var han Chef for Dampkanonbaaden „Glommen“ paa dens Togt i Nordsøen, og var paa Togt i 1869 tilstede ved Suezkanalens Aabning. Den 6 Marts 1875 blev han konstitueret som Indrulleringschef, Krigskommissær og Overlods i Tromsø Stift samt som Afdelingschef for Distriktssøtropperne sammesteds fra 1 Mai s. A. at regne. Den 29 September 1879 udnævntes han til Indrulleringschef i Drammens Distrikt fra 15 Oktober s. A. at regne og den 25 November 1893 til Indrulleringschef i Christiania Distrikt.

Som Overlods i Tromsø Stift deltog han i den Kommission, som befor Nordlands, Tromsø og Finmarkens Amter for at undersøge Havneforholdene paa forskellige Steder. Han har derhos været Medlem af flere Kongelige Kommissioner og Komitéer, der har været nedsat i Anledning Udskrivningen ved Søvæbningen.

Inden *Frimurerordenen* har Indrulleringschef Knagenhjelm indtaget høje Stillinger. Han har saaledes været Ordførende Mester for Frimurerlogen i Drammen og er nu en af den Norske Store Landsloges høieste Embedsmænd.

Indrulleringschef Knagenhjelm blev i 1870 Officer af den Tyrkiske Medjidie Orden og den 21 Januar 1896 Ridder af første Klasse af St. Olafs Orden „for fortjenstfuld Embedsvirksomhed.“

Han blev gift i Trondhjems Domkirke 23 Februar 1853 med *Maren Johanne Arntzen*, født i Christiania 30 December 1831, død ved Modum Bad 25 Juli 1901, (begravet paa Nordre Gravlund i Christiania den 31 s. m.), Datter af Stiftamtmand, Ordens Sekretær og Ceremonimester, K.¹ St. O. O. og R. N. O. Carelius August Arntzen, (f. 10 Novbr. 1802, d. 25 Mai 1875), og Hustru Hanna Maria Mathea Gjerdumine Arntzen, (f. 25 Juni 1808, d. 12 Oktober 1869).

6 Børn: VI, 1—6.

VI, 1. *Nils Joachim Knagenhjelm*, født paa Horten 6 Februar 1854. Efter i et Par Aar at have faret tilsøs, frekventerede han fra 1876—1877 et Handelsinstitut i Hamburg, var derefter i Aarene 1878—1882 i Handelshuset Atkinson & Brothers Tjeneste (Scheffield) og etablerede i sidstnævnte Aar en Agentur- og Kommissionsforretning i Christiania under Firma „Køkeritz & Knagenhjelm.“ I Slutningen af Ottiaarene

reiste han over til Amerika, hvor han i nogle Aar drev en Farm i Nærheden af Los Angeles i Kalifornien. I denne By afgik han ved Døden den 5 Juli 1905. Ugift.

VI, 2. *Karen Anker Knagenhjelm*, født i Christiania 10 August 1859. Ugift.

VI, 3. *Karelius (Charles) August Knagenhjelm*, født i Christiania den 27 Marts 1861. Efter at have gennemgaaet Handelsgymnasiet her reiste han i 1880 over til Amerika, og har siden 1887 været bosat i Los Angeles i Kalifornien som Bestyrer af Chicagofirmaet „Fairbank Morse & Co.“s Filial i denne By.

Han blev gift den 22 Mai 1904 med *Myrna Babcock Casler*, f. 29 November 1880, Datter af Mr. Charles Martin Casler, (f. 4 Novbr. 1848) og Hustru Elise Irma Babcock, (f. 29 Septbr. 1854).

2 Døttre: VII, 1—2.

VII, 1. *Elise Johanne Knagenhjelm*, født 24 Marts 1905.

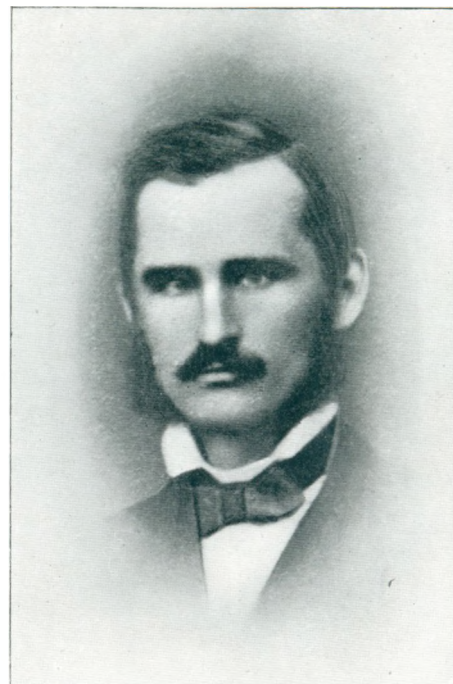
VII, 2. *Myrna Harriet Knagenhjelm*, født 27 Decbr. 1907.

VI, 4. *Anna Sophie Dorothea Knagenhjelm*, født i Christiania den 14 April 1863. Gift sammesteds (i Uranienborg Kirke) 27 September 1895 med *Karl Henrik Karlsson*, født den 12 November 1856 paa Raaby i Vestmanland, Søn af Gods-eier Otto Karlsson og Hustru Ulrika Berglund. Han blev i 1885 extraord. Amanuensis i „Kungliga Bibliotheket,“ og i 1888 extraord. Amanuensis i det svenske Rigsarkiv. Den 9 Marts 1894 blev han udnævnt til Amanuensis i Kungl. Bibliotheket, og den 31 Decbr. 1908 forordnet til under Aaret 1909 at være Forstander for nævnte Bibliotheks Haandskriftsafdeling. Efter i 1890 at være kreeret til Dr. philosophiæ opholdt han sig i Aarene 1894—1900 med Statsstipendium udenlands for hovedsagelig i Vatikanets Archiv i Rom at drive historisk Forskning. Han har udgivet flere Værker, væsentlig af historisk Indhold, ligesom han i forskellige Tidsskrifter har skrevet en Mængde Opsatser og Afhandlinger vedrørende genealogiske, retshistoriske, kirkehistoriske og sprogvidenskabelige Spørgsmaal. Dr. Karlsson, der afgik ved Døden i Stockholm den 24 Mai 1909, var fra 1900—1907 Historiograf ved de Kgl. Svenske Ridderordener, og var Ridder af Nordstjerneordenen, Dannebrog og den italienske Kroneorden samt Officier de l'Instruction publique.

VI, 5. *Ludvig Wiese Knagenhjelm*, født i Christiania den 22 December 1865. Han tog Examen artium i 1884, Examen philosophicum i 1885 og juridisk Embedsexamen Julen 1889 — samtlige Examina med Karakteren Laudabilis. Han autoriseredes i 1890 som edsvoren Fuldmægtig ved Øvre Thelemarkens vestfjeldske Sorenskrivveri, i hvilken Stilling han var indtil Sommeren 1892. Efter derpaa i et Aar at have været Advokatfuldmægtig autoriseredes han i 1893 som Overretssagfører og tog Bopæl i Drammen. Han blev i 1906 antaget som Forsvarer ved Meddoms- og Forhørsretten for Lier, Røken og Hurum

FRU JOHANNE KNAGENHJELM
F. ARNTZEN.
1831—1901.

INDRULLERINGSCHEF
H. F. KNAGENHJELM.
F. 1826.

Sorenskriveri. Han har været Medlem af Ligningskommissionen for Drammens By.

Han blev gift i Drammen 14 December 1895 med *Sophie Augusta Hansen*, født sammesteds 16 Oktober 1868, Datter af Grosserer Morten Christian Hansen, (f. 8 Febr. 1835, d. 17 Februar 1909) og Hustru Andrea Josephine Andersen, (f. 5 Decbr. 1840).

6 Børn: VII, 1—6.

VII, 1. *Hans Frederik Knagenhjelm*, født i Drammen 4 Septbr. 1896.

VII, 2. *Andrea Josefina Knagenhjelm*, født i Drammen 28 Mai 1898.

VII, 3. *Morten Hansen Knagenhjelm*, født i Drammen 9 Oktbr. 1899, død sammesteds 15 Januar 1900.

VII, 4. *Ludvig Wiese Knagenhjelm*, født i Drammen 4 Mai 1901.

VII, 5. *Nils Joachim Knagenhjelm*, født i Drammen 26 Mai 1902.

VII, 6. *Egil Johannes Knagenhjelm*, født i Drammen 31 Oktbr. 1906.

VI, 6. *Hanna Marie Arntzen Knagenhjelm*, født i Christiania 29 August 1868. Hun opholdt sig i Begyndelsen af Nitiaarene i Berlin for at uddanne sig i Sang, vendte tilbage i 1895 og tog Bopæl i Christiania, hvor hun gav Undervisning i Sang, og hvor hun ogsaa enkeltvis optraadte paa Concerter. Høsten 1905 reiste hun tilbage til Berlin, hvor hun nu er bosat.

V, 7. *Else Catharina Reusch Knagenhjelm*, født paa Kaupanger 11 Novbr. 1827. Gift sammesteds 15 Juni 1860 med *Carl Christian Conrad Theodor Buckner*, født i Hamburg 6 September 1824, Søn af Overpostdirektør Kgl. preussisk Geheimhofraad Carl Ludvig Buckner, (f. i Stolpe i Pommern 1770) og Hustru Laura de Huijgens-Bangemann, (f. i Haag 1803). Efter i nogen Tid at have været Officer i preussisk Tjeneste, kom han i 1858 til Norge, hvor han anlagde en Træoliefabrik i Sogndals Herred, var derpaa nogle Aar i Finland, men reiste i 1866 tilbage til Tyskland, hvor han fik Ansættelse i Telegrafetaten. Her virkede han i forskjellige Stillinger — senest som Telegrafdirektør i Gör-litz, fra hvilket Embede han tog Afsked i 1883. Efter sin Afsked tog han Bolig i Dresden, hvor han afgik ved Døden den 20 April 1892, og hvor hans Enke fremdeles er bosat.

V, 8. *Albert Knagenhjelm*, født paa Kaupanger 23 Oktober 1831. Han blev Student 1853, tog Examen philosophicum i 1855 og juridisk Embedsexamen i 1859 — samtlige Examina med Karakteren Haud illaudabilis. I 1862 erholdt han Ansættelse i Revisionsdepartementet, hvor han 3 Mai 1873 blev udnævnt til Kongelig Fuldmægtig. Ugift.

- IV, 2. *Dorothea Margaretha Knagenhjelm*, født i Salten 2 Juni 1797, død i Hauge-sund 3 Juli 1882. Gift paa Kaupanger 1 Juli 1817 med *Johan Christopher Wiese*, født i Bergen 21 Mai 1786, død sammesteds 6 Mai 1863, Søn af Kjøbmand Jürgen Johan Wiese og Hustru Anna Sophie Wiese. Han var Havnefoged i Bergen og havde tidligere været gift med Anne Sophie Reusch, (f. 1781, d. 1814).
- IV, 3. *Johanne Margarethe Knagenhjelm*, født paa Kaupanger 9 August 1798, død i Bergen 5 Juni 1879. Gift paa Kaupanger 8 Oktober 1818 med *Jens Gran*, født i Bergen 9 Oktober 1794, Søn af Kjøbmand Jens Petersen Gran (f. 1758) og Hustru Catharine Lexau (f. 1765). Han var Grosserer, Administrator ved Norges Banks Afdeling i Bergen og Hannoveransk Vicekonsul sammesteds. Han var i en Aarrække Medlem af Bergens Formandskab, ligesom han ogsaa var Forligelseskommissær, samt mødte som Repræsentant for Bergen paa Stortingene i 1839, 1845 og 1848. Han blev den 14 Septbr. 1878 udnævnt til R.¹ St. O. O. „for almenyttig Virksomhed“; han var desuden Ridder af den Hannoveranske Guelfer Orden. Han døde i Bergen 23 Januar 1881.
- IV, 4. *Albert Knagenhjelm* til Stedje, født paa Kaupanger 29 Septbr. 1799. Han blev Student 1820, tog Examen philosophicum 1823, og juridisk Embedsexamen 1826 med Karakteren Haud. illaudabilis. Han erholdt den 1 August 1826 Ansættelse i Justitsdepartementet, og var fra Februar 1829 tillige ansat ved Christiania Stiftsprovsties Kontor. I 1833 blev han konstitueret som Kongelig Fuldmægtig i nævnte Departement og blev 30 Oktober samme Aar udnævnt til Politifuldmægtig i Christiania. Han afgik imidlertid allerede det følgende Aar (2 Marts 1834) ved Døden, kun 34½ Aar gammel. Ugift.
- Albert Knagenhjelm* eiede *Stedje Sædegaard*, som han havde arvet efter sin Fader Sorenskriver Christen Knagenhjelm, men da han ved Embedsstilling blev knyttet til Christiania, solgte han Gaarden — det tilliggende Gods var tidligere frasolgt — til Proprietær Henrik Formann paa Lysekloster. (Skjøde dat. 2 Juli, thinglæst 30 Oktober 1833). *Stedje havde da været i den Knagenhjelmiske Families Besiddelse i 123 Aar.*
- IV, 5. *Catharine Elisabeth Knagenhjelm*, født paa Kaupanger 6 April 1801, død i Bergen 29 April 1889. Gift paa Kaupanger 27 December 1819 med *Christian Olaus Gill*, født i Høland 21 Januar 1791, Søn af Sognepræst Jonas Gill, (f. 1739, d. 1807) og Hustru Rebekka Dorothea Petersen, (f. 1749, d. 28 Mai 1801). Han blev Jæger ved norske Jægerkorps 1807, Fænrik sammesteds 26 Februar 1808, Sekondløjtnant 9 Juni s. A., Premierløjtnant i Akershusiske Skarpskytterkorps 19 December 1809, Kaptein ved samme Korps 9 Juni 1815. Ved Arméforandringen blev han 29 Juli 1817 udnævnt til Chef for Lysterske Kompagni af Sognske nationale Musketerkorps fra 1 Januar 1818 at regne og den 19 April

1849 til Major ved samme Korps, men vedblev tillige at være Chef for 2det Kompagni. Han deltog i Felttogene i 1808 og 1809 og blev 28 Juni 1809 udnævnt til Ridder af Dannebrog for at have udmærket sig i Affairen ved Bærby. Han afgik ved Døden i Bergen 13 August 1859.

IV. 6. *Hans Knagenhjelm*, født paa Kaupanger 18 Septbr. 1802. Han døde sammesteds 12 Oktober 1824 efter et kort Sygeleie. Ugift.

IV, 7. *Wilhelmine Catharina Knagenhjelm*, født paa Kaupanger 27 Septbr. 1804, død i Stavanger 23 April 1900. Gift paa Kaupanger 23 August 1838 med *Søren Olaus Sørensen*, født i Stavanger 15 Novbr. 1808, Søn af Garvermester Ole Sørensen og Hustru Berthe Marie Helene Budde. Han blev Student fra Stavanger Skole 1828, tog Exam. philos. 1829 og theologisk Embedsexamen 1836, — samtlige Examina med Haud. illaudabilis. Efter først i 3 Aar at have været Huslærer og derefter i hened 3 Aar Bestyrer af et privat Institut, blev han i Marts 1846 Timelærer ved Stavanger høiere Almenskole. Den 16 April s. A. udnævntes han til Adjunkt og 1 Juli 1876 til Overlærer ved samme Skole. Han afgik ved Døden i Stavanger 4 August 1881.

IV, 8. *Christine Sophie Knagenhjelm*, født paa Kaupanger 14 December 1806. Død ugift i Stavanger 14 August 1841.

III, 4. *Niels Knagenhjelm* til Stedje, født paa Stedje 1757 (døbt 8 Decbr.). Han eiede og beboede *Stedje Sædegaard*, som han arvede i 1788 efter sine Forældre, Godseier Niels Knagenhjelm sen. til Kaupanger og Stedje og Frue. Han eiede derhos en Anpart af Gaarden Aaberge i Sogndal, som tilligemed en større Pengesum var ham testamenteret af Onkelen Amtmand Joachim Knagenhjelm.

Godseier Niels Knagenhjelm, der døde paa Stedje den 28 Mai 1808, blev gift 1ste Gang i Sogndal 12 Februar 1789 med *Gjertrud Johanne Hansdatter Lem*, født 11 April 1758, død paa Stedje 20 Decbr. 1792, (Ligprædiken over hende holdt 3 Januar 1793), Datter af Proprietær til Frønningen Hans Sørensen Lem, (f. 14 Septbr. 1714, d. 9 April 1781) og Hustru Marie Sophie Christine Heiberg, (f. 1728, d. 1 Januar 1759). Uden Børn.

Gift 2den Gang i Bergen (viet i Huset i Nykirkens Sogn) 27 April 1795 med *Charlotte Amalie Frøchen*, født 1771, død paa Stedje 23 Novbr. 1819, (Ligprædiken over hende holdt 3 Decbr. s. A.), Datter af Auktionsdirektør i Bergen, Krigsraad Bernt Bernhard Berntsen Frøchen, (f. 1738, d. 13 Juni 1811) og 1ste Hustru Fredrikke Louise Løve. Uden Børn.

Da Godseier *Niels Knagenhjelm jr.* ikke efterlod sig Livsarvinger, gik *Stedje Sædegaard* med tilliggende Gods ved hans Død over til hans ældre Broder *Sorenskriver Christen Knagenhjelm* til Kaupanger.

- III, 5. *Joachim von der Lippe Knagenhjelm*, født paa Stedje 19 Oktbr. 1760. Han blev Student fra Herlufsholms Skole 1780, og døde ugift 1782 eller 1783.
- II, 3. *Wenche von der Lippe Knagenhjelm*, født 16 Novbr. 1724, død i Sogndal 1773, (begravet 24 Marts). Gift paa Kaupanger 1 Septbr. 1751 med *Niels Sunde*, født i Sogndal 1706, (døbt 21 Aug. s. A.), Søn af Kjøbmand Peder Nielsen Sunde, (d. i Bergen 1764) og 1ste Hustru Maren Christensdatter Gedde. Han blev 12 Novbr. 1734 Premierløjtnant ved Lysterske Kompagni af 2det Bergenhusiske nationale Regimente og 29 August 1747 Kaptein ved Lærdalske Kompagni af samme Regimente. Han døde i Sogndal 30 Marts 1754.
- II, 4. *Abel Margarethe Knagenhjelm*, født paa Kaupanger 27 Januar 1726, død ugift i Lyster 1802. Hun blev begravet 4 Mai s. A., og Ligprædiken holdt over hende i Næs Kirke.
- II, 5. *Joachim Knagenhjelm*, født paa Kaupanger 29 Mai 1727. Han blev Student, demitteret fra Bergens Kathedralskole, i 1748 og blev den 29 Juli s. A. indskrevet ved Københavns Universitet, hvor han tog juridisk Embedsexamen i 1757. Han var derefter i nogen Tid ansat som Fuldmægtig ved forskellige juridiske Embeder i Norge, blev saa Sekretær ved Grændsekommissionen, som i Henhold til Traktat med Sverige af 1758 skulde regulere og fastsætte Grænsen mod dette Land, og erholdt samtidig Titel af *Kammerraad*. Ca. 1760 blev han Fuldmægtig hos Stiftamtmanden over Bergen *H. I. von Cicignon* og havde i denne Stilling rig Anledning til at gjøre sig bekendt med de administrative Forhold i det store og vidtstrakte Amt, som dengang udelt under een Amtmand skaffede denne nok at bestille.

Joachim Knagenhjelm undfangede her Idéen til at dele Stiftet i to Embeder, og da han fik Stiftamtmand von Cicignon til at gaa med paa denne Plan, reiste han i 1762 til København for at faa de høieste Autoriteter til at bifalde den. Under 20 September s. A. indgav han derefter følgende Forestilling til Chefen for Rentekammeret Geheimeraad *Ahlefeldt*:

„Deres Excellence haver med sit naadige og dydefuld Hiertelag imod mit Fædreneland Norge saa meget mere gjort mig, som Nordmand, dristig til at anholde om Eders Excellences naadigste Appui og høyformaaende Forbøn at nyde Kongl. allernaadigst Bønhørelse udi indesluttede min allernaadigste Ansøgning om at erholde det Bergenhusiske Amt og dertil Kongelig allernaadigst Amtmands Bestalling. Det er, naadige Herre! med Hr. Stiftamtmand von Cicignons Tilladelse; at jeg derom maa gjøre aller underdanigst Ansøgning, han tilstaar mig endog 100 Rdl. aarlig af sin Gage til een Fuldmægtig. Jeg er fornøiet med dette Tilbud, og skal med aller største Nidkjærhed og Troskab forrette samme. Det er umulig, at Stiftamtmand von Cicignon eller nogen anden

kand formedelst Stiftets Størrelse og særdeles Besværlighed iagttage Amtet saa vel berient, som naar det ved en i Særdeleshed bliver forestaaed. Jeg haaber og dertil at besidde al den fornødne Kundskab, da jeg fra Ungdommen af har Studeret, og mine Studeringers Fortsættelse her ved Academiet viiset offentlige Prøver og aflagt den Juridiske Examen, og siden den Tiid været om i Norge, samt 2de Aar bivaanet de Kongelige Commissioner, hvorved jeg har faaed al fornøden Cammeral og Økonomisk Kundskab om dette Rige.

Jeg haaber og underdanigst beder, at Eders Excellence efter sin sædvanlige, naadige og genereuse Tænkemaade for os Norske forunder mig sin høye Protection og Appui til at Reussere udi denne min aller underdanigste Ansøgning, som tillige befordrer de Kongelige høye Interesser som og mange Almuers Bedste i Bergens Stift.

Jeg henlever med dybeste Submission.

Kjøbenhavn den 20 September 1762.

Deres Excellence
Høy Velbaarne Hr. Geheime Raad
Naadige Herres
Underdanigste Tjener
Joachim de Knagenhielm.“

I Henhold til denne Forestilling blev *Bergenus Amt* ved Kongelig Resolution af 19 September 1763 delt i *to Amter*: *Søndre Bergenus Amt* og *Nordre Bergenus Amt*. Stiftamtmand von Cicignon beholdt som sit Embedsdistrikt *Søndre Bergenus Amt*, medens Kammerraad Knagenhjelm blev Amtmand over *Nordre Bergenus Amt*, „hvor han paa et bekvemt Sted tager sin Bopæl; dog nyder han ingen Gage, saalænge Stiftamtmand *v. Cicignon* lever, men naar han ved Døden afgaar — eller derfra maatte blive forflyttet, ankommer det først paa hvad Accord bem^{te} Kammerraad *Knagenhielm* med den efterkommende Stiftamtmand kan træffe om, hvad han af den til disse Charger henlagte Gage til hannem vil aftræde, som det til vores allernaadigste Approbation indberetter.“

Joachim Knagenhjelm, der saaledes blev *Nordre Bergenus Amts første Amtmand*, tog i sin nye Stilling „efter sit eget Engagement“ Bolig *paa Kaupanger*, som da eiedes af hans Moder Cancelliraadinde Catharina Knagenhjelm. Efter otte Aars Virksomhed i dette Amt blev han imidlertid ved Resolution af 18 Februar 1771 — „af Hensyn til hans Families store Eiendomme i Distriktet“ — forflyttet til Nordlands Amt. Her tog han Bolig *paa Bodøgaard* ved Bodø, der tidligere havde været Residents for Befalingsmændene over Nordlandene, og som blev ham overdraget ved Kgl. Skjøde af 31 Oktober 1773.

I de 18 Aar *Amtmand Knagenhjelm* virkede her, erhvervede han sig Anseelse som en meget dygtig Embedsmand og modtog ogsaa Beviser herpaa, idet han ved Kongelige Resolutioner af 3 Marts 1777 og 14 Februar 1780 erholdt saavel Tilkjendegivelse af Kongens Velbehag med hans Embedsforhold som Tillæg i Gage.

Den 8 Juli 1789 tog Joachim Knagenhjelm Afsked fra Amtmandsembedet, men vedblev dog at bebo *Bodøgaard*, indtil han i 1791 solgte Eiendommen til Amtmand

C. T. Hegge. Han flyttede derefter til Bodø, hvor han afgik ved Døden i 1796; hans Lig blev nedsat i Kirkens Kor den 14 Marts s. A.

Amtmand Joachim Knagenhjelm, der døde ugift, efterlod sig en efter Datidens Forhold ikke ubetydelig Formue, for en Del bestaaende i Jordegods i Sogn, som han havde arvet dels efter sine Forældre, dels efter sin afdøde Broder Capitaine Johan Henrik Knagenhjelm, der ogsaa var ugift. I sit *Testamente*, dateret 20 December 1793, konfirmeret 29 April 1796, havde han som Hovedarvinger indsat sin Brodersøn Sorenskriver Chr. Knagenhjelm og sin Søsterdatter Sophie Marie Heiberg, (gift med Regimentsfeldtskjær, senere Brigadelæge H. J. Schvindt), som i lang Tid havde været i Huset hos ham. Større Pengesummer havde han testamenteret sine to Brodersønner Godseier Hans Knagenhjelm til Kaupanger, og Godseier Niels Knagenhjelm til Stedje samt sin Søster Fru Ingeborg Marie Heibergs to Sønner og sin Søster Fru Catharina Daaes to Sønner, hvorhos saavel hans Tjenerskab som de Fattige i Sogndals Prestegjæld og i Bodø Præstegjæld var betænkt i Testamentet. Som *Executores testamenti* var indsat Sognepræst Professor E. G. Schytte og Foged H. M. Arnkiel.

- II, 6. *Gjertrud Gatharina Knagenhjelm*, født paa Kaupanger 1728, (døbt 12 Septbr. s. A.), død sammesteds 1731, (bisat 14 Septbr. s. A.).
- II, 7. *Marie Knagenhjelm*, født paa Kaupanger 12 Oktober 1729, død ca. 1800. Gift paa Kaupanger 8 Novbr. 1758 med *Ole Pedersen Hanning*, født ca. 1716, død 10 April 1763, Søn af Sognepræst Peder Pedersen Hanning og Hustru Inger Jensdatter Bugge. Han var Ministerii Candidat, fik 18 Juni 1745 Kaldsbrev paa at være Capellan hos Sognepræst til Jølster Provst Rasmus Fischer, 26 August 1746 Ventebrev paa Jølster Sognekald, og blev ved Provst Fischers Død i 1749 Sognepræst der. Han havde tidligere (2 Oktober 1742) været gift med Dorothea Catharina Leganger, (f. 15 Januar 1723), Datter af Sognepræst Iver Iversen Leganger og Mette Dorothea Bugge.
- II, 8. *Ingeborg Marie Knagenhjelm*, født paa Kaupanger 15 Mai 1731, død i Lyster 4 Januar 1819. Gift paa Kaupanger 29 Marts 1753 med *Jesper Heiberg*, født 22 Novbr. 1722, død 5 Oktbr. 1770, Søn af Sognepræst Christen Heiberg, (f. ca. 1687, d. 1747) og Hustru Catharina Rachlew, (f. 1687, d. 1753), Han blev 13 Juni 1740 „Capitaine des Armes,“ 13 Januar 1744 Fænrik, 13 Aug. 1747 Premierløjtnant ved Sogndalske Kompagni af 1ste Bergenhusiske nationale Regimente og 17 Oktober 1759 Kaptein ved det Tiugumske og Sogndalske Kompagni af samme Regimente. Fra 3 April til 12 August 1755 var han paa Reise til Kjøbenhavn for at bivaane „Campementet“ Han var Eier af Gaarden Hofland i Sogndals Herred.

AMTMAND
JOACHIM KNAGENHIELM.
1727—1796.

II, 9. *Hans Knagenhjelm*, født paa Kaupanger 4 Januar 1733. Han blev 21 Juni 1752 Færnik ved det Nordhordlenske Kompagni af 2det Bergenhusiske nationale Regimente, 28 Aug. 1754 Sekondløjtnant og 13 April 1757 Capitaine ved Hardangerske og Søndre Søndhordlenske Kompagni af samme Regimente. Han anføres at være „af god Conduite og en habil Officer,“ og indstilledes under 13 Oktbr. 1772 af Regimentschefen H. v. Schacht til at anbetroes det ved Oberstløjtnant von Wachenitz's Afgang ledigblevne Kompagni ved det Delmenhorske Regimente, „idet han stedse har bevist Nidkjærhed og Lyst til Kgl. Tjeneste, saa at Samme er værdig til at nyde Belønning.“ Den 15 Mai 1777 avancerede han til 3die Major, (med Anciennitet fra 21 Oktbr. 1774), 21 Juni 1780 til Sekond Major og 4 Oktbr. s. A. til Premier Major ved 2det Bergenhusiske Regimente.

Major Hans Knagenhjelm var siden 1771 Eier af Gaarden *Helleland* i Kinservik, Ullensvang, en af dette Herreds største og bedst bebyggede Gaarde og bekjendt for sin Udsigt og Naturskønhed idethele. Her afgik han ved Døden den 16 Juni 1785.

Gift 1ste Gang i Kinservik 5 Decbr. 1771 med *Anne Christine Atcke*, født 1749, død 1772, Datter af Sognepræst Provst Hans Carsten Atcke, (f. 15 Oktbr. 1708, d. 26 Marts 1771) og 1ste Hustru Barbara Maria Leganger. Uden Børn.

Gift 2den Gang 10 Mai 1776 med *Anne Christine Nygaard Elkier*, født i Kvinnherred 1756, (døbt 26 April), Datter af Forvalter paa Rosendal Baroni Kammerraad Søren Pedersen Elkier, (d. 28 Marts 1793) og Hustru Else Marie Gøiske, (f. 1712, d. 20 Septbr. 1805). Efter Major Knagenhjelm's Død flyttede hun til sin Fader paa Rosendal. Her blev hun ca. 1801 gift med Løjtnant *Severin Vincentz Segelcke*, Forvalter paa Baroniet, Søn af Kaptein i 2det Bergenh. nationale Infanteriregimente Severin Vincentz Segelcke til Sandvigen og Hustru Anne Cecilie Grubbe Müller. De flyttede i 1812 til Sørhuglen i Fjelberg, hvor hun døde 15 Juli 1834 og han 5 Juni 1836, 81 Aar gammel.

Major Hans Knagenhjelm havde med sin anden Hustru

3 Børn: III, 1—3.

III, 1. *Anne Christine Atcke Knagenhjelm*, født paa Helleland 1 August 1778, død paa Frugaarden paa Stordøen 13 Mai 1861. Gift paa Rosendal 1809 med *Cornelius Reutzer*, født i Bergen 1 Juni 1778, død 1843(?), Søn af Kjøbmand Daniel van Erpecom Reutzer og Hustru Dorothea Mortensdatter Andersen, (f. 1749, d. 1811). Han var Kjøbmand i Bergen.

III, 2. *Else Marie Knagenhjelm*, født paa Helleland 22 Mai 1781, død paa Malmanger Præstegaard 20 Marts 1821. Gift paa Rosendal 20 April 1804 med *Peder Harboe Hertzberg*, født i Finaas 1 Mai 1775, død paa Kvinnherreds Præstegaard 27 Septbr. 1830, Søn af Sognepræst Provst Peder Harboe Hertzberg, (f. 4 Juli 1728, d. 1 Januar 1802) og

Hustru Christiane Winding, (f. 1737, d. 1801). Han blev Student fra Bergens Kathedralskole 1794, tog Exam. philos. 1795 — begge Dele med Laudabilis — og theologisk Embedsexamen 1799 med Haud. illaudabilis. Efter i et Par Aar at have været Personelkapellan hos Sognepræsten til Rakkestad, Konsistorialraad Aschehoug, blev han i 1803 af Baron Hoff-Rosencrone til Rosendal kaldet til Sognepræst til Kvinnherred efter sin Broder Nils Hertzberg; i 1830 blev han tillige Provst i Søndhordlen efter sin anden Broder Christen Hertzberg, Sognepræst til Finaas. Han blev som Enkemand 2den Gang gift med Henninge Dorothea Dahl, f. 1 Mai 1789, d. 15 Novbr. 1874, Datter af Krigskommissær Henning Frimann Dahl paa Onarheim i Tysnæs og Hustru Inger Dorothea Alstrup.

III, 3. *Hans Knagenhjelm*, født paa Helleland 16 Juli 1785.

Da hans Moder Majorinde Knagenhjelm i 1793 skiftede med sine Børn, fik „*Junker Hans de Knagenhielm*“ — dengang altsaa 8 Aar gammel — sig Gaarden *Espeland* i Sogn udlagt til Aasædesgaard, i Stedet for den egentlige Aasædesgaard Helleland i Kinservik, da Espeland kunde føde 40 Kreaturer foruden Heste og Faar, medens Helleland alene kunde føde nogle faa Kreaturer.

Efter i nogen Tid at have frekventeret det Kgl. militære Institut, søgte han i 1803 af økonomiske Hensyn at afgaa fra dette, blev derefter 30 Novbr. 1804 Færnik ved Søndre Søndhordlenske Kompagni, 28 Februar 1806 Sekondløjtnant i Bergenhusiske Regimente og 12 Mai 1808 Premierløjtnant i samme Regimente. Fra denne Stilling erholdt han Afsked den 15 August 1808.

Gift 1ste Gang i Bergen 5 Januar 1809 med *Karen Gurine Albertsen* (Albrechtsen?), født sammesteds 1787, (døbt 12 Septbr.), død paa Brosvig i Gulen Herred 6 April 1828, Datter af Skibsfører Hans Jacob Albertsen (Albrechtsen?), (d. 1815) og 1ste Hustru Lucia Sivertsen.

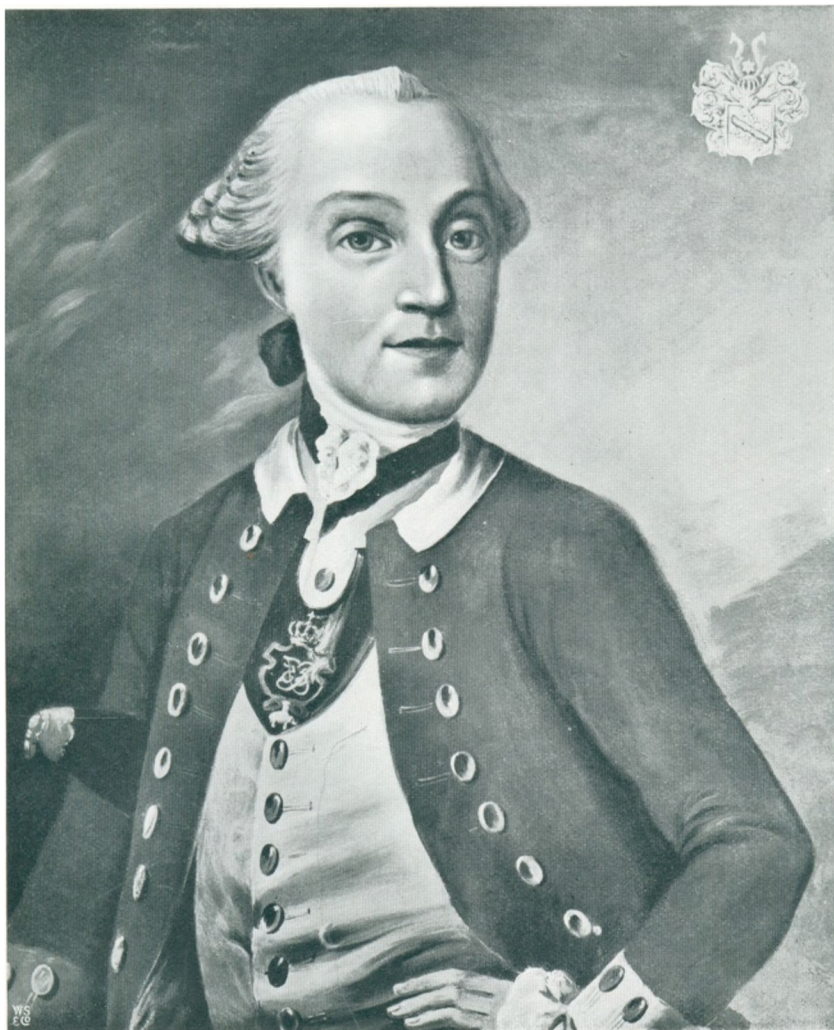
6 Børn: IV, 1—6.

Gift 2den Gang paa Brosvig 17 Januar 1831 med *Johanne Marie Falch*, født paa Vaagene i Kinn 1804, (døbt 22 April), Datter af Proprietær Peder Falch og Hustru Aidel Dorothea Lydersdatter. Til denne sin Hustru, der var hans Husbestyrerinde, blev han viet paa Dødsleiet, og deres før Ægteskabet fødte Børn blev saaledes legitimeret.

Premierløjtnant Hans Knagenhjelm døde paa Brosvig den 19 Januar 1831 og hans Hustru, der nogle Aar efter sin Mands Død flyttede til Førde i Søndfjord, døde dersteds den 14 Juni 1900.

2 Døttre: IV, 7—8.

IV, 1. *Severin Vincentz Segelcke Knagenhjelm*, født paa Huglen i Fjelberg 13 April 1812, død ugift paa Frugaard paa Stordøen 15 Februar 1838.

MAJOR
HANS KNAGENHIELM.
1733—1785.

- IV, 2. *Anne Christine Knagenhjelm*, født paa Brosvig 8 Januar 1818, død i Stavanger 13 Februar 1867. Gift i Bergens Domkirke 3 August 1845 med Styrmand *Nils Norstrøm*, født i Fredriksværn 1809, død i Gøteborg 4 Novbr. 1851, Søn af Seilmager Nils Norstrøm og Hustru Marie Reinholtsen.
- IV, 3. *Louise Jacobine Knagenhjelm*, født paa Brøsvig 19 November 1820, død sammesteds 24 Januar 1821.
- IV, 4. *Lucia Maria Knagenhjelm*, født paa Brosvig 6 April 1822, død sammesteds 18 Novbr. 1823.
- IV, 5. *Hans Knagenhjelm*,
IV, 6. *Carl Johan Knagenhjelm*, } født paa Brosvig 24 Juni 1825,
Nogle faa Aar efter Faderens Død kom disse Tvillingbrødre til Bergen, og opholdt sig senere fra Midten af Femtiaarene — den ældste paa Gaarden Aga i Ullensvang, hvor han døde ugift den 12 December 1901, og den yngste dels i Rødø og dels i Lurø Præstegjæld, hvor han, der ligeledes er ugift, fremdeles lever *som den sidste mandlige Ætling af den yngre Linie af Slægten*. (Major Hans Knagenhjelm Descender).
- IV, 7. *Edele Dorothea Dekke Knagenhjelm*, født paa Brosvig 8 Juli 1829, død sammesteds 6 September 1830.
- IV, 8. *Edele Dorothea Dekke Knagenhjelm*, født paa Brosvig 1 December 1830. Gift i Halsnø Kirke den 9 Juni 1857 med *Hans Wilhelm Bergstrøm*, født paa Moss 17 August 1831, Søn af Bygmester Carl Magnus Bergstrøm og Hustru Anne Kirstine Brenneck. Han var Bygmester paa Moss og døde dersteds 27 September 1903. Hans Enke er senere flyttet til Christiania.
- II, 10. *Catharina Elisabeth Knagenhjelm*, født paa Kaupanger 12 Juni 1734, død i Lyster 23 Januar 1808. Gift paa Kaupanger 27 Oktober 1762 med *Gerhard Daae*, født paa Viks Præstegaard 14 Marts 1728, Søn af Sognepræst Provst Anders Jonassøn Daae, (f. 20 Decbr. 1678, d. 18 Mai 1763) og Hustru Birgitte Ludvigsdatter Munthe, (f. 1686, d. 1770). Efter i 1746 at være blevet theologisk Kandidat med Haud. illaudabilis, blev han i 1756 Personelkapellan i Vik og den 20 Februar 1761 udnævnt til Sognepræst til Lyster. Han var en meget formuende Mand, hvilket han var blevet dels ved Arv og dels ved sit Giftermaal. Han var saaledes Eier af Gaardene Flahammer og Nygaard foruden af andet Jordegods i Distriktet. Uagtet hans private Affairer saaledes

kunde synes at maatte optage meget af hans Tid og Interesse, har han dog nok ved Siden deraf været en nidkjær Embedsmand, hvilket fremgaar af følgende Vidnesbyrd, som Biskop Fredrik Arentz efter en Visitats i Lyster den 20 Juni 1770 har givet ham i den derværende Ministerialbog: „At Velærværdige og meget Vellærde Hr. Gerhard Daae har ved Guds medarbeidende Naade forandret en med Torn og Tidsel overgroet Jord til en frugtbar Ager, har jeg ved senere holdt Visitation i Lysters Hovedkirke med Glæde befundet, hvorfor Herrens Navn bør være Ære, ligesom jeg og af mit Hjerter ønsker fremdeles Fremvæxt i Kundskab og Forstand og sand Helliggjørelse.“ Han afgik ved Døden i Lyster i 1784, (begravet 7 Oktober s. A.).

- II, 11. *Johan Henrik Knagenhjelm*, født paa Kaupanger 8 Januar 1736. Han blev 28 December 1757 udnævnt til Sekondløjtnant i Kongens Livregimente, og 22 Oktober 1762 til Premierløjtnant i samme Regimente, der fra 14 Juli 1764 førte Navn af „Norske Livregimente“. Den 15 Juni 1774 udnævntes han til Capitaine i 1ste Bergenhus nationale Infanteriregimente med Anciennetet fra 1 Juli s. A.

Capitaine Johan Henrik Knagenhjelm døde i Indviken 21 Juni 1780, 44½ Aar gammel. Ugift.

Det Jordegods i Sogn, som han havde arvet efter sine Forældre Cancelliraad Hans Knagenhjelm og Frue, gik ved hans Død over til hans ældre Broder Amtmand Joachim Knagenhjelm.

- II, 12. *Henning Didrich Knagenhjelm*, født paa Kaupanger 15 Juli 1738. Han var først Sergeant i Livgarden tilfods, blev 22 August 1759 Færnik i Kongens Livregimente og 18 Marts 1761 charact. Sekondløjtnant i samme Regimente. Den 3 Marts 1762 udnævntes han til virkelig Sekondløjtnant og den 14 November 1764 til Premierløjtnant i Regimentet, der fra 14 Juli s. A. førte Navn af „Norske Livregimente.“ Den 13 Oktober 1774 udnævntes han til Capitaine i 2det Bergenhus nationale Infanteriregimente, hvor han blev Chef for Lysterske Kompagni, og den 17 Marts 1786 til Sekond-Major ved samme Regimente. Ved Omorganisationen i 1789 blev han forsat til Bergenhus Infanteriregimente, hvor han 24 Juli s. A. blev Kommandør for nordfjordske Bataljon og Chef for *n. nordfjordske Kompagni.

Major Henning Didrich Knagenhjelm, tog Afsked fra Militærtjenesten den 1 Juli 1791 og døde paa Hovlandsvaag i Evindvig den 1 Januar 1811. Han blev begravet ved Brække Kirke den 24 s. M.

Han blev gift i Kjøbenhavn 14 April 1773 med *Christine Hansen*, Datter af dansk Regimentskvartermester Hans Hansen og 1ste Hustru Birgitte Charlotte Krag.

Majorinde Christine Knagenhjelm, der i sin Ungdom skal have været af stor Skjønhed, døde i Lyster den 16 Januar 1802, 53 Aar gammel.

2 Døttre: III, 1—2.

III, 1. *Catharina Birgitte Frederikke Knagenhjelm*, født i Kjøbenhavn 1774, (døbt i Garnisonskirken 4 Februar s. A.), død i Evindvig 11 Juni 1814 og jordfæstet med Parentation 18 s. M.

Gift 1ste Gang i Lyster 4 Oktober 1794 med *Jakob Peter Quisling*, f. 1748, Søn af Slotspræst Christen Quisling, (f. 1712, d. 1775) og 1ste Hustru Rebecca Strakken, (d. 26 Februar 1763, 37¹/₂ Aar gl.). Han var Exam. pharm., købte i 1792 „Svaneapotheket“ i Bergen og fik 8 Marts 1793 Privilegium som Apotheker sammesteds. Han døde der 4 Oktober 1795.

Gift 2den Gang i Lyster 24 Mai 1799 med *Jens Munthe Coucheron*, f. 1774, (døbt 22 Januar s. A.), Søn af Capitaine Anton Jacob Coucheron, (f. 1747, d. 8 Juni 1788) og Hustru Anna Catharina Jensdatter Munthe, (f. 1756). Han var i 1787 Korporal i 2det Bergenhus. Regimente, blev 26 Septbr. 1788 Fænrik, 12 Novbr. 1790 Sekondløjtnant og 3 Mai 1799 Premierløjtnant i samme Regimente. Han afgik ved Døden ved Kongsvinger 27 Marts 1809, som det maa antages efter de i en Duel med Capitaine Berenholdt erholdte Saar. Om Duellen m. v. haves en Indberetning fra Korpskommandøren Oberstløjtnant Grübeling til Regimentschefen Oberst Hoelfeldt, dateret 21 Marts 1809. (Mil. Arch. G. X, A. 2 i Rigsarkivet).

III, 2. *Judithe Christine Knagenhjelm*, født i Kjøbenhavn 28 Januar 1775, konfirmeret 1789 i Dale Kirke i Lyster. Hun døde ugift i Bergen 11 Juli 1795. Over hende findes i „Bergens Adressekontoirs Efterretninger“ for 18 Juli 1795 en *Gravskrift*, hvoraf hid sættes:

„Saa var det bestemt for Den Salige
Hvis Støv her hviler,
Den i Livet Høiædle, Velbaarne
Frøken *Judithe Christina de Knagenhielm*,
en elskværdig Datter af dybtsørgende
Høiædle, Velbaarne
Hr. Henning Didrich de Knagenhielm,
Major af Infanteriet,
og
Dydædle
Fru Christina de Knagenhielm
født Hansen,
født den 28de Januarii 1775.
Ti Aar — Hendes halve Levetid —
bar Hun Korset med tilvoxende Moed.
Dets Tyngde forhøjede Hendes Dyd.
Beundringsfuld og opbyggelig
var Hendes Hengivenhed til Gud og Foragt for Verden.

Træt af en saa svar Strid, men seirende,
forlod Hun dette Bochim,
og gik ind for sin Herres Ansigt
den 11te Julii 1795.“

* * *

- 1, 2. *Ingeborg Marie Knagenhjelm*, født 25 Decbr. 1697, død paa sit Landsted Hop paa Askøen 1761 og begravet i Korskirken i Bergen 9 Februar s. A. Gift i 1714 med *Christian Krog*, født i Besser paa Samsø 15 Juni 1682, Søn af Biskop i Trondhjem Dr. theol. Peder Krog, (f. i Aarhus 8 April 1654, d. i Trondhjem 24 Mai 1731) og Hustru Anne Dorothea Bremer, (f. i Kiel 26 Mai 1659, d. i Trondhjem 21 Februar 1746). Efter at være blevet Student i 1698, opholdt han sig flere Aar i Udlandet, men vendte i 1713 tilbage til Fædrelandet. Her blev han 10 Novbr. s. A. udnævnt til Præsident i Bergen efter derfor til Kongens Kasse at have erlagt 5000 Rdlr., blev 21 August 1715 Assistentraad og 18 Marts 1729 Justitsraad. Ved Kgl. Missive af 27 Febr. 1733 blev han „forløvet“ fra sit Embede, fordi han havde forfattet to Smædeskrifter mod Stiftamtmand von der Osten, hvori denne bl. a. beskyldes for at have kaldt sig Konge i Bergen og have sagt sig at indehave kongelig Myndighed. I 1736 erholdt han imidlertid paany et Embede, idet han blev udnævnt til Præsident i Trondhjem. Han døde her og blev begravet paa Domkirkegaarden den 23 Septbr. 1754. Han eiede den betydelige Eiendom Ask ved Bergen; denne blev af hans Enke solgt til Krigsraad Claus Wilhelm Koren.

- 1, 3. *Cecilia Anna Knag*, født 20 September 1699. Hun maa sandsynligvis være død ganske ung, da hun hverken omtales i Skiftet efter Lagmand Niels Knags første Hustru i 1701 eller i Lagmand Knags Testamente af 18 Mai 1702.

		<i>Niels Jacobsen Kongens Foged g. m. Cecilie</i>		<i>Knag, † 1660, over Søndmør. Jørgensdatter.</i>								
		<i>Maren Niels g. m. Tyge Nielssen Sorenskriver</i>		<i>datter Knag, Castberg, † 1687. over Søndmør.</i>								
		<i>Niels Tyge- til Copanger, f. 1661. Lagmand over Bergens Lag. Den 21 December 1721 op- Adelsstand under g. 1. 1695 m, Abel Margaretha g. 2. 1702 m. Veronica Eli-</i>		<i>sen Knag Stedje og Losne, † 1737. dømme, Justitsraad, Godseier. høiet i den dansk-norske Navn af Knagenhielm. Hansdatter, f. 1676, † 1701. sabeth Hiort, † 1713.</i>								
<i>Hans Knagenhielm til Copanger, Stedje og Losne, f. 1696, † 1741. Cancelliraad, Godseier. g. 1722 m. Catharina Elisabeth von der Lippe, f. 1697, † 1771.</i>		<i>Ingeborg Marie f. 1697, † 1761. dent Justitsraad Christian</i>		<i>Knagenhielm, g. 1714 m. Præsi- Krog, f. 1682, † 1754.</i>		<i>Cecilie Anna Knag, f. 1699, † før 1701.</i>						
<i>Abel Margarethe Knagenhielm, f. 1722, † ung.</i>	<i>Niels Knagenhielm, til Copanger og Stedje, f. 1723, † 1788, Godseier. g. 1752 m. Dorothea Margaretha Heiberg, f. 1726, † 1788.</i>	<i>Wenche von der Lippe Knagenhielm, f. 1724, † 1773. g. 1751 m. Capitaine Niels Sunde, f. 1706, † 1754.</i>	<i>Abel Margaretha Knagenhielm, f. 1726, † 1802. Ugift.</i>	<i>Joachim Knagenhielm, f. 1727, † 1796, Amtmand. Ugift.</i>	<i>Gjertrud Catharine Knagenhielm, f. 1728, † 1731.</i>	<i>Maria Knagenhielm, f. 1729, † ca. 1800. g. 1758 m. Sognepræst O. P. Hanning, f. ca. 1716, † 1763.</i>	<i>Ingeborg Maria Knagenhielm, f. 1731, † 1819. g. 1753 m. Capitaine Jesper Heiberg, f. 1722, † 1770.</i>	<i>Hans Knagenhielm, f. 1733, † 1785. Major af Inf. g. 1. 1771 m. Anne Christine Atcke, f. 1749, † 1772. g. 2. 1776 m. Anne Christine Nygaard Elkier, f. 1756, † 1834.</i>	<i>Catharina Elisabeth Knagenhielm, f. 1734, † 1808. g. 1762 m. Sognepræst Gerhard Daae, f. 1728, † 1784.</i>	<i>Johan Henrik Knagenhielm, f. 1736, † 1780. Capitaine af Inf. Ugift.</i>	<i>Henning Didrich Knagenhielm, f. 1738, † 1811. Major af Inf. g. 1773 m. Christine Hansen, † 1802.</i>	
Den ældre Linje. Se Tabel II.								Den yngre Linje. Se Tabel III.		<i>Catharina Birgitte Frederikke Knagenhielm, f. 1774, † 1814. g. 1. 1794 m. Apotheker J. P. Quisling, f. 1748, † 1795. g. 2. 1799 m. Premierløjtnant J. M. Coucheron, f. 1774, † 1809.</i>		<i>Judithe Christine Knagenhielm, f. 1775, † 1795. Ugift.</i>

DEN ÆLDRE LINIE

Niels Knagenhielm til
Cøpanger og Stedje,
f. 1723, † 1788, Godseier, g. 1752 m. *Dorothea Margarethe Heiberg*, f. 1726, † 1788.

Hans Knagenhjelm til Kōpanger,
f. 1753, † 1796, Godseier, g. 1790 med *Anna Sophia Randulf Harberg*, f. 1755, † 1834.
Uden Børn.

Catharina Knagenhjelm,
f. 1754, † 1779, g. 1773 m. Sorenskriver
S. Schjelderup, f. 1734, † 1790.

Christen Knagenhjelm til Kōpanger og Stedje,
f. 1756, † 1815, Sorenskriver, Godseier, g. 1795 m. *Bolette Sophie Jersin*, f. 1767, † 1845.

Niels Knagenhjelm til Stedje,
f. 1757, † 1808, Godseier, g. 1. 1789 m.
Gjertrud Johanne Lem, f. 1758, † 1792, g. 2. 1795
m. *Charlotte Amalie Frøchen*, f. 1771, † 1819.
Uden Børn.

Joachim v. d. Lippe Knagenhjelm,
f. 1760, † 1782, Student.
Ugift.

Niels Joachim Knagenhjelm til Kōpanger,
f. 1796, † 1852, Løitnant, Godseier, g.
1819 m. *Anna Sophie Dorothea Wiese*,
f. 1792, † 1876.

Dorothea Margarethe Knagenhjelm,
f. 1797, † 1882, g. 1817 m. Havne-
foged *J. C. Wiese*, f. 1786, † 1863.

Johanne Margarethe Knagenhjelm,
f. 1798, † 1879, g. 1818 m. Consul
Jens Gran, f. 1794, † 1881.

Albert Knagenhjelm til Stedje,
f. 1799, † 1834, Politifuldmægtig.
Ugift.

Catharina Elisabeth Knagenhjelm,
f. 1801, † 1889, g. 1819 m. Major
C. O. Gill, f. 1791, † 1859.

Hans Knagenhjelm,
f. 1802, † 1824.
Ugift.

Wilhelmine Catharina Knagenhjelm,
f. 1804, † 1900, g. 1838 m. Overlærer
S. O. Sørensen, f. 1808, † 1881.

Christine Sophie
f. 1806,
Ug

Bolette Sophie Knagenhjelm,
f. 1820, † 1909, g. 1845 m. Sorenskriver
J. L. Alsing, f. 1812, † 1902.

Anna Sophie Knagenhjelm,
f. 1821, † 1907, g. 1844 m. Byskriver
E. Christie, f. 1812, † 1896.

Caroline Margarethe Knagenhjelm,
f. 1822, † 1909, g. 1849 m. Oberst
John Gill, f. 1820, † 1899.

Christen Knagenhjelm til Kōpanger,
f. 1823, † 1902, Godseier, g. 1853 m.
Augusta Petrea Poppe, f. 1833 † 1897.

Ludvig Wiese Knagenhjelm,
f. 1824, † 1907, Assessor i Trondhjems Overret,
g. 1857 m. *Selma Angélique Louise Roll*, f. 1835.

Hans Frederik Knagenhjelm,
f. 1826, Indrulleringschef, g. 1853 m.
Maren Johanne Arntzen, f. 1831, † 1901.

Else Catharine I
f. 1827, g. 1860
C. C. C. T. Bucl

Anna Sophie Dorothea Wiese Knagenhjelm,
f. 1854, g. 1877 m.
Mægler S. A. Heiberg, f. 1852.

Augusta Christiane Bjørnson Poppe Knagenhjelm,
f. 1856, g. 1883 m.
Cand. jur. P. J. Normann, f. 1850.

Karen Margarethe Knagenhjelm,
f. 1857, g. 1885 m.
Grosserer E. Blaauw, f. 1862.

Niels Joachim Knagenhjelm
til Kōpanger, f.
1858, Godseier,
g. 1885 m. *Magda Christine Faye*,
f. 1863.

Bolette Sophie Jersin Knagenhjelm,
f. 1860,
g. 1885 m. Direk-
tør *L. W. Vedeler*,
f. 1854.

Christine Ludovica Knagenhjelm,
f. 1862.
Ugift.

Constance Mathilde Knagenhjelm,
f. 1864, g. 1892
m. *Contorchef S. P. Poppe*,
f. 1860.

Jacob Roll Knagenhjelm,
f. 1858, Kammer-
herre, Expedi-
tionschef. Ugift.

Nils Joachim Knagenhjelm,
f. 1861, † 1907,
norsk-svensk
Legationsraad, g.
1895 m. *Eleanor Salome Wilson*,
f. 1868.

Arthur Nicolay Sophus Knagenhjelm,
f. 1866, Høiesterets-
advokat, g. 1895 m.
Barbara Ihlen,
f. 1870.

Nils Joachim Knagenhjelm,
f. 1854, † 1905.
Ugift.

Karen Anker Knagenhjelm,
f. 1859.

Karelius August Knagenhjelm,
f. 1861, Dispo-
nent, g. 1904 m.
Myrna Babcock Casler, f. 1880.

Anna Dorot genhje K. H.
f. 1859

Cecilie Marie Faye Knagenhjelm,
f. 1886.

Christen Knagenhjelm,
f. 1888.

Nils Theodore Knagenhjelm,
f. 1896.

Harald Jakob Knagenhjelm,
f. 1898.

Carl Nathaniel Ludvig Knagenhjelm,
f. 1899.

Ambrosine (Sisine) Selma Celina Knagenhjelm,
f. 1896.

Kai Ludvig Jacob Knagenhjelm,
f. 1898.

Elise Johanne Knagenhjelm,
f. 1905.

Myrna Harriet Knagenhjelm,
f. 1907.

Ha Kn

DEN ÆLDRE LINIE

Niels Knagenhielm til
1723, † 1788, Godseier, g. 1752 m. Doro-

Copanger og Stedje,
thea Margarethe Heiberg, f. 1726, † 1788.

Catharina Knagenhjelm,
f. 1754, † 1779, g. 1773 m. Sorenskriver
S. Schjelderup, f. 1734, † 1790.

Christen Knagenhjelm til Kopanger og Stedje,
f. 1756, † 1815, Sorenskriver, Godseier, g. 1795 m. Bolette
Sophie Jersin, f. 1767, † 1845.

Niels Knagenhjelm til Stedje,
f. 1757, † 1808, Godseier, g. 1. 1789 m.
Gjertrud Johanne Lem, f. 1758, † 1792, g. 2. 1795
m. Charlotte Amalie Frøchen, f. 1771, † 1819.
Uden Børn.

Joachim v. d. Lippe Knagenhjelm,
f. 1760, † 1782, Student.
Ugift.

Johanne Margarethe Knagenhjelm,
f. 1798, † 1879, g. 1818 m. Consul
1863. Jens Gran, f. 1794, † 1881.

Albert Knagenhjelm til Stedje,
f. 1799, † 1834, Politifuldmægtig.
Ugift.

Catharina Elisabeth Knagenhjelm,
f. 1801, † 1889, g. 1819 m. Major
C. O. Gill, f. 1791, † 1859.

Hans Knagenhjelm,
f. 1802, † 1824.
Ugift.

Wilhelmine Catharina Knagenhjelm,
f. 1804, † 1900, g. 1838 m. Overlærer
S. O. Sørensen, f. 1808, † 1881.

Christine Sophie Knagenhjelm,
f. 1806, † 1841.
Ugift.

Caroline Margarethe Knagenhjelm,
f. 1822, † 1909, g. 1849 m. Oberst
John Gill, f. 1820, † 1899.

Christen Knagenhjelm til Kaupanger,
f. 1823, † 1902, Godseier, g. 1853 m.
Augusta Petrea Poppe, f. 1833 † 1897.

Ludvig Wiese Knagenhjelm,
f. 1824, † 1907, Assessor i Trondhjems Overret,
g. 1857 m. Selma Angélique Louise Roll, f. 1835.

Hans Frederik Knagenhjelm,
f. 1826, Indrulleringschef, g. 1853 m.
Maren Johanne Arntzen, f. 1831, † 1901.

Else Catharine Reusch Knagenhjelm,
f. 1827, g. 1860 m. Telegrafdirektør
C. C. C. T. Buckner, f. 1824, † 1892.

Albert Knagenhjelm,
f. 1831, Cand. juris., Kongelig Fuldmægtig.
Ugift.

Bolette Sophie Jersin Knagenhjelm, f. 1860,
g. 1885 m. Direktør L. W. Vedeler,
f. 1854.

Christine Ludovica Knagenhjelm, f. 1862.
Ugift.

Constance Mathilde Knagenhjelm,
f. 1864, g. 1892 m. Contorchef
S. P. Poppe, f. 1860.

Jacob Roll Knagenhjelm,
f. 1858, Kammerherre, Expeditionschef. Ugift.

Nils Joachim Knagenhjelm,
f. 1861, † 1907, norsk-svensk
Legationsraad, g. 1895 m. Eleanor
Salome Wilson, f. 1868.

Arthur Nicolay Sophus Knagenhjelm,
f. 1866, Høiesteretsadvokat, g. 1895 m.
Barbara Ihlen, f. 1870.

Nils Joachim Knagenhjelm,
f. 1854, † 1905.
Ugift.

Karen Anker Knagenhjelm,
f. 1859.

Karelius August Knagenhjelm,
f. 1861, Disponent, g. 1904 m.
Myrna Babcock Casler, f. 1880.

Anna Sophie Dorothea Knagenhjelm, f. 1863,
g. 1895 m. Dr.phil. K. H. Karlsson,
f. 1856, † 1909.

Ludvig Wiese Knagenhjelm,
f. 1865, Overretssagfører, g. 1895 m.
Sophie Augusta Hansen, f. 1868.

Hanna Marie Arntzen Knagenhjelm, f. 1868.

Christen Knagenhjelm,
f. 1888.

Nils Theodore Knagenhjelm,
f. 1896.

Harald Jakob Knagenhjelm,
f. 1898.

Carl Nathaniel Ludvig Knagenhjelm,
f. 1899.

Ambrosine (Sisine) Selma Celina Knagenhjelm,
f. 1896.

Kai Ludvig Jacob Knagenhjelm,
f. 1898.

Elise Johanne Knagenhjelm,
f. 1905.

Myrna Harriet Knagenhjelm,
f. 1907.

Hans Frederik Knagenhjelm,
f. 1896.

Andrea Josefine Knagenhjelm,
f. 1898.

Morten Hansen Knagenhjelm,
f. 1899, † 1900.

Ludvig Wiese Knagenhjelm,
f. 1901.

Nils Joachim Knagenhjelm,
f. 1902.

Egil Johannes Knagenhjelm,
f. 1906.

DEN YNG- RE LINIE

Hans Kna-
f. 1733,
Major af
g. 1. 1771 m. *Anne Chri-*
g. 2. 1776 m. *Anne Christine*

genhielm,
† 1785.
Infanteriet.
stine Atcke, f. 1749, † 1772.
Nygaard Elkier, f. 1756, † 1834.

Anne Christine Atcke Knagenhjelm,
f. 1778, † 1861, g. 1809 m. Kjøbmand
Cornelius Reutzer, f. 1778, † 1843.

Else Marie
f. 1781, † 1821,
præst *Peder H.*
† 1830.

Knagenhjelm,
g. 1804 m. Sogne-
Hertzberg, f. 1775,

Hans Knagenhjelm,
f. 1785, † 1831,
Premierløjtnant,
g. 1. 1809 m. *Karen Albertsen (Albrechtsen?)*, f. 1787, † 1828,
g. 2. 1831 m. *Johanne Marie Falch*, f. 1804, † 1900.

Severin Vincentz Segelcke
Knagenhjelm,
f. 1812, † 1838.
Ugift.

Anne Christine
Knagenhjelm,
f. 1818, † 1867,
g. 1845 m. Styr-
mand *Nils Norstrøm*,
f. 1809, † 1851.

Louise Jacobine
Knagenhjelm,
f. 1820, † 1821.

Lucia Marie
Knagenhjelm,
f. 1822, † 1823.

Hans Knagenhjelm,
f. 1825, † 1901.
Ugift.

Carl Johan
Knagenhjelm,
f. 1825.
Ugift.

Edele Dorothea Dekke
Knagenhjelm,
f. 1829, † 1830

Edele Dorothea Dekke
Knagenhjelm,
f. 1830,
g. 1857 m. Bygmester
H. W. Bergstrøm, f. 1831,
† 1903.

KAUPANGER

KAUPANGER (Copanger, Kopanger¹.) Gaard ligger i Sogndals Herred i Indre Sogn, ved en Bugt paa nordre Side af Sognefjorden, der kaldes Amblebugten.

Kaupanger² nævnes allerede i Middelalderen (c. 1183) som en Kjøbstad, der — formodentlig paa Grund af sin Ubetydelighed — kaldtes Lusa Kaupang. Den blev imidlertid det følgende Aar 1184 under Borgerkrigene opbrændt af Kong Sverres Befalingsmand *Ulf af Lauvnæs*. Sogningerne, der var ivrige Tilhængere af Magnus Erlings-søn, kunde nemlig ikke godt forliges med de af Kong Sverre indsatte Sysselmænd. Da disse derfor lidt før Jul 1183 krævede Udredslser til Juleveitsle, som de agtede at holde i Kaupanger, blev Bønderne meget forbitrede, flokkede sig sammen og kom Juleaften til Kaupanger, hvor Indbyggerne sluttede sig til dem, hvorefter de i Forening angreb Sysselmændene. Som Hovedmænd for Opløbet nævnes af Bønderne Arnthor af Hval (Kvale i Sogndal), Isak Thorgilssøn og Arngeir Præsts Sønner Gaut og Karlshoved. En af Sysselmændene, *Ivar Dave*, bad da for sig og tilbød at drage bort med alle sine Mænd; herom vilde Bønderne imidlertid intet høre, hvorimod de dræbte ham³ tilligemed alle de øvrige Sysselmænd og deres Følge med Undtagelse af nogle faa, der undkom til Nidaros, hvor de bragte Sverre Budskab om, hvad der var skeet. Som rimeligt var, besluttede nu Sverre at tage en alvorlig Straf over Sogndølerne.

Efter Paaske Vaaren 1184 seilede han derfor fra Nidaros med en Flaade bestaaende af 23 for det meste store Skibe og en betydelig Mængde Folk. Af Skibene seilede 3 til Bergen; med de øvrige 20 styrede han ind Sognefjorden, hvor han kastede Anker ved Rutle i Gulen. Derfra sendte han Bud ind til Sogndal og lod Bønderne hilse, at hvis de ønskede mindeligt Forlig med ham, maatte de møde paa Hvamsø, hvorhen han til en bestemt Tid vilde begive sig. Bønderne vovede ikke at udeblive, og Kongen ilagde dem en Bod af 15 Mærker Guld, som de maatte forpligte sig til at

¹ Kaupanger er tidligere ogsaa skrevet Copanger og Kopanger; den nuværende Skrivemaade Kaupanger benyttes dog her overalt undtagen ved Citater o. l.

² Kaupanger, Oldnorsk kaupangr ∴: Kjøbstad, Markedsplads.

³ Naar der berettes, at Ivar Dave blev ihjelslaget paa Mo i Hafslo med en Stridshammer, fordi han var for nærgaaende mod en Bondemands vakre Hustru (Budstikken 1824, S. 418), synes det ikke med historisk Ret at kunne tillægges ham.

udrede og overbringe ham der paa Stedet efter 3 Nætters Frist. Men da de udsendte Bønder kom hjem og fortalte, hvad de havde maattet love, blev der almindelig Bestyrelse, indtil de enedes om slet intet at udrede, men med alt sit Gods at begive sig til fjelds, saa at Sverre, om han kom, skulde finde Bygden øde. Da Sverre efter Fristens Udløb skjønte, at det var Bøndernes Hensigt at bryde Forliget, lettede han Anker og seilede ind efter Fjorden, og da han kom forbi Svrstrand til det Sted, hvor Fjorden deler sig, sendte han *Ulf af Lauvnæs* og *Thorolf Rympel* med 6 Skibe ind til Kaupanger, for, som han sagde, „at gjøre Ild op i Badstuerne der og tage sig betalt for Arbeidet, som de bedst kunde og vilde.“ Dette lod de sig ikke sige to Gange, og da de kom til Kaupanger, plyndrede de alt, hvad de kunde overkomme og stak Ild paa Byen, men af Folk traf de ingen.

Kirken synes dog at være bleven sparet; thi den gamle Stavekirke i Kaupanger, som endnu staar, er utvivlsomt ligesaa gammel som den fordums Stedje Kirke. Den ligger — og laa vist ogsaa da — saa isoleret, at den ikke godt kunde brænde uden direkte at blive antændt, og Kong Sverre havde udtrykkelig paalagt sine Folk at skaane Kirkerne.

Kaupanger synes alligevel i Begyndelsen af det 14de Aarhundrede at have bevaret noget af sin bymæssige Bebyggelse, da der tales om Brasegaard (1337) og Skollergaard (1362) i Kaupanger, uagtet den vel neppe paa denne Tid har været nogen egentlig By. Blandt Gaardens Beboere da kan nævnes en *Karlshoved*, der levede i 1321, og hans Søn *Josef*, Lagmand i Bergen, der omtales i 1359 og i 1364.

I 1401 nævnes en „Signe Helghe Kona i Kaupanger,“ der formodentlig har ejet en større Del af Gaarden, thi Byen eksisterede, som nævnt, neppe længer. Senere forekommer en Christoffer *Andersen* til Kaupanger (Adelslex. I. 12), ligesom ogsaa en Christoffer Gjedde „præfectus sine dubio Sogniæ“ ifølge Schøning skal have boet der; antagelig er dog Christoffer Gjedde en Forvexling for Christoffer Andersen.

Antagelig i Begyndelsen af det 16de Aarhundrede eiedes Kaupanger af *Jon Nilsson* af den adelige Slægt *Schack* (Adelslex. II. 139). Han var gift med Sigrid Rostvig og var sandsynligvis den Jon Nilsson, der af Prins Christian (senere Christian III) i 1529 fik Bevilling paa at „kjøbe og sælge med Kjøbstadsmænd, Bønder og Almue, Indlændiske og Udlændiske, til Land og Vand paa sin Gaard og andensteds, ligervis som en anden Riddermands Mand her udi Norge ubehindret udi alle Maader.“ Man finder ogsaa en *Kirstine Schack*, der var gift med Oluf Theiste den ældre i Kvinherred, antagelig en Datter eller maaske snarere en Søster af ovennævnte Jon Nilsson, skrevet til Kaupanger.

Senere eiedes Kaupanger Gaard, ialfald for en Del, af Kronen, fra hvem den under 6 April 1606 blev overdraget til den bekjendte *Gjøde Pederssøn*, i Mageskifte med tvende Gaarde i Nørre-Jylland, og angives den da at skyldte 3 $\frac{1}{2}$ Løb Smør, 2 Tønder Byg og 2 tørre Huder.

Kaupanger, hvis samlede Skyld dette var, har paa denne Tid ikke været nogen stor Gaard, og har navnlig staaet langt tilbage for *Stedje*, hvis samlede Skyld var 6 Løber 2 Pund Smør, 6 Huder og 2 $\frac{1}{2}$ Tønde Korn ringere 1 Mæle, og allerede i flere

Aarhundreder havde været et mægtigt og anseet Høvdingesæde, hvad Kaupanger først blev under Gjøde Pederssøn og hans Eftermænd.

Gjøde Pederssøns Navn er nøie knyttet til Kaupangers Historie. Medens ingen af Gaardens fordums Eiere nu erindres mere, staar Gjøde Pederssøn fremdeles i Folkeerindringen som den mægtige og rige Mand, af hvem der stod Respekt allevegne, og mod hvem det ikke kunde nytte at gjøre Indvendinger, naar han paa Bøndernes Bekostning greb om sig og berigede sig. Han skal ifølge Sagnet, i den Tid Retten holdtes paa Tingestad, have været Skriverkarl hos Fogden, der boede paa Fimreite, men kom i Klammeri med denne og maatte forlade ham. Han begav sig da i Militærtjeneste som Soldat, men deserterede under Krigen mod Svenskerne over til Fienden, og paatog sig for denne at arbejde en Krudtgang for at sprænge de forfølgende Danske og Norske i Luften. Da Gangen imidlertid var færdig, fik han Skrupler, vendte tilbage til sine Landsmænd og maatte under Bevogtning føre Tropperne en anden Vei og derpaa ødelægge Minen. Han fik nu Tilbud om en høiere Post; denne modtog han imidlertid ikke, men udbad sig Kaupanger til Eiendom, dog saaledes, at han, da han fandt Gaarden for liden — den var, som ovenfor nævnt, dengang af meget ringe Udstrækning — skulde have Lov til at give den en Udvidelse, svarende til det Omraade, som han i Løbet af en Dag var istand til at ride omkring. Paa denne Ridetur skal han efter Folketraditionen have knækket Hestens Fødder i Holmsbergene, idet han paa ubanede Veie forcerede den vel stærkt. Der fortælles, at han derefter, da han havde faaet Kaupanger i den ønskelige Størrelse, indrettede denne Gaard til sin Residens, medens han benyttede Stedje til Hestehage og Sulen til Fiskebrønd.

Vaaningshuset paa Kaupanger var paa den modsatte Side af Kjørveien ved den inderste Have, og synes dette Hus at have staaet meget længe, hvis det forholder sig, hvad Sorenskriver G. P. Blom i sine: „Historiske Anmærkninger paa en Reise i Bergens Stift“ (Det kgl. norske Videnskabselskabs Skrifter i det 19de Aarh., 2 B. S. 153. Th.jem. 1824—27) anfører, at „Paa Kaupanger staar et Huus, der nu bruges som Hestestald, men siges at være det Huus, den fordums Eier, den ei med det bedste Rygte belagde Gjøde Pederssøn, boede. Dets Udseende og Laftningsmaade stemmer fuldkommen med dette Sagn. Det er indvendig malet med Limfarve og i den ældgamle Smag.“

Gjøde Pederssøn var en Tid Kongens Foged i Sogn, men hans Uretfærdighed og Udskeielser paadrog ham hans Afsættelse. Under 21 August 1610 befalede Kongen *Alexander Pappenheim*, Befalingsmand over Bratsberg Amt, og *M. Anders Mikkelsen*, Superintendent i Bergen, at undersøge de Beskyldninger, som var rettet mod Gjøde Pederssøn for Underslæb og Uretfærdighed mod Almuen i sit Fogderi samt for Manddrab og Horeri; samtidig befalede Bergens Indbyggere og Sogns Almue for disse tvende Mænd at angive, hvad de desangaaende vidste. Befalingsmanden i Bergen *Nils Wind* fik derefter under 11 Marts 1611 Befaling til at suspendere Gjøde Pederssøn og meddelte en Korreks, fordi han trods Kongens Befaling, alligevel havde betroet Gjøde Pederssøn Sogns Fogderi „hvilket Os ikke ringe forundre,“ som det heder i Kongens Brev. Om det foran anførte Mageskifte siges der i samme udtrykkeligen, at „efterdi de Norske Eiendomme ikke bleve besigtet, da ere vi og Kronen ikke ringe

dermed bedragen og af Gjøde besveget . . . er ikke angiven den skønne Fureskov, som til Kaupanger (og Stedje) ligger, hvilken langt bedre skal være end Gaarden selv, — og videre siges der i Brevet „haver han deraf ikke givet til os og Kronen den aarlige Leding, som han burde, men den underslaet.“ Blandt de Dokumenter, Kongen sendte Nils Wind, var ogsaa en Seddel, som Gjøde Pederssøn havde skrevet, og hvori han paalagde nogle Bønder at komme til ham til Kaupanger og tage deres Segl med, „og ville Vi,“ heder det, „endeligen vide, hvad han med Bøndernes Signet haver at forsegle paa sin Gaard.“¹

Denne Mistanke mod ham var vistnok ganske vel begrundet. Gjøde Pederssøn havde sine Aarer ude ved alle mulige Leiligheder, hvor der kunde være Anledning til at forvrænge Mærkerne paa Naboernes Bekostning; ligeledes var det ham i Egenskab af Kongens Foged meget magtpaaliggende strængt at paatale ulovlig Tømmerhugst, Tjærebrænding og Salg fra Skoven, for derefter at faa Udpantning istand og tilsidst det hele over i sine Hænder. Værre endnu blev det, efter at han havde solgt Godset til *Rigsraaden Iver Wind* og optraadte som dennes Fuldmægtig med ham som Rygstød. Det sees tilfulde af Iver Winds Jordebog, hvor flittig han har været til at forøge dennes Gods, og i hvilken forbausende Grad dette har lykkedes ham. I Aaret 1637 fik han Sorenskriver Hans Pederssøn med 24 Mand til at gaa Mærkesgang mellem Kaupanger Gaard og Nabogaardene Haukaasen og Engesæter -- hvilke Gaarde ligesaa lidt som Hofland dengang var kommen ind under Godset — samt Vestrem. Som det ogsaa kan sees af en ny Mærkesforretning, afholdt ved Sorenskriver Anders Søffrenssøn (Heiberg) i 1673 efter Rekvisition af daværende Forvalter Jesper Hanssøn, havde Gjøde Pederssøn i 1637 faaet Mærkerne ganske ordentlig forrykket til Forringelse og Skade for de tre nævnte Nabogaarde. Værst gik det ved den Leilighed Vestrem, der blev frataget en Skovteig kaldet „Systrenes Dal,“ hvori Gjøde Pederssøn og efter ham Bernt Nagel lod hugge Mastetræer og andet stort Tømmer, der førtes ned til Eidet. Det nyttede ikke Schaksønnerne (Lystrup) paa Vestrem, at de i 1673 fremlagde et Pergamentskjøbebrev fra 1613, der udviste, at deres Fader og de efter ham, var Eiere af denne skønne og værdifulde Skovteig. Det var nu altsammen saavel for deres som for Haukaas's og Engesæters Vedkommende „for *den lange Roligheds Skyld*“ hævdet til Kaupanger. Jesper Hanssøn kunde endogsaa forlange Kontraparterne mulkterede og dømt til Skadeserstatning, fordi de af og til havde fortsat med at hugge i sine gamle Skovteiger.

Naboerne paa Amblegaardene gik det ikke bedre. „Storejorden“ og „Midtjorden“ i Amble havde før Gjøde Pederssøns Tid haft sine Sælshuse 3: Sæterhuse i Vangestad og Dalakermarken, hvorfor altsaa Gaardene Vangestad, Dalaker ligesom Høstaker med sine store Skovstrækninger heller ikke dengang hørte under Kaupanger. Men hvorledes Gjøde Pederssøn ogsaa har faaet Ambles Skovmærker beskaaret paa denne Kant, viser den Dag i Dag Mærkestien, der efterat have gaet i ret Linie fra Søen og opover, saalangt Skoven er skral, pludselig bøier tvært af ind i Ambleskoven der, hvor den begynder at blive tættere og værdifuldere. „Lillejorden“ i Amble, som Gjøde

¹ Norske Rigsregistrarer IV, S. 412—16.

GJØDE PEDERSSØN MED HUSTRU OG SØN
(MALERI PAA KAUPANGER HOVEDGAARD)

Pederssøn fik til Pant og derefter til Eiendom, var selvfølgelig bedre betænkt. I Mærkesbrevet, som han her fik istand med de øvrige Lodeiere i Amble, havde han faaet Lillejordens Skovmærker svunget indover og igjennem disses Skovteiger, saaledes at denne lille Gaardpart blev tildelt Broderparten af de store og værdifulde Skovstrækninger, der hørte under Amblegaarden. Men ikke nok hermed. Ogsaa Hjemmejordene lod han „mageskifte“ saaledes, at de øvrige Eiere i Amble en Tid efter klagede over, at nu kunde han føde 6 Heste paa sin lille Part, istedetfor forud 2, medens de tilsammen ikke kunde føde mere end 3 til 4 Heste. Denne Gjøde Pederssøns Fremgangsmaade gav Anledning til de heftigste Stridigheder og Retstrætter mellem disse Gaarde, hvilke begyndte allerede medens han levede og gik i Arv til hans Eftermand Anders Feddersen (Ullenberg), der i 1650 fik Gaarden i Gave af Hr. Iver Wind. Stridighederne fortsattes ufortrødent hele Aarhundredet ud og med korte Afbrydelser ogsaa hele det næste Aarhundrede — alt takket være Gjøde Pederssøns Kunster.

Den 22 April 1608 erholdt Gjøde Pederssøn kgl. Stadfæstelsesbrev paa Sogns Tiende, som han af *Nils Wind* havde fæstet for sin Livstid for 80 Daler aarlig, og dog var ingen Penge erlagt derfor, anførte Kongen, hvorom forlangtes Nils Winds Erklæring. Naar Dom var gangen, skulde Nils Wind forordne, at Gjøde Pederssøns Gods og Løsøre blev uforrykket.

Rimeligvis forbrødes Kaupanger til Kronen ved denne Leilighed. I Lehnsregnskaberne for Sogn 1614—15 opføres nemlig Kaupanger som „Stichtens Godtz“ og anføres følgende: „Copanger Brugte Gjøde Pederssøn efter Kgl. Maytts. Schifftbrevs Liudelse Och hans høstru, siden hans bortrømmelse som scheede in May Anno 1611 senist forleden.“¹ Under 28 Januar 1614 fik nemlig Nils Wind Befaling til at anstille Undersøgelse i anledning af „at os elskelige Fru *Beate Huitfeldt* til Møllerød, afgangne *Knud Ulfeldts*, underdanigst har ladet os give tilkjende, at en hendes Gaard der udi Bergenhus Len liggendes skal være med des Eiendom lagt under vor og Kronens Gaard Copanger der sammesteds, med underdanigste Begjæring, vi naadigst ville bevilge hende uvillige Mænd at maatte opkræves og tages, som samme hendes Gaard og des Eiendom fra forn: Copangers Gaard kunne adskilles,“ og den 18 Juni 1616 fik *Knud Urne* Befaling til „at lade Gjøde Pederssøns Hustrue udi Bergen bekomme 100 Rigsdaler, da hun klageligen har ladet tilkjendegive, hvorledes hun formedelst nogle hendes Husbondes Forseelser skal være geraaden udi allerstørste Armod.“

At Gjøde Pederssøn ikke paa denne Tid har beboet Kaupanger, synes ogsaa at bestyrkes ved, hvad der anføres i Iver Eriksen Legangers Jordebog² Pag. 1, at „Welb. *Palle Friis*, residerende paa Copanger her udi Sogn Anno 1611,“ hvorved vel forstaaes, at han kun har boet paa Gaarden. Denne *Palle Friis* var 1601 Foged over Sogns Lehn, og er efter Vaabnet (et Ekorn) at dømme, vistnok den samme *Palle Friis*, der

¹ Antagelig er det paa denne Tid, Gjøde Pederssøn er gaaet i svensk Krigstjeneste. Kalmarkrigen udbrød nemlig i Begyndelsen af 1611.

² Msc. No. 83 i 4to i Bergens Museum.

var Befalingsmand i Sogn og 31 Mai 1616 blev halshugget i Kjøbenhavn, fordi han havde dræbt sin Hustru Fru *Anna Jonsdatter Haar* til Gjeresvig i Tysnæs, og kastet hende overbord fra det Skib, hvor Forbrydelsen blev begaaet.

Imidlertid fik Gjøde Pederssøn atter Kaupanger og sit øvrige Gods tilbage, idet der under 25 Mai 1628 afgik kgl. Befaling til den daværende Befalingsmand paa Bergenhus, at han skulde forordne, at „Os elskelige“ Gjøde Pederssøn igjen faar sine Grundsteder og andet Gods, som han var fradømt, tilligemed hvad deraf var oppebaaret.

At Gjøde Pederssøn ikke har været synderlig afholdt af Almuen, synes ogsaa at fremgaa af en kgl. Befaling af 29 April 1638 til *Jens Bielke* om ved Retten at tiltale „nogle Bønder udi Sogn, der udi Bergenshus Lehn skal have tilkjøbt en Compan, som skulde ihjelskyde hans Ombudsmand over Kopanger og Stedje samt des tilliggende Gods, Gjøde Pederssøn, og efter hannem af samme Compan at være skudt, dog af Gud Allermægtigst at være befriet.“

Gjøde Pederssøn har imidlertid ikke længe været i Besiddelse af Godset, thi ved Skjøde¹ af 17 Marts 1636 solgte han Kaupanger og Stedje Gaarde og Gods til Danmarks Riges Raad Iver *Wind*, hvis Ombudsmand eller Fuldmægtig over Godset han senere blev.

Skjøde fra Gjøde Pederssøn til Rigsraad Iver Wind, dateret 17 Marts, thinglæst 12 August 1636.

„Kiendis Jeg Giødde Pederszen paa Kopanger vdi Sougn vdi Bergenhuus lehn vdi Norge boendis och gjør hermed och wdi dette mit Obne Breff alle Witterligt. Att Jeg med min fri Wilge och Beraad Huu, saa och med min Hustrues Kirsten Pedersdaatters Ja, Beuilning och sambtøche haffuer soldt, schiødt och affhenndt och nu hermed udj dette mit Obne Breff aldellis Selger, schiøder och affhender fra mig, forⁿ min Hustrue och woris Arffuinger til Erlig och Welbiurdig Mand *Iffuer Wind* til Nørhollm, Kong. Maj^s Øffuerste Secreterer och befallingsmand offuer Listerlehn och hans arffuinger eftersche mit Reite Odell och Eye, liggendis udi for^{ne} Sougn udi for^{ne} Bergenhuusz lehnn, Først *Kopangergaard* schylder aarligen Smør 6¹/₂ løber, Korn 4 tønder och 4 meeller, och 5 huder, Noch dertil liggendis godtz, nemblig, Olstad, som Joen paaboer, schylder aarligen 1 løb och 9 march smør, 1 hud, 1 melle korn, Noch Høstagger, som Anders paaboer, schylder aarligen 5 meeller korn, noch Houffland som Jens paaboer, schylder aarligen 2 pund smør, Noch Wangestad som Kolbiørn paaboer schylder aarligen 2 løbber Smør, Noch Amble som Anders paaboer schylder aarligen 1 løb Smør, 1 hud, Noch Rød, som Olluff paaboer schylder aarligen 1 løb smør. Noch udi Birck som Arne och Peder paaboer schylder aarligen 1 løb smør. Dernest *Stediegaard* udj for^{ne} Sougn udj for^{ne} Bergenhuuszlehn liggendis, schylder aarligen 6 løbber smør, 6 huder, 2¹/₂ tønder korn ringer 1 meelle. Noch Thorrestad som Tholle paaboer, schylder aarligen smør 2 løbber, 1 hud. Noch Fladeland schylder 2 løber smør, 1 hud. Noch Selfseng, som Olluff paaboer schylder aarligen 1 løb

¹ Pergamentsdiplom i Bergens Museum.

smør. Noch Halleque, som Olluff paaboer schylder aarligen $\frac{1}{2}$ løb smør. Noch Lerum som Lauritz paaboer, schylder aarligen 1 løb Smør. Noch Aaberg, Las paaboer, schylder aarligen $1\frac{1}{2}$ løb smør, 4 meller korn. Noch udi Nornes som Erich paaboer, schylder aarligen $\frac{1}{2}$ hud. Noch udi Quamsøe schibred i Arne fiorden, Dalle, som Amund paaboer schylder aarligen Smør $1\frac{1}{2}$ løbber, $\frac{1}{2}$ hud. Noch Elling aff Dalle, Smør $\frac{1}{2}$ løb. Noch udj for^{ne} Arne fiord en Jord kaldis Aasze, Erich paaboer, schylder det ene aar 1 løb smør, och det andet 1 hud och aarligen 3 meller kornn, Noch aff for^{ne} Aasze som Joen bruger, giffuis aarligen smør $\frac{1}{2}$ løb, korn $\frac{1}{2}$ melle. Noch Lie, Christoffer paaboer schylder aarligen smør $\frac{1}{2}$ pund, korn $\frac{1}{2}$ meelle. Noch Bell liggendis udj Wdland, som Aslach paabor schylder aarligen smør 1 løb, korn to meller. Noch Therum udj for^{ne} Wdeland, som Aamund paaboer schylder aarligen smør 1 løb, Noch udi for^{ne} Wdelandtz schibrede, Thye, som Joen paaboer, schylerd aarligen, Smør 1 løb, Korn 4 meller. Noch udj Haffsløff prestegield udi Solueren schibrede, Houg, som Ouffuind paaboer, schylder aarligen smør 2 løbber, Hud 1, Korn 8 meller. Noch udi Hammers Kirche sogenn Engesetter, som Endre paaboer schylder aarligen Smør $\frac{1}{2}$ løb och 4 meller Korn. Noch paa Wangsznes udi Thium schibred, Mittum, schylder aarligen smør $\frac{1}{2}$ løb. Noch udi Rende Kirche sogen udj for^{ne} schibred, Hagetun, schylder aarligen Smør $\frac{1}{2}$ løb, Korn 4 meeller. Noch udi Wijgdall udi Frøszuijg Kirche sogen, Allem, schylder aarligen smør 18 m $\frac{1}{2}$, gedschind 1. Noch udj Sjøstrand schibred, Nedre Niøes, Erich paaboer, schylder aarligen $\frac{1}{2}$ pund smør. Noch udi Wigs Prestegield i Quamsøe schibred Orcheniij, som Hermand paaboer, schylder aarligen $1\frac{1}{2}$ løb smør. Noch Jon sammesteds schylder smør $\frac{1}{2}$ løb. Noch Feddie, Las Simennsen paaboer schylder 2 pund Smør; Hvilche for^{ne} gaarder, Odelsjorder och Jordeparter med ald deris eigendomb, herlighed, Rendte och rette tilleggelse, were sig Agger, Eng, schouff och marck, fischevand och fægang, vutt och tiurt ihvad det heldst er eller neffnis kand, fra Fieldtz och til Fiere, til Siøes och Lanndtz indtet vndertagenndis udj nogen maade, som til for^{ne} gaarder, Jorder och Jordeparter nu ligger och aff gammel och Arrildtz tijd tilliggit haffuer, for^{ne} Iffuer Wind och hans Arffuinger nu strax til sig annamme, niude, bruge och beholde schall for It fast och Wrøggeligt Kiøb och Euindeligt Egendomb och Oddell, Wigien kaldet aff mig, min hustrue heller woris Arffuinger, Saa ieg kiendis mig, min Hustrue och woris arffuinger ingen ydermere Loed deell eller Anpart Ret eller Rettighed at haffue udj eller til for^{ne} gaarde Jorder och Jordepart eller des eigendomb af rette tilleggelse effter denne Dag i nogen maade. Kiendis mig och min hustrue ochsaa derfor aff bet^e Iffuer Wind, at haffue anammit och Oppeborit fylliste och fuld werd, samt schyttingsøre och alt andit som i voris kiøb er kommit, saa ieg och min Hustrue betacker for^{ne} Iffuer Wind for guod nøyagtig och oprigtig betalling i alle maader, Och derhoesz haffuer Jeg nu strax til hannem offuerleffuerit alle schiøder och adkumpst breffue jeg paa for^{ne} hafft haffuer; Thi bepligter ieg mig, for^{ne} min Hustrue och voris arffuinger at fri hiemble och fuldkommeligenn tilstaa for^{ne} Iffuer Wind och hans arffuinger samme gaarde, Odelsziorder och Jordeparter med ald desz rette tilliggelse som der nu tilligger och aff Arrildtztiid tilliggit haffuer, for alle och en huer mandtz tiltalle, som derpaa med rette nogit kunde eller ville tale i nogen maade,

Och dersom saa schede, det Gud forbiude, at for^{ne} gaarde Oddels Jorder och Jordeparter eller nogit desz rette tilleggelse bleff for^{ne} Iffuer Wind eller hans Arffuinger i nogen Rettergang Affvunden formedelst min, min Hustruis och voris Arffuingers Wanhiemms brøst schyld; Daa bepligter Jeg mig, min Hustrue och voris arffuinger be^{te} Iffuer Wind och hans arffuinger igjen at giffue fornøye och wederlegge saa megit got och welbeleiligt godtz och Eigendomb, baade udj landschyld och anden rettighed inden Sex Wggersdag dernest effter, wden ald modsigelse maning eller rettergang i nogen maader, Och loffuer herudindenn for mig min Hustru och woress Arffuinger at holde for^{ne} Iffuer Wind och hans Arffuinger dette wden ald hinder, Argelist och schade, schadeløsz udj alle maader. Desz til ydermere stadfestelse och forsicherung haffuer Jeg dette med min Egen haand untersch^u och mit Zignete henedenn vndertrøgt, Och venligen ombedet Erlige och welbiurdige Mend Jürgen Krag til Enderupholm och Oluff Brochenhuss Kong. Maj^s Secreter, dette med mig til windiszbyrd at forsegle och wnderschriffue. Skreffuit paa Nørholm denn 17 Martij ANNo 1636.¹

Gøye Pederszen.
(L. S.) Egen hand.

Jørgenn Krag.
(L. S.) E. handtt.

Oluff Brockenhuusz.
(L. S.) m. ppria.

*

*

*

Under 10 Mai 1636 fik *Rigsraad Iver Wind* Kaupanger og Stedje oprettet til *adelige Sædegaarde* ved følgende Privilegium:²

„Wi Christian Den Fierde Med Guds Naade, Dan-Marches, Norges Venders og Gothers Konning, Hertug udi Slesvig, Holsten, Stoer Marn og Dyd Merschen, Grefve udi Oldenborg og Delmenhorst. Giøre alle Vitterligt, at os Elskelig Ifver Wind til Nørholm, vor Mand, tiener, øfverste Secreterer, Bafalings Mand over Lister Lehn, underdanigst for os hafver ladet andrage, hvorledis hand sig skal hafve tilforhandlet tvende Gaarder udi vort Rige Norge i Bergenhus Lehn i Sougn liggendes, Nemblig Copanger og Stedje med des underliggende Goeds af os elskelige Gøde Pedersen, som samme Goeds hidindtil brugt og besiddet hafver, og fornefnte Ifver Wind underdanigst hafver været begierendes vi Naadigst ville bevilge, hannem at Maa Nyde de samme Privilegier paa fornefnte Gaarder og Goedtz, som andre Adels Folch hafver og Niuder, paa Deris Hoved Gaarder og Godz udi fornefnte vort Rige Norge, da haver vi Naadigst bevilget og tilladt, og nu med dette vort aabne bref bevilger og tillader at fornefnte Ifver Wind maa og skal hafve, Niude og beholde de samme Privilegier og friheder paa fornefnte Gaarde og Goedtz, aldeles intet Undertaget lige ved andre Adels Folch, der samme Stedtz, Disligeste hafver vi Naadigst bevilget og tilladt, Saavel som i Ligemaade hermed bevilge og tillader, at fornefnte Iver Wind maa til Indlendiske og udlendiske hvis Tømmer Last og anden Vahre hand af fornefnte Gaarders og tiliggendes Godtsetz Brug og Rettighed hafver, afhende; Og skal det være Indlendiske og udlendiske frit for med Skibe for hans Gaarde at Indløbe, og de der at indtage,

¹ Skjødet er læst paa Rønnei i Lyster 12 August 1636 i Nærværelse af Jens Bielke til Østraat. Alle 3 Sigiller vedhænger.

² Bekræftet Kopi af Privilegierne m. m. findes i Sogns Fogedregnskab for 1716, Bilag No. 19 til Antegnelserne, samt indført i Matrikulen for Indre Sogn for 1723 (i Rigsarkivet) og N. Rigsreg. VII. 211.

Dog vores og Norges Crones Told og Rettighed herudinden Uforkrenchet i alle Maader, Thi forbiude Wi alle og Een hver, i hvo som hældst de Ære eller Være Kand fornefte Ifver Wind hans Arfvinger eller Fuldmægtiger herimod som forskrefvet staar, at hindre eller i Nogen Maade forfang at Giøre, under vor Hyllest og Naade. Gifvet paa Wort Slot Kiøben-Hafn Dend 10 Maj A^o 1636.“

Under Wort Zignet

Christian.

(L. S.)

* * *

I 1639 fik Iver Wind kgl. Bevilling paa, at han, hans Hustru og det af deres Børn, som Kaupanger tilfaldt, maatte nyde Korn-, Fiske- og Smaatiende af Sogns Lehn for Hans Majestæts og Kronens Anpart, hvilken Tiende Gjøde Pederssøn „tilforn boende paa Kopanger“ af forrige Befalingsmand paa Bergenhus Slot afg. Niels Wind havde stædet og fæstet, men nu godvilligen afstaaet og opladt, og det for billig Fæste og sædvanlig Afgift, nemlig 80 gamle Daler aarligen, som hver St. Hansdag til Lehnsmanden paa Bergenhus Slot skulle leveres.

Efter Iver Winds Død i 1658 besad hans Enke Fru Helvig *Skinkel* og hendes Børn Godset i Fællesskab, men efter hendes Død solgte Arvingerne ved Skjøde af 2 Juli 1668 Kaupanger og Stedje med tilliggende Gods til Befalingsmanden over Nordlandene, *Preben von Ahnen*¹ til Fosnæs m. m., som i 2det Ægteskab var gift med Iver Winds Datter *Karen Wind*.

Skjøde fra Rigsraad Iver Winds Arvinger til Befalingsmanden over Nordlandene Preben von Ahnen, dateret 2 Juli 1668.

No. 1. Tie Rixdaler.

„Jeg *Christian Wind* till *Nørholm*, *Anna Vind Sl. Arent von der Kulous* til *Løichtwed*, paa woris egne, Och Jeg *Mogens Kruse* til *Spøtterup*, paa min Søn *Otto Krusis* wegne, Kiendis oc med dette woris aabne breff for alle och en huer gjør witterlig, At wj haffuer affhendt, Skiødt och Soldt, och hermed schiøder, Selger, och aldeelis affhænder fra os och woris Arffuinger, til woris kiere Suoger *Erlig* och *Welbr. Mand Preben von Ahnen* til *Fossnes*, Kongl. May. Befalingsmand offuer *Norlandene*, hans kiere hustrue *Erlig* och velb. *Fru Karen Wind* och deris Arffuinger; Effterschreffne woris *Jordegotz* udj *Bergen Huus-Lehn* beliggende; Nemblig udj *Copanger Sougn Kopanger Houitgaard* med des underliggende Souger och *Querner*, schylder aarligen *Smør* Otte *Løber*, *Korn* fire tønder, *Huder* fire: *Skoldergaard*, som bruges under *Copang*, schylder aarligen *Smør* 1 *Løb*, *Korn* Otte mæler och *Een Hud*: *Dalagger* Som i *Ligemaader* brugis under *Copanger* och schylder aarligen thou *Løber Smør*: *Fremdeelis*, *Ugedags* thienner och *Bønder gaarder*, liggendis udj *Forskreff*: *Sougen* och schylder aarligen *Som Følger*: *Wangstad*, *Smør* trej *Løber*, *Korn* fire mæle. *Olstad*

¹ *Preben von Ahnen*, der tilhørte en gammel pommersk Adelssegt, var kommet til Norge i Begyndelsen af det 17de Aarhundrede. Han blev her en meget betydelig Godseier; han eiede saaledes bl. a. *Ulefos* og *Fossum* ved *Skien*.

Smør Een Løb atten marcker, Huder Een: Hønningen Smør Een Løb. Riise Smør $\frac{1}{2}$ Løb. Hoffland Smør Een Halff Løb, Korn thou mæle. Amble Smør En Løb Huder Een, Korn Otte mæler. Birck Smør En Halff Løb. Birch anden Smør En Halff Løb. Røed Smør En Løb. Fremdeelis udj Stedie Kirche Sougn: *Stedie Hoffuedgaard* schylder aarligen Smør Halff ottende Løber, Korn tiuge och fire Mæle, Huder Sex. Fladeland brugis under Hoffuedgaarden och schylder Smør thou Løber 1 hud. Stenegiem Smør $\frac{1}{2}$ Løb, Huder Een. Hallequie Smør $\frac{1}{2}$ Løb, Huder Een. Hallequie Anden Smør En Halff Løb. Sels Eng Smør thou Løber, Huder Een. Fruedal Smør Een Halff Løb. Lerum Smør Een Løb. Torestad Smør thou Løber, Huder Een. Fredland Smør thou Løber, Korn fiorten Mæle. Egum Smør Halff tredie pund. Rotle Korn fire mæle uden bøxel. Aaberig Første och anden Smør $3\frac{1}{2}$ Løb, Korn 32 Mell: Aaberrig tredie, Smør Halff anden Løb, Huder Een, Korn Otte Mæler. Baarsnes Smør Een Halff Løb, Korn Otte Mæler. Ølnes Smør thou pund Sex march, Korn Sex meller. Ølnes anden Smør Een Halff Løb, Korn Sex mæle: Lofftesnes Smør En Halff Løb, Korn Siuff mæler. Udj Ølmens Annex: Nordnes Smør Een Løb, Huder Een, Korn tiuffe mæle: Slinden Smør Een Løb atten marck, Huder Een Halff, Koren thou mæle. Nordenes Smør Halff anden Løb, Huder Een Halff, Koren $2\frac{1}{2}$ mæle. Toffte i Fardal Smør thou pund. Udj Vdlands prestegjeld Thye Smør Halff anden Løb, Korn fire mæle, Huder Een. Wigslan Smør Een Løb, Korn Sex mæle. Stiffue Smør En Halff Løb uden bøxel. Lawen Smør Een Halff Løb Korn trej mæle. Lawen Smør $\frac{1}{2}$ Løb det Ene Aar och det andet aar 4 Mel: uden Bøxel. Therum Smør Halff tredie Løb och atten marcker, Korn thj mæle och giedschind it. Quamme Smør thou pund, Korn Nj mæle Een Setting. Bielde Smør Een Halff Løb. Weum Smør en Halff Løb uden bøxel. Bielde anden Smør Een Halff Løb uden bøxel forschreffne thou pladtzer giffuer det Ene aar Smør och det andet aar huer fire mæle korn i Stedden. Grouff Korn thou mæle; Attersnes Smør halfftredie pund uden bøxel. Mettun paa Wangsnes Smør En Halff Løb uden bøxel. Wigdal Smør En Halff Løb. Udj Arnefiord: Dalle Smør Halff anden Løb, Huder En Halff. Dalle anden Smør Een Halff Løb, Korn Een Mæle. Aasen Smør En Halff Løb, Korn trej Mæle, Huder En Halff. Holum Smør En Løb, Huder Een Halff. Aasen anden, Smør En Halff Løb, Korn Een mæle uden bøxel. Lie Smør En Halff pund, Korn Een Mæle uden bøxel. Nessne Smør thou pund uden bøxel. Hatlestad Smør fire pund, Korn fire Mæle, Huder Een. Meland giifuer i Landsch. aarligen Smør En Halff Løb, Korn thou mæle, Archenewig Smør Halff Anden Løb, Arckenewig anden Smør En Halff Løb. Settere Smør fire pund och fire marcher. Houge Smør thou Løber, Korn Otte Mæle, Huder Een. Øffrebøe i Gopne Smør en Halff Løb, det Ene aar, det andet aar fire mæle Korn i steden uden bøxel. Oppens Houff Smør thou pund, Korn thou mæler. Høige Smør Een Halff Løb. Høige anden Korn Nj Mæler det Ene aar, det andet aar Smør, Houffland Smør thou Løber uden bøxel. Asperen Smør Een Halff Løb uden bøxel. Herrøe Smør thou Løber, Korn Elluffue Mæle. Leigere Korn thou mæle uden bøxel. Molde Smør En Halff Løb, Korn fire Mæle; Nedre quamme Smør Een Halff Løb, Korn thj mæle och trej Settinger. Udj

Leerdal, Ehren Smør tou Løber, Korn otte Meler, Huder Een; Neder Ehren Smør Een Løb, Korn Otte Mæler. Tønium Smør Een Løb, Korn tiuge mæler, Huder Een. Tønium anden Smør Halff Anden Løb, Korn Sexten Mæler, Huder Een. Tønium tredie gaard, Smør En Løb, Korn Sexten mæler, Huder Een. Tønium fierde gaard, Smør Een Løb, Korn Sexten mæle, Huder Een. Seltum Smør it Halff pund uden bøxel. Lyster skibbrede — Jerseig, Smør Een Halff Løb; Korn thou mæle. Lindgierd Smør En Løb, buchschind jt. Reffne Smør Halff anden Løb, Korn fire mæler. Lindgierd anden Korn thou mæler uden bøxel. Flahammer Smør Halff anden Løb, Korn Sexten mæler, Huder Een. Søffne Smør Een Løb, Korn Otte mæler, Huder Een. Neder Søffne Smør Een Halff Løb, det Ene aar, och det Andet aar fire Mæle Korn i steddén uden bøxel. Lerum Smør een Løb, Korn fire mæle, Huder en Halff. Moe Smør Halff anden Løb, Korn thou mæle, Huder Een, med en øde gaard der under kaldis Boren. Øffrenios Smør en Løb, Korn Sex Meler. Nedreniosz Smør Jt Halff pund uden bøxel. Wiigh — Hopperstad Smør Halff tredie Løb Kornen tolf mæler, Huder Een. Hønsen Smør trej Løber, Huder Trej. Huolstad Smør Halff anden Løb, Korn tolf mæler, Huder Een, Bøe Smør Halff anden Løb, Korn Sexten mæler, Huder Een. Wold Smør thou Løber, Korn tolf mæler, Huder Een. Orffuedal Smør en Løb, buchschind it Halfft, Getschind it Halfft. Sæbøe Smør fire pund, Huder Een. Øffre Smør it pund uden bøxel. Grouf præstegaard Smør Een Halff Løb, Huder Een Halff uden bøxel. Skierffuen Smør thou Løber, Korn otte mæler, Huder Een. Til alle forskreffne gaarde, følger arbeid, foernød och bøxel, uden de Som staar hosschreffuit uden bøxel. Huelcke forskreffne Hoffuet gaarder och godtz med første bøxel, tredie aars tage och ald Anden Herlighed, Sauger och Querner, Fosser och Strømme, Agger och Eng, schouff och marck, inden Gaards och uden, fischevand och fægang, waadt och tørt til fieldtz och fiere, bebiugt och w-bebuigt, Huussmend och Strandsidere Som paa Samme gotz ere boende, intet i nogen maader undertagendis, wed huad nauffn det heldst er eller neffnis kand, Som der til aff Arilds tid tilligget Haffuer, eller med Rette tilligge bør, welbemelte wel: *Preben von Ahnen* hans Hustrue och Arffuinger schal niude, bruge och beholde for Ewindelig Deel oc Eyendom, och giøre sig Saa nøttig och gauffnlig Som de best wil och kand, w-igienkaldet aff os och alle Andre. Och Kiendis wj *Christian Wind, Anna Wind, Mogens Kruse* oc wore Arffuinger, ingen Ydermere Lod, Deel eller Rettighed, her effter at haffue til beⁿ Hoffuetgaarder och des underliggende godtz eller des tilliggende i nogen maader, Mens derforé aff forbⁿ *Preben von Ahnen* at Haffue Annammit fuld werd och fulkommen betaling, effter woris Fornøyelse i alle maader: Huorfore wj hermed frj hiembler och fulkommen tilstaar forbⁿ *Preben von Ahnen* och hans Arffuinger forskreⁿ Gaarde och Gotz for huer Mands tiltale, Som der paa i nogen maader kunde eller wille tale: Och dersom Saa skeede Som dog iche er at formoede, At noget aff berørte gotz eller dis tilliggelse, bleff forbeⁿ *Preben Von Ahnen*, hans kiere hustrue eller deris Arffuinger, wed nogenn Dom eller Rettergang frawunden; da forpligter wj os och woris Arffuinger, at forschaffe Hannem eller Hans Arffuinger, lige saa meget got och welbeyleyigt gotz igjen, baade paa Landgild och Herlighed, inden Sex Vgers dag,

effterat det Een af os worder tilkiende giffuit, Saa de dermed schal were fornøyet, och bliffue hannem och hans Arffuinger af os och wore Arffuinger, Een Huer Sin anpartt uden schade och schadesløs holden i alle maader. Till ydermere Forsickring, At dette saaledis w-rygeligen holdis och effterkommis skal, Haffuer wj trøgt woris Zigneter her neden for, oc eigne Hender underskreffuit, Och wenligen ombedet Erlig oc Welb. Mand Erick Krag til Bramming, Ko: Ma: Ober-Secreterer etc: oc Tage Krabbe til Gundersleff-Holm, dette med os til witterlighed at Forseyle oc underskriffue. Datum Kiøbenhaufn Aar, It tusind Sex Hundrede, tredsindtziuge oc Otte, dend Anden Dag Julij.“

Paa min Egen, saavelsom paa min Søster Søn Otto Kruusis wegne, effter Kongl. Mayt. Naadigste Befahning.¹

C. Wind.

m. pp.
(Sigillet mangler.)

Anna Wind, Sl: Arendt von der Kulass.

(L. S.)

E. Krag.

m. pp.
(L. S.)

Mogens Kruse.

m. pp.
(Sigillet mangler.)

Tage Krabbe.

m. pp.
(L. S.)

*

*

*

Ved Preben von Ahnens Død i 1675 blev hans Søn *Iver von Ahnen* Eier af Kaupanger og Stedje. Han var født ca. 1660 paa Bodøgaard, hvor Faderen som Lehnsmand over Nordlandene residerede, og blev i en ung Alder først Hofjunker og Kgl. Forskjærer og derpaa Kammerjunker. I 1691 blev han Amtmand i Romsdals Amt, og i 1700 Stiftamtmand i Trondhjem; han var derhos Etatsraad og Konferentsraad samt hvid Ridder. Foruden Kaupanger og Stedje eiede han ogsaa Losne Gaard og Gods i Yttre Sogn, som han havde faaet med sin 1ste Hustru, født *Lillenskiold* og Enke efter Oberst Bendix *von Hatten*.

Ved Ansøgning, dateret Kjøbenhavn 8 Marts 1688, kgl. konfirmeret 18 Mai s. A., anholdt Iver von Ahnen om at maatte nyde „det lidet Sigt og Sagefald, der falde Kand, som er den eneste Herlighed ved Dette gamle Priviligerede Goetz, som mig tilfalden er, efter de gamle Privilegiens Indhold, paa det ieg ey udi disse besværlige Tiider ganske skulle Ruineris, saasom Eders Kong. Majt Derved liidet eller intet afgaar,“ hvortil Cammer-Collegiet under 28 April s. A. erklærer, at det „Saavidt Gammelt Adels Godtz hafver været, hafver icke været Cammer-Collegii Meening at Disputere enten Supplicanten eller andre af Adel Sigt og Sagefald, af hvilket hosfølgende Copie af vores ommeldte Skrivelse til Fogderne af 7 Martz 1685 Klarligen udviser, som Melder alleene om Det Goetz som ved udlæg, Mageskifte, Pandt, Kiøb eller i Andre Maader, af Eders Kongl. Majt og Hr. Fader Høyloflig i Hukommelse Kand være afhændet.“

Ved Skjøde, dateret Trondhjem 28 Juni 1710, solgte Stiftamtmand Iver von Ahnen² *Kaupanger* og *Stedje Sædegaarde* i Indre Sogn samt *Losne Gaard* i Yttre Sogn med tilliggende Gods til Lagmand over Bergens Lagdømme Niels *Knag*, der den 21 Decbr. 1721 blev ophøiet i den dansk-norske Adelsstand under Navn af *Knagenhielm*, og i hvis mandlige ret nedstigende-Linie *Kaupanger* senere — altsaa nu i 200 Aar — er gaaet i Arv.

¹ Skjøde paa Pergament, der endnu opbevares paa Kaupanger. Læst paa Tinget for Sogndal og Norum 26 Octbr. 1668. 3 Sigiller vedhænger.

² Stiftamtmand Conferentsraad Iver *von Ahnen* døde i 1722 som den sidste mandlige Ætling af sin Slægt.

KAUPANGER HOVEDGAARD.
(FØR BRANDEN I 1850).

**Skjøde fra Stiftamtmand, Etatsraad Iver von Ahnen til Lagmand Niels Knag,
dateret 28 Juni 1710.**

No. 16. Halvtredsindtjuge Rixdaller. 1710.

„Kongl. Majestæts Etatz Raad og Stifts Befalnings Mand ofver Trundhjems Stift, saa og Amtmand over Trunhiems Amt *Iver von Ahnen*, kiendis og hermed vitterliggjør, at have solt, skiødet og afhændet til Kgl. Mai. velbestahte laugmand over Bergens laugdømme, veledle og velbyrdige *Niels Knag*, hans kiere frue og arvinger, efterskrevne mine hovedgaarder og jordegods, beliggende udi Indre Sogns Fogderi, udi Norum skibbrede, *Copanger hovedgaard*, skyldende Smør 9 løber, korn 48 Meller, huder 5 med underliggende huusmands Sæder, sambt biugning, Inventarium, Jagt og Sauger, *Stedje hovedgaard*, skyldende Smør 7 løber 1 R 12 M , Korn 28 Meller, Huder 6, saa og tilliggende Jordegods, Dalager, Smør 2 løber, Wangstad, Smør 2 $\frac{1}{2}$ løber, Korn 3 Meller, Olstad med hønningen, Smør 2 løber 18 M , Riste (Rise) med hønningen Smør 1 løb, Hofland, Smør 2 $\frac{1}{2}$ pund, Bierch, Smør 1 løb 12 M , Røed, Smør 1 løb, Rustvigen, Smør $\frac{1}{2}$ løb, Kiøbstad, Smør $\frac{1}{2}$ løb, Fertland, Smør 2 løber, Korn 14 Meller, her for uden bøxelen af 1 R Smør, som følger det andet, Nordness, Smør 1 $\frac{1}{2}$ løber, Korn 4 Meller, huder $\frac{1}{2}$. Noch bøxelen af 4 Meller Korn som følger det andet; Sogndahls skibbrede, Aaberg, Smør 1 løb 1 $\frac{1}{2}$ pund, Korn 8 Meller, Huder 1. Noch bøxelen af 1 løb 1 hud som følger det andet, Aaberg Smør 2 løber, Korn 10 Meller, noch bøxelen af $\frac{1}{2}$ løb, som følger det andet, Stene giemb, Smør 1 løb, Korn 8 Meller, huder 1. Noch bøxelen af $\frac{1}{2}$ løb $\frac{1}{2}$ bochskind, som følger det andet, Stene giemb, Botolph, Smør 1 løb, huder 1, her foruden bøxelen af 4 Meller som følger det andet, Eggen uden bøxel, Korn 6 Meller; Yttre Sogns Fogderie, Ulland Schibbrede, Aase uden bøxel, Korn 1 Melle, Qvamme, Smør 2 pund, Korn 9 $\frac{1}{3}$ Melle, bøxelen af 2 pund smør, Korn 8 Meller, 1 giedskind, følger det andet, Weium, uden bøxel, Smør 1 $\frac{1}{2}$ pund, Korn 4 Meller, Grof, Korn 2 Meller, Loven, Smør 1 $\frac{1}{2}$ løb, Korn 9 Meller, Oternes uden bøxel, Smør 2 $\frac{1}{2}$ pund, Korn 1 Melle. Wigesland, Smør 1 løb, Korn 6 Meller; — Wigs Schibbrede, Hopperstad, Smør 2 $\frac{1}{2}$ løb, Korn 12 Meller, huder 1, herforuden bøxelen af 1 løb, 1 pund, 16 $\frac{1}{2}$ M : Smør, 2 Meller Korn, som følger det andet, Hønssnie Smør 3 løber, huder 3, Holstad, Smør 2 løber, Korn 12 Meller, huder 1. Bøe, Smør 1 $\frac{1}{2}$ Løb, Korn 16 Meller, Huder 1. Wold, Smør 2 løber, Korn 12 Meller, huder 1, Ørvedahl, Smør 1 løb, bockskind $\frac{1}{2}$, giedskind $\frac{1}{2}$, Øfre uden bøxel; Smør 1 pund, Grof uden bøxel, Smør $\frac{1}{2}$ løb, huder $\frac{1}{2}$, Skierven, Smør 2 løber, Korn 8 Meller, huder 1, her foruden bøxelen af 1 løb, 1 hud, som følger det andet; Sø Strand skibbrede, Niøs, Smør 1 løb, Korn 6 Meller, Niøs, uden bøxel, Smør 12 M , Qvamsøe Schibbrede, Hoele, Smør 1 løb, huder $\frac{1}{2}$, foruden bøxelen af $\frac{1}{2}$ løb smør som følger det andet, Lie, uden bøxel, Smør 12 M , Korn 1 Melle, Dahle Smør 1 $\frac{1}{2}$ løb, huder $\frac{1}{2}$, Dahle uden bøxel, Smør $\frac{1}{2}$ løb, Aase, Smør 1 løb, Korn 3 Meller, huder 1. Noch bøxelen af 18 M Smør og 4 Meller Korn, som følger det andet, Aase, uden bøxel, Smør $\frac{1}{2}$ løb, Korn 1 Melle, Næs, uden bøxel, Smør 2 pund, Aarchnevig, Smør 2 løber, noch bøxelen af 1 løb smør som følger det andet, Slantrevig, Smør

15 M \ddot{a} , dette foreskrevne Jordegodz, følger sigt og Sagefald som adelige Friheder, med første b \ddot{o} xel, uden hvis, hoss en hver findes anteignet at v \ddot{a} re uden b \ddot{o} xel; noch efter skrevne Jordegods som iche er berettiget til Sigt og Sagefaldis herlighed, Ladvig skibbrede, S \ddot{a} tre, Sm \ddot{o} r 1 l \ddot{o} eb, 1 pund 4 M \ddot{a} , her for uden b \ddot{o} xelen af 2 pund 12 M \ddot{a} sm \ddot{o} r, som følger det andet, Yndestdahl, 2 pund 3 M \ddot{a} Sm \ddot{o} r, huder $\frac{1}{4}$, Yndesdahl, Sm \ddot{o} r 2 l \ddot{o} ber 9 M \ddot{a} , huder $\frac{3}{4}$, Hougland, Sm \ddot{o} r 2 $\frac{1}{2}$ l \ddot{o} ber, Mit-Thakle uden b \ddot{o} xel, Sm \ddot{o} r 18 M \ddot{a} , N \ddot{a} es, Sm \ddot{o} r 2 l \ddot{o} ber, Indredal, Sm \ddot{o} r 2 l \ddot{o} ber, Yttredahl, Sm \ddot{o} r 2 l \ddot{o} ber; Systad, Sm \ddot{o} r 3 $\frac{1}{2}$ l \ddot{o} ber, S \ddot{o} rstrand, Sm \ddot{o} r 1 $\frac{1}{2}$ l \ddot{o} ber.

Losnegodset, Ytre Sogns Fogderie, bem^{te} Ladvig Schibbr. *Losnegaard*, Sm \ddot{o} r 2 l \ddot{o} ber 2 pund, huder 2, N \ddot{a} tland, Sm \ddot{o} r 1 l \ddot{o} b, 1 pund, huder 1, Skorpen Sm \ddot{o} r 12 M \ddot{a} , Strengkeklev, Sm \ddot{o} r 12 M \ddot{a} , Dalen, Sm \ddot{o} r $\frac{1}{2}$ l \ddot{o} b, Kroghelden, Sm \ddot{o} r 2 pund, Kirch \ddot{o} en, fisk 1 vog, Rutle, Sm \ddot{o} r 12 M \ddot{a} , Rutle dahlen, Sm \ddot{o} r 1 l \ddot{o} b 1 pund, huder 1, Br \ddot{o} stvig \ddot{e} n, Sm \ddot{o} r 1 $\frac{1}{2}$ l \ddot{o} b, Rinde, Sm \ddot{o} r 12 M \ddot{a} , Leer Eide, Sm \ddot{o} r 1 l \ddot{o} b, Hougland, Sm \ddot{o} r 2 l \ddot{o} ber, huder 2, Houglandsvog, Sm \ddot{o} r 1 pund, Helle \ddot{m} , Sm \ddot{o} r 1 l \ddot{o} b, huder 1, Fiorden, Sm \ddot{o} r 1 $\frac{1}{2}$ l \ddot{o} b, T \ddot{o} anning, Sm \ddot{o} r 1 l \ddot{o} b, M \ddot{o} lmisdahl, Sm \ddot{o} r 2 l \ddot{o} ber, K \ddot{i} onaass, Sm \ddot{o} r 1 pund, St \ddot{o} ldahl, Sm \ddot{o} r 1 l \ddot{o} b, L \ddot{o} faas, Sm \ddot{o} r $\frac{1}{2}$ l \ddot{o} b, Aasse, sm \ddot{o} r 1 $\frac{1}{2}$ l \ddot{o} b, Stelgestrand, Sm \ddot{o} r 1 pund, Leervig, sm \ddot{o} r 12 M \ddot{a} , Heggeb \ddot{o} e, Sm \ddot{o} r $\frac{1}{2}$ l \ddot{o} b, Indre b \ddot{o} e, Sm \ddot{o} r 1 l \ddot{o} eb, af Laxe Elven 3 Rdl., Braastad, Sm \ddot{o} r 1 l \ddot{o} eb, Tvedt, Sm \ddot{o} r 1 l \ddot{o} eb, Ruskedahl, Sm \ddot{o} r 2 pund 12 M \ddot{a} , Sognes, Sm \ddot{o} r 2 $\frac{1}{2}$ l \ddot{o} ber, N \ddot{a} esie, Sm \ddot{o} r 1 l \ddot{o} eb, Indre hiortholm, Sm \ddot{o} r 2 l \ddot{o} ber, Yttre hiortholm, Sm \ddot{o} r 2 pund, Br \ddot{a} evigen, Sm \ddot{o} r 1 $\frac{1}{2}$ l \ddot{o} b, huder 1, Yttre Oppe \ddot{d} ahl, Sm \ddot{o} r 1 $\frac{1}{2}$ l \ddot{o} b, Korn 5 Meller, Instefjord, Sm \ddot{o} r 2 l \ddot{o} ber, Kringlen, Sm \ddot{o} r 1 l \ddot{o} b, Indre tachle, Sm \ddot{o} r 1 l \ddot{o} b 2 pund, Midt tachle, uden b \ddot{o} xel, Sm \ddot{o} r 2 pund, huder $\frac{3}{4}$, Botten, Sm \ddot{o} r 2 pund, Breche, Sm \ddot{o} r 1 l \ddot{o} eb, 2 pund, T \ddot{o} anning, Sm \ddot{o} r 1 pund 21 M \ddot{a} , Assem, Sm \ddot{o} r 2 l \ddot{o} ber; Udwehrs Schibbrede, Kragewaag, Sm \ddot{o} r 1 l \ddot{o} b, Steensund, Sm \ddot{o} r 1 l \ddot{o} b, Ytter \ddot{o} en, Sm \ddot{o} r $\frac{1}{2}$ l \ddot{o} eb, $\frac{1}{4}$ te lax, Stor \ddot{o} en, torsk $\frac{1}{2}$ te., Gi \ddot{o} nnewog, fisk $\frac{1}{2}$ vog, faar 1, Hertzvigen, Sm \ddot{o} r 2 l \ddot{o} ber, fisk 1 vog, Hatlelien, Sm \ddot{o} r 2 pund, Lechne \ddot{u} nd, fisk 1 pund, Store F \ddot{a} r \ddot{o} en, Sm \ddot{o} r 1 l \ddot{o} b 12 M \ddot{a} , fisk 8 M \ddot{a} , faar $\frac{2}{3}$, lille F \ddot{a} r \ddot{o} en, Sm \ddot{o} r $\frac{1}{2}$ l \ddot{o} eb, Strand, Sm \ddot{o} r $\frac{1}{2}$ l \ddot{o} b, faar 1, Polden, fisk 2 $\frac{1}{2}$ pund, Eide, fisk $\frac{1}{2}$ te., Boldvigen, Sm \ddot{o} r 8 M \ddot{a} , Hommelvog, Sm \ddot{o} r $\frac{1}{2}$ l \ddot{o} eb, fisk 1 pund, Morsti, Sm \ddot{o} r 1 pund, Tv \ddot{a} ranger, Sm \ddot{o} r 2 pund, St \ddot{o} len, Sm \ddot{o} r 1 pund, fisk 6 M \ddot{a} , Laag \ddot{o} en, Sm \ddot{o} r 1 l \ddot{o} b, fisk 1 pund, faar 1, Raag \ddot{o} e, Sm \ddot{o} r $\frac{1}{2}$ l \ddot{o} b, fisk 1 vog, faar 1, N \ddot{a} s \ddot{o} en, Sm \ddot{o} r 2 pund, fisk 18 M \ddot{a} , Harbache, Sm \ddot{o} r $\frac{1}{2}$ l \ddot{o} b; Norhors Fogderie Flache Tvedt, Sm \ddot{o} r 1 l \ddot{o} b, Korn $\frac{1}{2}$ t \ddot{o} nde, Alver, Sm \ddot{o} r 2 l \ddot{o} ber, Korn 3 te., Tvedt, Sm \ddot{o} r 2 l \ddot{o} ber, Malt 1 te., N \ddot{a} pstad, Sm \ddot{o} r 1 l \ddot{o} b, Malt 1 te., faar 1, Tverberg, Sm \ddot{o} r 1 pund, faar 1, Melmisdahl, Sm \ddot{o} r $\frac{1}{2}$ l \ddot{o} b; Sundfjord Fogderie, Ennevold, Sm \ddot{o} r $\frac{1}{2}$ l \ddot{o} b, Lien, Sm \ddot{o} r $\frac{1}{2}$ l \ddot{o} b, altsammen med b \ddot{o} xel, uden hvis som hos tegnet staar at v \ddot{a} re uden b \ddot{o} xel. Sambt foer n \ddot{o} ed og arbeids penge af alt godset, hvilche forskrevne hov \ddot{e} dgaarder og gods, med biugning, Inventarium, Sambt J \ddot{a} egt og til h \ddot{o} rende Redskab, lige som det fore findes, efter dend Specification her hos f \ddot{o} yes, skal f \ddot{o} lge velbem^{te} Hr. laugmand *Niels Knag*, hans kiere Frue og Arvinger til et fuldkommen odel og Eiendom, saa som jeg der fore haver bekommet fuldkommen og forn \ddot{o} yelig betalling efter voris k \ddot{i} ob og for Eening, Saa jeg og mine arvinger, haver al deel \ddot{i} s ingen lod og Ret til ermelte hov \ddot{e} dgaarder og jorde-

KAUPANGER.
1909.

gods, med buegang, Inventarium, lagt og til hørende Reedskab, lige som det nu fore findis, men fri hiembler og tilstaar velbemelte Hr. laugmand Knag og hans kiere Frue og arvinger samme for alles paatalle, saa hand og hans kiere Frue og arvinger skal i alle maader være og blive af mig og mine arvinger skadisløs holden; Til Witterlighed haver jeg dette Skiøde med egen haand underskrevet, og venligen ombedet Kongl. Maj^{ts} Velbestalter ober. Berg. Ambts forvalter saa og laugmand over Trundhiems laugdømme, veledle Abraham Dreyer, og Søfren Bygbal, Assessor udi Bergambtet nordenfields, dette med mig til vitterlighed at underskrive og forseigle. Trundhiem dend 28 Junij 1710.¹

I. von Ahnen.

(L. S.)

Til Vitterlighed underskriver og forseigler Til Vitterlighed forseigler og underskriver

Abt. Dreyer.

(L. S.)

*

*

*

S. Bygbal.

(L. S.)

En Tid efter at Lagmand Knag havde tiltraadt Besiddelsen af Kaupanger var han Gjenstand for et *Odelssøgmaal*, idet *Hans Nielsen Foesnes* eller *Vogn*, der var gift med *Margrethe Sophie von Buchwald*, hvis Moder var en Søster af Iver von Ahnen, paa Tinget for Norum Skibrede 1 September 1714 lod lyse sin Odelsret og sin Penge-mangel til Kaupanger, idet han paastod sig at være den nærmeste Odelsmand.

Herimod fremsatte *Lagmand Niels Knag* paa samme Ting følgende Indsigelse, ledsaget af *Stiftamtmand Iver von Ahnens* Kvittering for Købet:²

„Jmoed dette Instrument om den formeene Odelsløsnings Rett til Copanger og dessen Vnderliggende godz saa wit deraf som Hr Laugmand Niels Knag sig af Hr Estatz Raad og Stifft befahlings Mand weledle og welb: Jfuer von Ahnen hafuer tilforhandlet, gjorde Welbemelte Hr. Laugmand Knag wed sin fuldmægtig Michael Falch denne Indsigelse, At Copanger og dessen godz er huerchen kommen fra Hr. Estatz Raad Jfuer von Ahnens Sl. Faders eller hans første Kones forfædre, Mens war en arf som Hr. Estatz Raad Jfuer von Ahnens Moder tilfalt effter hendes Mormoeder Frue Helwig Schinchel omtrent 15 aar førend Hr. Estatz Raad Jfuer von Ahnens Sl. Fader Preben von Ahnen døde, foruden det gich Major Buchwalt som boede paa Foesnes wed sin fraschrifuelse den 18 Aug. 1676 fra arf og gield paa sin hustrue Anna von Ahnens weigne effter hendes Sl. Fader Preben von Ahnen, og derhos forpligtede sig, iche at befatte sig med Noget effter bemelte hans hustrues Sl. Fader i Nogen maade, efftersom Buchwalt for hen var blefuen Cederit Preben von Ahnens odels Hofuitgaard Fosnes; Effter saadan beschaffenhed formeener Hr. Laugmanden at Anna von Ahnen som ickun war en half Søster til Hr. Estatz Raad Jfuer von Ahnen af hans Sl. Fader Preben von Ahnens første Kone aflet, og hendes børn hafwer aldeelis ingen odels Rett til Copanger eller dessen godz, og derfor protesterer i Krafftigste maader imod

¹ Tinglæst for Sogndal og Norum Skibrede 18 og 20 Octbr. 1710, for Bergens Lagting den 15 Septbr. 1710 og indført i Lagtingsprotokollen Pag. 34—36, ogsaa indført i Matrikullen for 1723 for Sogn (i Rigsarkivet) Pag. 378—383.

² Indre Sogns Justitsprotokol 1711—1714 fol. 135 b—136 b.

Sr Hans Fosneses uwedkommelig Lysning, Men huorledis Hr Estatz Raad Jfuer von Ahnen wed kongl. Naade er kommen til at blifue Eiger af Copanger og dessen godz, som war hans Sl. Moders Odel, og Sr Hans Fosnesses hwstrues Slegtlinnie uwedkommelig, kundgjøres forklaring om Naar det Udfordres, thj er Hr Laugmandz faste tanche at Hr Estatz Raad Jfuer von Ahnen hafde fuldkommen Magt til at selge og afhende samme godz Uden at tilbyde det Sr Hans Fosnesses hustrues Slegtlinie enten paa Møderne eller Fæderne side, dette at maatte Udj Thingprotocollen indføres, og paa det oplæste instrument anteignes.

Derhos loed welbr Hr Laugmand Knag oplæse en quitering af welbr Hr. Stifttsbefahlings Mand Jffuer von Ahnen Udgifwen paa N° 30 af 12 Rixdrs papir, for huis penger welbem^{te} welbr Hr Laugmand hafde gifuit og betalt for det sig tilforhandlede Kopanger godz, huilchen Melder saaledis: Saasom weledle og welbyrdige Hr. Laugmand Niels Knag nu til mig hafuer betalt dend Endelig Rest af de Sexten Thusinde Rixlr. som hand efter accord til mig war pligtig, for det sig af mig til forhandlede Copanger godz med tilliggende saavelsom og giort mig fornøjelse for Losne godzet saa at hand ej det Ringeste derfor til mig er schyldig Altsaa wil Jeg for begge deele hafue welbemelte Welbr Hr Laugmand Niels Knag quitterit, saa som Jeg og hannem derfor fuldkommeligen quiterer, hworfore hand effterdags effter Kiøbebriefueetz indhold beholder samme godz som en frj og frelst Eiendomb. Detz til Bekreffelse Under min haand og Zeigl. Thrundhiem den 4 Martj Anno 1713.“

I. von Ahnen.

(L. S.)

* * *

Hans Nielsen Foesnes (Vogn) førte imidlertid ikke sit Odelskrav videre; det har formentlig oversteget hans Kræfter at udløse Kaupanger; i alle Fald melder de offentlige Protokoller ikke mere om denne Odels sag.

Som Embedsmand i Bergen kunde *Lagmand Knagenhjelm* ikke tage fast Bolig paa sine langt bortliggende Sædegaarde. I Begyndelsen lod han dem derfor bestyre ved en Foged, men da det viste sig nødvendigt at have en stadig og paalidelig Forvaltning af det store Jordegods, lod han sin eneste Søn *Cancelliraad Hans Knagenhjelm* i 1723 tilflytte Kaupanger, som denne derefter tilligemed Stedje og Losne bestyrede som sin Faders Fuldmægtig. Allerede i 1730 overdrog imidlertid Lagmand Knagenhjelm Sønnen Kaupanger og Stedje med tilhørende Gods til Eiendom, medens Losnegaard med tilliggende Gods først tilfaldt ham ved Faderens Død i 1737.

Efter Cancelliraad Knagenhjelm's Død i 1741 overtog hans Enke *Cancelliraadinde Catharina Knagenhjelm* Bestyrelsen af saavel Kaupanger som Stedje og Losne — Stedje dog kun til 1748, da hun overdrog denne Eiendom til sin ældste Søn Niels Knagenhjelm. Ved hendes Død i 1771 tilfaldt ogsaa Kaupanger denne Søn, som da forlod Stedje og tog Bopæl paa Kaupanger. Da *Godseier Niels Knagenhjelm sen.* i 1788 afgik ved Døden, gik Kaupanger over til hans ældste Søn *Hans Knagenhjelm*, der indehavde Godset indtil sin Død i 1796. Da denne døde uden at efterlade sig Livsarvinger, blev Kaupanger arvet af hans yngre Broder *Sorenskriver Christen Knagenhjelm*, som, da den yngste Broder Gods-

KAUPANGER HOVEDGAARD.
1909.

eier *Niels Knagenhjelm jr.* til Stedje i 1808 afgik ved Døden ligeledes uden Livsarvinger, ogsaa arvede denne Sædegaard. Saaledes kom da Kaupanger og Stedje igjen samlet paa én Haand, men nu for sidste Gang.

Ved Sorenskriver Knagenhjelm's Død i 1815 gik Kaupanger over til hans ældste Søn *Løitnant Niels Joachim Knagenhjelm*. I hans Besiddelsestid blev Kaupanger rammet af en sørgelig Ulykke, idet den store herskabelige Hovedbygning i December 1850 fuldstændig nedbrændte.

Til denne Bygning var Grundvolden lagt af *Stiftamtmand von Ahnen*, idet han opførte det første Stokværk, medens *Cancelliraad Hans Knagenhjelm* byggede det andet Stokværk og idethele gav Huset det staselige Udseende og Udstyr, som det senere beholdt. Huset bestod af *en Midtbygning med to store Fløibygninger*, vendende nedad mod Søen; der var Indkjørsel med brolagt Portrum lige foran Husets Façade, som var forsynet med et Klokketaarn. Saavel foran Midtbygningen som langs Fløibygningerne gik baade i første og i anden Etage aabne rummelige *Gallerier*, der vare overdækkede, og som midt foran Façaden stødte sammen i større firkantede *Verandaer (Balkoner)*. I anden Etage i Fløibygningerne var der *to prægtige Sale* — Gulsalen og Blaasalen, — der i Regelen kun benyttedes ved større Fester. Salene, hvis Gulve vare bonede og fremviste sirligt indlagte Kvadrater og Stjerner af Egetræ, blev opvarmet ved gammeldagse, aabne og rigt forsirede Kaminer, der var saa store, at flere voxne Personer magelig kunde spasere ind i dem og samtidig staa opreist derinde. Væggene i disse Sale var prydet med *Olieportrætter* i Legemsstørrelse af Godsherrerne med Fruer og andre Medlemmer af Slægten samt med Billeder af det Oldenborgske Kongehus.

Aarsagen til den sørgelige Ildebrand, der lagde denne gamle Hovedbygning i Aske, var feilagtig Opsætning af nogle netop anskaffede Svenskeovne og formentligen ogsaa uforsvarlig Fyring i disse. Ilden greb hurtig om sig og spærrede næsten øieblikkelig Trappeopgangene til anden Etage. Alt hvad her var, deriblandt den sjeldne og uerstattelige Samling af Familieportrætter, der som ovenfor nævnt fandtes i denne Etage, blev et Rov for Luerne.¹ Af Indbo reddedes noget fra første Etage; derhos reddedes en Del Sølvtoi, hvoriblandt det bekjendte smukke Sølvskrin, der havde været i Slægtens Eie siden Lagmand Niels Knagenhjelm's Dage. Ligeledes blev af gammelt

¹ Der findes derfor nu paa Kaupanger ingen *Originalmalerier* af den ældre Slægts Medlemmer. Derimod findes *Kopier af Malerier* af Lagmand Niels Knagenhielm til Copanger, Stedje og Losne, af Cancelliraad Hans Knagenhielm til Copanger, Stedje og Losne, af Amtmand Joachim Knagenhielm, af Major Hans Knagenhielm samt af Fru Bolette Sophie Knagenhjelm til Kopanger og Stedje. Derhos findes der Lithografer og forstørrede Fotografier af de senere Generationer af Slægten fra og med Godseier Løitnant N. J. Knagenhjelm til Kaupanger og Frue, samt et Maleri af den nuværende Frue paa Kaupanger Fru Magda Knagenhjelm, f. Faye. Samtlige Billeder hænger i Billardværelset.

Originalmalerier af Lagmand N. Knagenhielm og af Cancelliraad H. Knagenhielm, hvilke Billeder tidligere har været paa Herregaarden Slettegaard i Danmark, eies af Høiesteretsadvokat Arthur Knagenhjelm, der ogsaa eier *Kopier af Malerier* af Amtmand J. Knagenhielm, af Major Hans Knagenhielm, af Fru B. S. Knagenhjelm, f. Jersin, samt af Overretsassessor L. W. Knagenhjelm (det sidste malet efter Fotografi).

Af Legationsraad N. J. Knagenhjelm findes to Pasteller (malede i Dresden 1907 efter Fotografi); det ene — i Legemsstørrelse — eies af hans Enke Fru Eleanor Knagenhjelm, f. Wilson, og det andet — Brystbillede — eies af hans Moder Fru Selma Knagenhjelm, f. Roll.

Sølvtoi reddet det store Sølvkrus med Familien v. d. Lippes Mærke og Navnetræk samt Aarstallet 1691, nogle Sølvskeer med det Knagenhjelmiske Vaaben og det v. d. Lippeske Mærke samt en Sølvske med Gjøde Pederssøns Mærke og Aarstallet 1625, hvilke Gjenstande fremdeles opbevares paa Kaupanger.

Efter Branden lod Løitnant N. J. Knagenhjelm opføre den nuværende smukke Hovedbygning paa Kaupanger, bestaaende af *en Midtbygning* med *to Fløibygninger* i én Etage. Foran Midtbygningen, der har Façade mod Søen, er senere bygget en *Trappe* eller *Terrasse* ned til Haven. Det hele Anlæg gjør et smukt, herregaardsmæssigt Indtryk.

I Løitnant Knagenhjelm's Besiddelsestid blev de endnu tiloversblevne Rester af det betydelige Jordegods *udenfor* Sognet, der efter Rigsraad Iver Winds Jordebog havde hørt under Kaupanger, bortsolgt.

Ved Godseier Løitnant N. J. Knagenhjelm's Død i 1852 *mistede Kaupanger sine Privilegier som adelig Sædegaard*, idet hans ældste Søn og Efterfølger som Besidder af Godset, Christen Knagenhjelm, var født efter Adelsloven af 1 August 1821.

Godseier Christen Knagenhjelm indehavde Kaupanger indtil 14 April 1892, da han fraflyttede Hovedgaarden og tog Bopæl paa det samme tilliggende Enkesæde. Godset overtoges da af hans eneste Søn Forstkandidat Nils Joachim Knagenhjelm, der allerede i 1887 havde erholdt Skjøde paa Eiendommen.

Senere har Kaupanger været eiet og beboet af *Godseier Nils J. Knagenhjelm*, og vil han — *Lagmand Niels Knagenhjelm's Sønnensøns Sønnensøns Sønnensøn* — *altsaa den 28 Juni 1910 kunne fejre 200 Aarsdagen for sin Slægts Besiddelse af Godset.*

Kaupanger Gods, der næstefter Stamhuset Rosendal i Hardanger, er det største Jordegods paa Vestlandet, bestaar nu i 1910 af *Kaupanger Hovedgaard*, 18 *Leilændingsgaarde* (Eide, Engesæter, Vangestad (2 Brug), Olstad (2 Brug), Dalaakre (2 Brug), Haustaakre (2 Brug), Kjøbstad, Bjørk (2 Brug), Rud, Haukaasen (3 Brug) samt Rudsvik) og 18 *Husmandspladse*. Godsets samlede Skyld er Mk: 177.92; deraf falder paa Hovedgaarden Mk: 125.43 og paa Leilændingsgodset Mk: 52.49.

Jordbruget er paa Kaupanger af underordnet Betydning; det er *Skovene*, der giver Godset dets Karakter, og er disse, der væsentligen bestaar af Furu, det største Skovkomplex paa Vestlandet. Til Forædling af det betydelige Kvantum Tømmer, der aarlig uddrives af Skovene, haves to større Sagbrug, begge beliggende ved Kaupangerelven, det ene nede ved Søen, det andet noget høiere oppe i Landet. Tidligere var der ogsaa et tredje Sagbrug — i Eidet ved Sogndalsfjorden, men det er for flere Aar siden nedlagt.

Ved Privilegium af 10 Mai 1636 (konfirmeret 29 Januar 1827) blev Kaupanger, som ovenfor nævnt, bl. a. tilstaaet Ret til at udskibe Trælaster direkte til Udlandet istedetfor at gaa gennem nærmeste Toldsted. Denne Ret tilligger endnu Godset, idet Privilegiet som reelt ikke berøres af Loven af 1 August 1821.

HAVETRAPPEN
PAA KAUPANGER HOVEDGAARD.
1909.

Fogder og Forvaltere over Kaupanger Gods.

DA Rigsraad *Iver Wind* var bleven Eier af Kaupanger og Stedje med tilliggende Gods, fik han, som oven anført, under 10 Mai 1636 disse Gaarde oprettet til *adelige Sædegaarde*, hvormed fulgte forskjellige, tildels betydelige, Rettigheder.

For imidlertid at kunne nyde de med en adelig Sædegaard (o: Sæde eller Bolig for en Adelsmand) følgende Rettigheder, maatte Adelsmanden „holde Dug og Disk“ paa sin Gaard, enten ved selv at bebo den, eller dersom han var hindret deri ved kgl. Tjeneste, at lade den drive for sin Regning ved en Ombudsmand, eller som han gjerne kaldtes Foged.

I henved hundrede Aar eller fra 1636—1722 blev *Kaupanger Gods* bestyret ved Fogder, idet dets Eiere fra og med Rigsraad *Iver Wind* til og med Lagmand Justitsraad *Niels Knagenhjelm* ved sine Embedsstillinger var hindret fra selv at bebo Godset. Først da Cancelliraad *Hans Knagenhjelm* i 1723 tog Bopæl paa Kaupanger, ophørte der at være Fogder over Godset.

Følgende Fogder og Forvaltere har bestyret Godset, uden at man dog nøiagtigt kan angive Tiden for deres Funktion:

1. *Gjøde Pederssøn*, der var Rigsraad *Iver Winds* Foged, 1636—1649.

Han forærede Kaupanger Kirke en Altertavle, der uvist naar er kommen til Jostedalens Kirke; den har følgende Inskription: „Er denne Tavle skienket og foræret Kaupangers Kirke til Guds Navns Æres Ihukommelse af ærlig og velagte Mand *Giøde Pedersen* med sin Hustrue *Kirstine Pedersdatter* A^o 1609.“

Samme Aar forærede han ogsaa Kirken 2 Messinglysestager med følgende Inskription: „Desse Løise Stagger haffer *Giøde Peder* Son mit sin Høvstrve *Kiersten Peders Daater* for eret Coopanchers Kiercke thil en I hovkommelse den 23 Ivni Anno 1609.“

I 1634 forærede han igjen Kirken en ny Altertavle samt en Prædikestol.

Det foranstaaende *Billede af ham med Hustru og Søn*, malet paa Træ, som nu hænger paa *Kaupanger Hovedgaard*, har tidligere været et Epitaphium i Kaup-

anger Kirke. I Kirken hang tidligere ogsaa en Tavle, med følgende Inskription: „Herindenfore hviler ærlig og velfornemme Mand Gjøde Pederssøn og hans kjære Hustru Kiersten Pedersdatter, som døde 1649 3 Paaskedag.“

Hans balsamerede Lig blev nedsat under Kirkens Kor, hvor det antagelig endnu hviler.

Gjøde Pederssøns *Medhjælper* ved Bestyrelsen af Godset og muligens ogsaa en kort Tid Foged paa samme var Anders *Feddersøn* (Ullenberg), der af Iver Wind ved Gavebrev af 1650 blev skjænket „en af mine Jorder, liggende ved min Gaard Kopanger udi Bergenhus Lehn udi Sogn, kaldet Amble, som skylder aarlig 1 Løeb Smør, 1 Hud og 8 Meller Korn, for hans lange tro Tjeneste, som han mig saa og min Ombudsmand Gjøde Pederssøn udi hans Alderdom paa mine Vegne haver gjort, skal med sin Festemø Anna Pedersdatter, naar han sig udi Ægteskab med hende begiver, nyde, bruge og beholde — —.“

2. *Jens Andersen*, om hvem der siges i Bergens Kapitelprotokol: „Kopanger godtzis forrige forvaltere vaar fra sin forvaltning qviterit.“ Han blev St. Hansdag 1660 gift med Bernt Nagell den Ældres Steddatter Øllegaard Theiste, men afgik ved Døden i Aardal den 13 Juli 1660 kun 19 Dage efter Bryllupet. Hun blev anden Gang gift med Christofer Gjertsen Morgenstjerne. Jens Andersen synes at have været Søn af Anders Feddersøn.
3. *Bernt Nagell* den Ældre ca. 1658—1661. Han var gift med Jan Theistes Enke, Mette Søffrensdatter Heiberg, og bestyrede en Tid Kroken Gaard for sin Stedsøn.
4. *Anders Søffrensen Heiberg* ca. 1665—1666. Han blev sidstnævnte Aar Sorensskriver i Indre Sogn og døde som saadan i 1688 i Lyster. (Se Familien Heiberg 1907, S. 29).
5. *Jesper Hansen* ca. 1671—1678. Han døde paa Kaupanger 1678, hvor Skifte holdtes $1\frac{9}{6}$ — $\frac{4}{7}$ s. A. Hans Vaaben — en Arm med et Sværd og det samme paa Hjelmen med Omskriften I. H. S. og Aarstal 1677, malet paa Blik — hang tidligere i Kaupanger Kirke, og er nu i Museet paa Amble. Der findes ogsaa et Alterklæde med hans og Hustrues Vaabener samt Aarstallet 1684. Efter hans Død bestyrede hans Enke
6. *Karen Erichsdatter* Godset, indtil 3 Juli 1685. „Som Kopanger Gaard og Gods haver haft udi Forpaktning,“ heder det i „Sogns Fogedregnskabs Kopskat 1684.“
7. *Hans Jørgensen Schmitt* 1685—1691.
8. *Peder Clausen Paust* 1692—1695.
9. *Anders Clausen Gaas* 1695—1709.
10. Commerceraad *Michael Falch* 1710—1722, da han købte den nuværende Amblegaard. (Slægten Heiberg 1907, S. 146).

Han var den *sidste* Foged paa Kaupanger. Senere har Godsets Eiere selv boeet samme.

TILLÆG

Ad Side 59¹: Et Billede af Overretsassessor L. W. Knagenhjelm, malet i 1847 af Görbitz, eies af Kammerherre J. R. Knagenhjelm.

STEDJE

STEDJE¹ Gaard er beliggende i Sogndals Herred i Indre Sogn.

Efter Torfæus maa Stedje langt tilbage i Tiden have været et gammelt Tingsted, idet han, efterat have nævnt, at Kirken er staaende paa Gaarden Stedje, anfører: ved Stedje-Bjerg udenfor Gaarden valgtes fordem Kongerne („in Stedie-Bierg extra prædium eligebantur olim Reges“). (Torfæana Pag. 177).

Som foran under „*Kaupanger*“ anført dræbte Sogndølerne i 1183 i Kaupanger den af Kong Sverre indsatte Sysselmand *Ivar Dave* tilligemed de øvrige Sysselmænd og deres Følge, en Voldsgjerning, som Sverre ikke kunde lade upaataalt. Det følgende Aar (1184) efter Paaske seilede han fra Nidaros med ca. 20 Skibe ind Sognefjorden for at tage Straf over Sogningerne, og da Bønderne ikke indgik paa det tilbudte Forlig, sendte Kong *Sverre Ulf af Lauvnes* og *Thorolf Rympel* for at tugte Befolkningen der, medens han selv med 14 Skibe gik ind til Sogndal i samme Hensigt.

Han gav sine Folk Tilladelse til at plyndre hvor de vilde, men de maatte ikke dræbe noget Menneske, med mindre der gjordes Forsøg paa at overfalde dem. „Hvis da Bønderne,“ sagde han, „forstikker sig for os og ikke ville indgaa noget Forlig med os, skulle vi fare saaledes derfra, at de nok ikke skulle savne Bagerild eller Smedekul, hvor deres Gaarde nu staa. I skulle ikke lade saa meget som et Kot tilbage; men alene skaane Kirkerne, saavidt det lader sig gjøre.“ Hele Torsdag den 14 Juni og den følgende Nat vandrede Birkebeinerne op over Dalen og fandt hverken Folk eller Fæ, kun de tomme Huse. Fredag Morgen ved Solopgang tiltraadte de Tilbage-toget; de fordelte sig i enkelte Flokker, der planmæssig gik fra Gaard til Gaard og satte Ild paa ethvert Hus, begyndende med det øverste af Dalen og fortsættende Ødelæggelsesverket nedover. Hundrede Gaarde skal være blevet afbrændt, og da Vinden var svag, lagde den sterke Røg sig som en sammenhængende Sky over den forhen saa fagre Bygd. Den sidste Gaard, de brændte, var Stedje, hvor de dvælede meget længe, fordi Ilden vilde tage fat i Kirken (sandsynligvis den samme Stavekirke,

¹ *Stedja*, der som Stedsnavn ogsaa foreligger i *Steien*, Indre Holmedal, bruges endnu i Telemarken om en vandret Flade med lodret Begrænsning, en Engflade ved en Elv, Græsflade langs et Vasdrag, høi Elvebakke eller lignende.

der stod indtil 1867), som de maatte beskytte med vaade Seil. Da Husene var faldt ned, vendte Folkene tilbage til Skibene, med hvilke Sverre lagde ud til Hugastranden tæt ved Fimreite, hvor han mødte Kong Magnus Erlingssøns overlegne Flaade og vandt her den 15 Juni 1184 den mest afgjørende Seier over denne, der selv faldt med Blomsten af Norges Aristokrati.

Naar en ældre Forfatter¹ siger, at Kong Sverre forærede sin Datter Sigrid Gaarden Stedje, da er dette vistnok ikke historisk rigtigt, men bør dog her nævnes.

„Der haver boet i fordom Tid stadselig Adel og Ridderskab, saasom paa fornævnte Hvale (o: Kvale i Sogndal), paa Stedje, paa Slinde, Talgeseter, der haver boet og endnu bor af de Oxeføtters Adel, som er en af den ældste Adel, item Soop, Bierer med mange andre af de gamle fribaaren Folk,“ siger Absalon Pederssøn i sin Norges Beskrivelse. (Suhms Saml. til den D. H. II. 1 Pag. 82 og Norske Magasin I. Pag. 116).

Suhm beretter, at Stedje var *Erik Rosenkrants's* Odel (Suhms Saml. til den D. H. II. 1, Pag. 95), men dette er utvivlsomt urigtigt, og beror paa en feilagtig Læsemaade af Stedje i Stedet for Slinde (Norske Magasin I, Pag. 133), thi Slinde var virkelig Erik Rosenkrants's Odelsods, der var tilfaldt hans Fader efter dennes Moder Margretha Flemming.

Af andre Adelsmænd forekommer en *Jon af Stedje* i 1308 og senere mellem 1328 og 1339 en *Thorgeir*, Raadmand i Bergen, samt mellem 1360 og 1411 *Ridder Gaute Erikssøn Galtung*, Befalingsmand over Skiens Syssel. Denne var overordentlig rig paa Gods; ved Siden af Stedje besad han ogsaa meget Jordegods i Søndhordlen og Hardanger, foruden hvad han havde paa Østlandet. Hans første Hustru hed Ingegerd, og hendes Moder var Merete Ulfsdatter, Datter af den hellige Birgitta og Ulf Gudmarsøn; hans anden Hustru var Margrethe Rømersdatter. Han skjænkede 17 Juni 1387 sit Gods i Vestergötland til Vadstena Kloster i Sjelebod for sig selv, sin første Hustru, hendes Moder og sin anden Hustru. Han døde 1413 uden Afkom og blev med sin anden Hustru begravet i Gimsø Kloster.

Stedje kom senere *under Kronen* og benyttedes som Embedsgaard for Fogderne i Sogn. Ifølge et endnu bevaret Diplom af 27 Mai 1530 boede dengang Fogden Svend *Bagge* paa Stedje og efter ham Eftermanden i Embedet Truls *Jude*. (Dipl. Norv. III, S. 811).

I Aaret 1608 kom Stedje atter ud af Kronens Eie, idet den berygtede Foged *Gjøde Pederssøn*, (om hvem nærmere Oplysninger findes under „*Kaupanger*“), ved et Mageskifte med Kongen erhvervede „Norges Kronens Gaard kaldet Stedje o. s. v.“ og som Vederlag herfor erlagde en Del Bondegods i Nørre-Jylland.

Stedje Gaard, der fra nu af i lang Tid havde samme Eier som *Kaupanger*, kom imidlertid atter tilbage til Kronen, idet *Gjøde Pederssøn* blev fradømt saavel sin Bestilling som Foged som sit Gods.

Ifølge Lensregnskaberne fra 1611 „efter *Gjøde Pederssøns* borttrømmelse, som skeede in May Anno 1611 senest forleden“ brugtes Stedje som Fogedgaard og opføres

¹ Sorenskriver *G. P. Blom*: „Historiske antiqvariske Bemærkninger paa en Reise i Bergens Stift“ i Det kgl. norske Videnskabernes Selskabs Skrifter i det 19de Aarh. 2. B. (Thjem. 1824—27) S. 158.

som saadan indtil 1628. Der klagedes saaledes i 1616 over Fogden i Sogn Hans Rasmussen, at „den Tid, Gjøde Pederssøns Gods skulde vurderes, da tog Hans Rasmussen af Boet, førend den blev overseet, 3 Heste, 6 Kjør, 6 Oxer, 4 fede Svin — — — item Stedje Gaard tog han fra de Bønder, der boede paa og beholdt den selv.“

Stedje kom dog paany i Gjøde Pederssøns Besiddelse, idet han i 1628 fik sit Gods tilbage. Den 17 Marts 1636 solgte han imidlertid Stedje tilligemed Kaupanger og underliggende Gods til *Danmarks Riges Raad Iver Wind* til Nørholm. Denne fik den 10 Mai 1636 Stedje tilligemed Kaupanger oprettet til *adelige Sædegaarde*.

Efter Iver Winds Død i 1658 besad hans Enke *Fru Helvig Skinkel* og hendes Børn Stedje og Kaupanger med tilliggende Gods i Fællesskab. Efter hendes Død solgte Arvingerne begge Eiendomme til Svogeren, Befalingsmanden over Nordlandene *Preben von Ahnen* til Fosnæs, hvis 2den Hustru var Iver Winds Datter Karen.

Preben von Ahnen var en stor Jordegodseier, idet han foruden Fosnæs, Kaupanger og Stedje ogsaa eiede Fossum og Holden Jernværker, Skjælbred, Eid og Ulefos.

Efter Preben von Ahnens Død i 1675 gik Stedje og Kaupanger med tilliggende Gods over til hans Søn *Iver von Ahnen*, der først var Hofjunker, Kgl. Forskjærer og Kammerjunker, senere Amtmand i Romsdals Amt og endelig Stiftamtmand i Trondhjem, i hvilken Stilling han døde den 4 Decbr. 1722 som den sidste Mand af sin Slægt. Han var hvid Ridder (∴ Storkors af Dannebrog), Etatsraad og Conferentsraad og var ved sit Giftermaal med *Marie Lillienkiold*, Enke efter Oberst *B. von Hatten*, ogsaa blevet Eier af Losne Gaard og Gods i Yttre Sogn. Han skrev sig derfor til Kaupanger, Stedje og Losne.

Ved Skjøde af 28 Juni 1710 solgte Stiftamtmand Iver von Ahnen *Kaupanger Sædegaard*, skyldende 7 Løber Smør, 48 Mæler Korn og 5 Huder, *Stedje Sædegaard*, skyldende 7 Løber 1 R 12 Mk. Smør, 28 Mæler Korn, 6 Huder, samt *Losne Gaard* med tilhørende Gods til *Lagmand Niels Knag*, 1721 adlet under Navn af *Knagenhielm*. Da han som kgl. Embedsmand ikke kunde bo saa langt borte fra sit Embede, blev Godset bestyret af hans Forvalter Commerceraad Michael Falch, senere Eier af Amble Gaard.

Allerede i 1730 overdrog *Lagmand Justitsraad Niels Knagenhjelm* sin eneste Søn *Cancelliraad Hans Knagenhjelm* Kaupanger og Stedje Sædegaarde og Gods, hvis Bestyrelse denne allerede i 1723 havde overtaget. Efter hans Død i 1741 bestyrede hans Enke *Cancelliraadinde Catharina Knagenhjelm* det samlede Gods. Stedje solgte hun dog allerede i 1748 (Skjøde af 2 Mai s. A.) til sin ældste Søn Niels Knagenhjelm. Han beboede derefter denne Eiendom, indtil han ved Moderens Død i 1771 ogsaa blev Eier af Kaupanger, som han da tilflyttede.

Godseier Niels Knagenhjelm til Kaupanger og Stedje solgte ved Skjøde af 12 Aug. 1774 Stedje til sin ældste Søn *Hans Knagenhjelm*. Da denne ved Forældrenes Død i 1788 arvede Kaupanger, flyttede han derhen, hvorefter hans yngste Broder *Niels Knagenhjelm* blev Eier af Stedje Sædegaard, som han beboede indtil sin Død i 1808. Da han døde uden Børn, tilfaldt Stedje hans ældre Broder *Sorenskriver Christen Knagenhjelm*, der allerede i 1796 ved den ældste Broders — ovennævnte

Godseier Hans Knagenhjelm — Død havde arvet Kaupanger, og saaledes kom da Stedje og Kaupanger igjen paa samme Haand.

Ved Sorenskriver Christen Knagenhjelm's Død i 1815 tilfaldt Stedje Sædegaard hans yngste 16-aarige Søn *Albert Knagenhjelm*. Da denne efter at have taget juridisk Embedsexamen ved Embedsstilling blev knyttet til Christiania, solgte han i 1833, Aaret før sin Død, (Skjøde af 2 Juli, thingl. 30 Oktober 1833), Gaarden — det tilliggende Gods var tidligere frasolgt — til Proprietær Henrik Formann paa Lysekloster, og *derved gik Stedje ud af den Knagenhjelm'ske Slægt, i hvis Eie den havde været i et Tidsrum af 123 Aar.*

LOSNE

LOSNE¹ Gaard er beliggende paa Losneøen i Gulen Herred i Yttre Sogn og har langt tilbage i Tiden været et Adelsgods, tilhørende den gamle norske Adelsæt, der efter dette sit Stamgods kaldes *Losneætten*.

Den første af denne Slægt, der skrives til Losne, var *Erlend Philipsøn*, der 1370—1390 var Fehirde o: Skatmester i Bergen, og i 1405 Gulathings Lagmand. Han kaldes „den mærkeligste Mand i Norge blandt Bønderne, thi han vilde aldrig lade sig gjøre til Ridder, skjøndt Kongerne selv tilbød ham det.“ Blandt hans Efterkommere gik Losne i mange Generationer i Arv, først ved hans Død i 1407 til hans Søn *Ridder Eindrid Erlendsøn*, der i 1408 var Hovedsmand paa Akershus, senere i Tønsberg og var en meget benyttet Mand, som blev sendt i flere vigtige Sendelser. Han levede endnu i 1442. Efter hans Død gik Losne over til hans Søn *Ridder Erlend Endridsøn*, Norges Riges Raad, der levede i 1450 og nævnes ved Foreningen i Bergen mellem Danmark og Norge.

Efter hans Død gik Losne over til hans Datter *Sigrid Erlendsdatter*, der var gift med *Norges Riges Raad Bo Flemming* til Næsøen i Asker. Han var i 1489 Lehnsmænd paa Akershus, og var død i 1501, da Hustruen da levede som Enke. Efter deres Død gik Losne over til deres Datter *Margrethe Flemming*, der i Ægteskab med *Holger Eriksøn Rosenkrants* til Boller bragte denne Familie store Rigdomme. Deres eneste Barn *Otte Holgersøn Rosenkrants*, Lehnsherre paa Akershus, blev ved Forældrenes Død Arving til umaadelige Godser i Norge, paa Færøerne og Shetlandsøerne, hvoriblandt ogsaa Losne Gaard og Gods, især da hans Mormoders Søster, gamle Fru Inger Erlendsdatter, Enke efter Rigsraad Arild Kane, tildelte ham sin store Arv, der dog først kom i hans Børns Besiddelse ved hendes Død i 1526 og medførte store Arvestridigheder. Otte Holgersøn Rosenkrants's samlede Jordegods ansloges til $\frac{1}{24}$ af alt skyldsats Jord i Norge. Han døde ung 6 Oktober 1525 af Pest i Lybek — nogle Dage efter sin Hustru Margrethe Ganz.

Losne Gaard og Gods tilfaldt derefter Otte Rosenkrants's Søn *Erik Ottesøn Rosenkrants*, der ogsaa arvede de øvrige norske Godser. Han blev i 1560 Lehnsmænd paa

¹ Ønavnet *Losna* er snarest beslægtet med Adjektivet: ljøss, „lys“ og Substantivet: ljøs, Lys og betyder da „den lyse“. Det har neppe noget at gjøre med Adj.: lauss, „løs“ og Verbet: losna, „løsne“, saaledes at Navnet skulde betegne Øen som den, der var skilt, løsnet fra den større Nabø *Sulen*.

Bergenus, hvor han optraadte med megen Kraft mod Hanseaterne i Bergen. Efter hans Død i 1575 bestyrede hans Enke *Helvig Hardenberg* de umaadelige Godser i Danmark og Norge; ved hendes Død i 1599 splittedes „Det statelige norske Fyrstegods“ og kom efterhaanden over paa mange Hænder.

Efter Erik Otteson Rosenkrants og Hustrus Død tilfaldt Losne Gaard og Gods Datteren *Sofie Rosenkrants*, der i 1579 blev gift med *Breide Rantzau* til Rantzauholm, dansk Rigsraad og Statholder i Kjøbenhavn.

Ved dennes Død i 1618 gik Losne over til hans Datter *Helvig Rantzau*, der ved sit Ægteskab med *Rigsraad Tage Otteson Thott* til Næs, Eriksholm m. m. bragte Godset til denne Æt. Om ham siges der i Ligprædikenen, at han var „ligesom en Konge udi Skaaneland“ paa Grund af sine store Godser der. Ved hans Død i 1658 gik Losne for sidste Gang i Arv, idet det tilfaldt Sønnen *Rigsraad Otte Tagesøn Thott* til Næs, Eriksholm m. m., Lehnsmand paa Malmøhus, ogsaa en af de største skaanske Jorddrotter.

Efter hans Død solgte hans Enke *Dorte Holgersdatter Rosenkrants* ved Skjøde, dat. Kbhvn. 18 Juni 1658, kgl. konfirmeret 25 Januar 1666, Losne Gaard, der da havde en Skyld af 2 Løber 2 Pd. Smør, 2 Huder, 2 Gjedeskind, 1 Pd. Ledingtalg og 1 Tønde Tiendekorn, med tilliggende Gods til Lagmand i Bergen *Hans Hansen Smidt*, adlet *Lillienskiold*, senere Befalingsmand over Trondhjems Lehn, Assessor i Overhofretten m. m. Han eiede betydeligt Jordegods i Bergens Stift; blandt hans Hovedgaarde kan mærkes, foruden Losne, ogsaa Herlø, Hop og Sletten. Efter hans Død i 1681 arvedes Losne Gods af hans Datter *Marie Lillienskiold*, der efter sin første Mand Oberst *Bendix von Hattens* Død i 1685 bragte Godset til sin anden Mand Stiftsbefalingsmand over Trondhjems Stift, Etatsraad, Conferentsraad og hvid Ridder *Iver von Ahnen* til Kaupanger og Stedje. Herved blev altsaa disse tre gamle Sognske Godser samlet paa en Haand.

Ved Skjøde af 28 Juni 1710 solgte Stiftamtmand *Iver von Ahnen Losne*, hvis Skyld da var 2 Løber 2 Pd. Smør, 2 Huder, samt *Kaupanger* og *Stedje* med tilliggende Gods til *Lagmand Niels Knag*, 1721 adlet under Navn af *Knagenhielm*.

Efter *Lagmand Justitsraad Niels Knagenhjelm*s Død i 1737 gik Losne over til hans eneste Søn *Cancelliraad Hans Knagenhjelm*, der allerede i 1730 var bleven overdraget *Kaupanger* og *Stedje Sædegaarde*. Han døde paa *Kaupanger* i 1741 og ved hans Enkes Død i 1771 blev tre af Arvingerne: Sønnen *Capitaine Johan Henrik Knagenhjelm*, Datteren *Ingeborg Marie*, Enke efter *Capitaine Jesper Heiberg*, og Dattersønnen *Hans Sunde* hver udlagt $\frac{1}{3}$ i *Losne*. Den ene af Arvingerne — *Sunde* — overdrog igjen ved Skjøde af 12 November 1777, thingl. 14 Juli 1778, sin Del i Eiendommen til *Sorenskriver N. U. Holtzrod*.

Saaledes gik det gamle berømte Losnegods delt og splitted ad ud af den *Knagenhjelm*ske Slægts Besiddelse.

**LAGMAND KNAGS REISE
TIL KOLA (MALMIS) I 1690**

Beskrivelse om en Reise til Malmis¹ paa Grændserne mellem Norge og Rusland 1690.

DENNE Reise haver da værende Foged over Finmarken, *Niels Knag*, som 1695 blev Laugmand over Bergens Laugstol, og siden adlet med det Navn *Knagenhielm*, paa sit Æmbeds vegne foretaget, deels for at indkræve de Kongelige Skater, deels og efter aarlig Sædvane at fornye sin Konges Prætensioner paa nogle Stykker Land, som fra fordum have tilhørt Norges Krone, og af Russerne efterhaanden ere tagne i Besiddelse. Beskrivelsen over samme Reise vil være saa meget mere kiærkommen, som man haver ikkun faa af det Slags, og over alt ikkun faa Efterretninger om de Egne i Norden. En god Udskrift deraf haver Kongl. Maists. Foged over Ringerige og Hallingdalen, Hr. *Iver Wiel*, Medlem af dette Kongelige Selskab, givet os, hvor efter vi den her til hver Mands Fornøielse ville indføre.

Kort Beskrivelse om den Malmiske Reise.

An. 1690. den 18. Decemb. reiste jeg fra *Wasøe* til at opberge Skatterne paa Grendserne, og aflegge prætentionen til *Malmis* for det Aar 1691. Reiste saa den 18. som meldt er, fra *Wasø* til Lands med een Reen, og en Vapis [ɔ: Pilot] med een Reen, og mine 2. Tienere med 2. smaa Baade til Kongs Gammen² i *Wehranger*. Dette er 3. Norske Mile. I Kongs Gammen varter Finne Lensmanden og Chachstaurus³ efter Fogden, naar de veed, hand skal komme.

Den 20. Dec. som var en Mandag, blev Almuen forsamlet at lade dem skrive til Skat, som de skulle udgive An. 1691. nemlig hver fuld Skatmand 120. smaa Fisk, som regnes for 3. Vaager. Naar Skatten lignes skal, setter sig Lensmanden og 6. Laugrettes Mænd, og Tolken staaer hos Fogden, og efter der er paalyst Kongens Fred,

¹ Malmis kaldes af Finnerne den samme Stad, som ellers hos Russerne heder Kola i Lapland.

² Kongs Gammen er et Hus, som er opbyggt, hvor Fogden skal logere udi, naar han samler Almuen.

³ Chachstaurus er Skyds-Skaffer.

og en Erindring til Almuen talt, at betænke, de lever under Hans Kongl. Majsts. aller-naadigste Beskiermelse, som dennem med Lov og Ret maintenerer, at de lever i Fred og Rolighed, og haver deres Ophold af Hans Kongl. Majsts. Land og Strand, med yderligere Erindring, hvorfore de, saa vel som alle andre Mennesker i Verden, ere pligtige efter Guds og deres Konges Lov og Villie, at give Kongen Skat, derhos erindres de og, at takke Gud og deres Majestet, at de ey større Skatter affordres, end de ere alle gode for at udgive. Tilmed bliver og Lensmanden med de 6. Laugrettes Mænd advaret, som efter gl. Sædvane opnævner dem, som ere god for at udgive fuld eller halv Skat, at de ey maae dølgge nogen af deres Byes Folk, som ere god for at skatte, under højeste Straf. Denne Erindring og Formaning annamer Finne Almuen med større Andagt og devotion, end de sad i Kirken, og allesamen sukker til Gud, og ønsker Kongen et langt Liv og Velsignelse, og siger, at de gladelig vil give Kongen sin Skat. Og efter at Skatterne er lignet, som om Sommeren udi Fisk opberges, erindres de alle at være Kongen huld og tro, og deres Øvrighed lydige. Derefter gaer Almuen ud, som haver deelt dem i 3. Deele, og enhver Deel haver en Hovedmand, som svarer til Fløtningen, eller andet, som Hval og deslige, der skal deles og skiftes imellem Almuen. Naar de nu veed, hvor mange kiøre-Reene der skal være, og hvor mange fang-kiøres-Reen, saa bliver der udnævnt, hvor mange Reen hver Mand skal fløtte med, enten een eller tvende Reen, saa skiær enhver sit Merke paa en liden Kiep, og kaster alle Merkene i en Finne-Huve, og tager en Fin Huven og gaer til Reise-Tøyet, og legger et Merke ved hvert Læsz, et Merke ved hver Tiener og Fogden. Siden gaaer de til, som ejer Merkene, og hvor hver finder sit Merke, det skal hand kiøre, enten det er lidet eller tungt, og endeel Finner med Lyst følger med, med samt Vahr-Reenene¹, og haver hver Reen, man kiører med, tvende Klokker paa, samt Dombielder, at der er en stor Larm, hvor man fremfarer.

Den 21. Dec. reiste ieg fra *Wehranger*, og havde med tvende Norske Tienere, den ene kaldes Haandskriver, og den anden Kok, item Tolken, saa og en Finne-Tiener ved Reise-Tøyet, saa kiører man efter Finne-Ordenen saaledes: Først tvende Vappiser med Reisetøyet, og Finne-Tieneren, foruden de andre Finner, som ere i Fløtning, de haver og flest alle Klokker paa deres Reener. Om Aftenen, da jeg kom til *Neyden* hos de Rydske Finner, vare Finnerne ei komne til Byen, thi de boede end i deres Høstbyer.

Den 22 Dec. samledes de alle, om Aftenen gik alle Finnerne i een Gamme tilhobe efter deres gamle Sædvane, og der raadslager de med hinanden indbyrdes, hvad de skal tale og gjøre, mens Fogden er hos dennem. Item tales de ved om Skatterne, hvem der skal give fuld eller halv Skat, om nogen skal slippe for Skat, item om nogen skal indskrives til Skat, som ej tilforn haver været i Mandtallet, desligeste om Fløtningen, til Slutning, hvad de vil give Fogden. Dernest gaer de alle af den Gamme, og kommer i Fogdens Gamme. Først kommer den ældste Mand i Byen, og ønsker mig velkommen, og takkede Gud, at jeg var kommen med Hilsen til dem, spurde

¹ Vahr-Reenene ere de løse Reener, som skal spændes for, naar de blive trætte, man kiører med.

efter Tilstand, om Fred og Rolighed, om gode Tidende og deslige. Da ieg dem ved Tolken derpaa svarede, og havde spurt om deres Tilstand, fremtraadde den gamle Mand, og paa samtlige Byfolkene vegne gav mig 1. Rxdlr. efter gammel Sædvane, sigende saaledes, da det paa Norsk var udsat: *See Fut, Byfolkene skienker dig en Rixdaler gammel Log, Gud give dig Lykke, du skal gjøre Byfolkene gammel Log og gammel Ret.* Saa nyder de gammel Log, og bliver skienket med 3. Potter Brændevin, og de som ei drikker Brændevin, de drikker Øl.

Den 23 Dec. heel betiids lod ieg kalde Almuen sammen i een Gamme, som er hos Lensmanden, og efter ieg havde paalyst min allernaadigste Arve Herres og Konges, den Stormægtigste Konge, Kong *Christian den Femtes* Fred, og erindrede dem derhos deres Pligt, med Skatterne Hans Maiestet at give, efterdi de bruger Hans Maists. Lande og Søer, samt tilholdte Lensmanden, som de kalder Staurus, at hand ei maatte dølgge nogen Mand, som var god for at skatte. Og efter hans Opnævning, og Byfolkene eenstemmende Tilstaaelse blev Skatten lignet, nemlig hver fuld Skattemand giver 3. Vaag Fisk, som om Sommeren sidst in Junio betales, naar mine Tienere reise til dem, og nyder ieg da af hver Skat-Fin en halv Vaag Fisk efter gammel Sædvane. Naar Skatten er lignet, forføier enhver dem til deres Gamme, og ligner Flötningen.

Den samme Dag reiste ieg fra *Neiden* til *Pasvig*, alt efter den Orden som fra Wehranger. En halv Miils Vey fra Byen lod ieg den ene Vappis kiøre i Forbud. Da ieg ankom, og Byfolkene hørte Klokkerne, begyndte de alle at skrige, baade Mænd Qvinder og Børn, saasom et Feltskrig, hvilket i alle Rydske Byer skeer, med hvilket Skrig de haver en sær Tanke, om der følger noget Ondt med Fogden, at det skal blive bange, og skye fra dem, item at Fogden skal høre, at de ere alle tilstæde, og tager imod ham, saa og om nogen er ned i Gammen, at de da skal komme ud og tage imod Fogden, med flere saadanne deres Tanker over deres Skrig. Saa kommer de alle løbendes, som vilde og halv forstørrede Mennesker, og spørger efter Fogdens Kierres; thi imod Byen kiører man saa fort, at den ene ikke veed eller seer, hvad den anden er, baade bliver Dyrene halv vilde af Folkene Skrig, og af de mange Hunde, som giør, saa og af det man slaer da heftig paa Dyrene, og Almuen trænger til, at man kommer i Confusion. Strax de finder Fogdens Kierris, følger de den til Lensmandens Gamme, og naar ieg kommer ned i Gammen, præsenterer Lensmandens Qvinde sig, og tager mine Handsker, Modde, Field Hette og Støvler, som hun banker Sneen af, og bevarer, til ieg skal reise derfra, og om noget af det er i Stykker, skal hun det forfærdige. Lensmanden løser Tøyet af Reenene, saasom Vaatt-Reebet, Kiese- vad, Pagkiørevad, Klokkerne, Reenbeltet og Kierisen, og det overseer, og siden bevarer. Derefter kommer alle Byfolkene i Gammen, og først giør deres Krysing til deres Gud, som staaer opreist i Høisædet, dernest beder mig velkommen, og spørger efter Tidende, og om Tilstanden, og naar de derpaa faer Svar, og ieg deres Tilstand haver udspurt, saa føyer hver dem derfra. Strax bliver ieg præsenteret Mad, saasom frisk Siig eller Gedder, som steges ved Ilden paa Pinde, Lax, Rechling, og anden tør Fisk, med Vind-

tørket Reenskiød, som og steges paa Pinde. Og naar ieg og mine Folk haver ædet deraf, dog vores eget Brød, thi ieg altid fører et Stykke Brød ved Skat-Skrinet, saa tilbyder Lensmanden, at man skal kaage Mad, nemlig et Stykke fersk Reenskiød, med Marvebeen og Tunge, samt Gryn til Saad, og fersk Vand-Fisk, hvortil ieg bruger mit eget Salt og Smør. Saa samler Almuen dem i een Gamme, og raadslaer tilsammen, saa som i Neiden, og den ældste Mand kommer fra Byfolkene og præsenterer 1. Rxdlr. til mig: *See Fut, vi skienke dig 1. Rxdlr., see du skal gjøre fattig Byfolk gammel Log og gl. Ret.* Naar de da faaer 3. Potter Brændevin og noget Øl, som er gl. Log og gl. Ret, saa drikker de det, og forføyer sig hver til sin Gamme. Deres Stue er 3. Loft høy: At de boer saa høit, gjør de af Aarsage, at de venter Dommedag, at de kand være noget høit oppe, at tage imod Christum. Her i *Pasvig* ere de beste, skikkeligste og rigeste Finner paa al den Rydske Kust. Anden Juledag ad Aftenen kaldte ieg Byfolkene tilsamen, og efter Formaning til dennem om Pligt til Hans Kongl. Maist. at skatte, saa som i Neiden, blev Skatten lignet, hvilken bliver paa samme Tider oppebaaret som i Neiden, og nyder ieg da af *Pasvig* Folk, som af Neidens Folk, og ellers tilgaaer det med Finnerne her i *Pasvig*, som med dennem i Neiden.

Den 27. Dec. kiørte ieg fra *Pasvig* til *Peisen*, og blev der imodtagen, ligesom i *Pasvig*, og tilgaaer det her ligesom i *Pasvig* og *Neiden*. Men om Sommeren kommer nogle af disse Finner til *Wardøe*, og medbringer till Fogden 60. Tall Fisk, og da gives dem igien 3. Potter Brændevin. Videre nyder Fogden ikke om Sommeren, uanset de i *Pasvig* og *Neiden* om Sommeren givet Fogden à $\frac{1}{2}$ Vog Fisk. Og maa Fogden bie disse Peisens Finner efter deres Skat et Aar omkring, da de om Vinteren betaler med Penge, hver fuld Skatmand $1\frac{1}{2}$ Rdlr., men tilforn, da de Bergenske handlede med dem, betalte de deres Skatter om Sommeren, hver med 3. Vaag Fisk. Til denne *Peisen* pleier Munken, som boer i *Munkefjorden* en halv Dags Kiøre neden for *Peisen*, komme at besøge Fogden, følger hannem endeel Munke, den ene medbringer en salt Lax paa et Fad, en anden bringer fersk frossen Komelk, een bringer nogle ferske Æg paa et Fad, og een haver en Ost og et lidet Stykke Rydsk Smør paa et Fad. Og efterat Munken haver kryszet sig for sin Gud, falder hand plat ned paa sit Ansigt med Ydmyghed, og hilser, og spørger, hvor min Konge lever, efter Tidende og efter Tilstanden, derhos begierer, at om hans Folk skulle foraarsages af streng Veyer eller anden Aarsage at komme til os Nordmænd, vi da ville bevise dennem alt Got, lover det samme igien, og endelig begierer, at den Fortrolighed og Venskab, som haver været imellem Undersaaterne paa begge Sider maatte continuere, med mere saadan hans Tale. Og efterat hand er besvaret, beder ieg hannem sette sig, og saa drikker ieg hannem til med Brændevin min Konges Skaal, og saa fremdeles, indtil hand og hans Følge kand ei mere. I dette Aar fuldte denne Munk mig til Staden Colla [Kola].

Den 29. Dec. kiørte ieg fra *Peisen* til *Bomeni*, og tilgik denne Vey med Skydsfærden, som tilforn, og blev ieg her med Skrig og Raab imodtaget, som i de forige Byer. Den By er af Szaren privilegeret under Munkene, og skatter ikke til Hans

Kongl. Majst. af Danmark. Her giver de Fogden 20. Copecher, som er 40. Danske Fisk, og derimod faaer de $\frac{1}{2}$ Kande Brændevin.

Samme Aften kiørte ieg herfra, og kom til *Colla* den 30. Dec. Een Norsk Miil fra *Colla* lader ieg en Vappis kiøre til Staden, og ankyndige Bojaren, nest min Hilsen, at ieg er kommen, og paa min Konges vegne vil tale med ham, og lader Vappisen begiere, at ieg maa strax komme i Staden, og faae et logemènte. Naar samme Vappis kommer igien til mig, anmelder hand mig Bojarens Hilsen, og at ieg er ham velkommen. Saa kiørte ieg strax til Staden. Ved Staden er en Elv, som ieg skal settes over med en stor Færrie, og skal Bomeni Finnerne give Færgemanden $\frac{1}{2}$ Rxdlr., for hand setter mig over. Naar ieg kommer neder mod Elven, røres Trommen i Staden, og strax kommer en Fahne og en Capitain med endeel Folk til Stranden. Naar ieg kommer over Elven, kommer Capitainen til mig og haver en Finne Tolk med, eller og tager en af Bomeni Finner til Tolk, og beder mig velkommen, og efter vi haver hilset hinanden, begierer ieg, at hand vil ledsage mig til et Logement. Strax tager hand mig ved den venstre Haand, og leder mig igienem Staden til logementet. For ved os, saa og ved Siden, gaaer 12. Strilitzer med lange Øxer, som en halv Maane paa Bladet, og haver deres Bantelerer paa, med Kryds Gehæng over Skuldrene. Disse skal være af Szarens Garde, de viger tilside de unge Folk, som i Mængde løber paa Gaden, og vil see, hvor tilgaaer, og er al Gaden op igienem Mand hos Mand paa begge Sider besat, som staaer alle i Gevæhr, med Fahner hos hver Compagnie, alt indtil logementet, og røres Trommerne, imidlertid ieg gaaer langs Gaden. Naar ieg saaledes i logementet er ledsaget, følger Capitainen mig med paa Stuen; thi deres Stue er 3. Loft høy: At de boer saa høit, gjør de af Aarsage, at de venter Dommedag, at de kand være meget høit oppe, og tage imod Christum. Saa beder Capitainen mig være velkommen, og spørger efter Tilstanden, om Krig, om et og andet, og efter at hand er besvaret, og hannem igien paa samme Maade er tilspurt, begierer hand, at ieg vil see igienem Vindvet paa deres Mandskab, som skal trekke forbi logementet. Strax kommer nogle af Guarden, og dernest følger deres hellige Fahne, hvorpaa Christus staaer. Alle de, som seer den Fahne, og ei staaer i Gevæhr i deres March, bukker sig til Jorden paa deres Ansigter, og marcherer saa forbi 5. skønne Fahner, men meget elændig slette Folk, hvilket er Indbyggerne der i Staden. Naar de saaledes er marcheret forbi, ordinerer Capitainen fire Personer, som skal være Vagt i Huset, hvilke holder sovendes Vagt. Derefter begierer ieg, at Capitainen vil gaae til Bojaren, og melde hannem min Hilsen, og begiere, at ieg maa komme hannem i Tale, det snarreste mueligt kand være. Og naar hand kommer tilbage, siger hand mig Bojarens Hilsen og Svar, som ønsker mig velkommen. Saa drikker ieg Capitainen til min Konges Skaal og Szarens Skaal, alt med mit eget Brændevin, og hannem stedse tracterer med min Mad, Øl og Vin, som ieg fører med mig; thi hand varter op i logementet, fra om Morgenen ieg staaer op, og til om Aften ieg legger mig igien. Men hos Verten faaer ieg ingen Mad.

Den 31. Dec. kom Capitainen igien heel betids, og forkyndte mig Bojarens Hilsen, og lod Bojaren spørge, hvor ieg levede, om nogen havde giort mig Uro eller Overlast, samt at lade sige, hand var ilde tilpas, saa hand den Dag ikke kunde tale med mig. Den Dag forløb saa hen, dog ved Besøgelser af een og anden, som ieg alt maatte tractere, og dennem spise med min egen Mad. Bojaren med de andre Rydser gaaer i Kirken to gange hver Nat, og spiser om Morgenen, før ieg staaer op.

Den 1. Januarii 1691. kom atter Capitainen om Morgenen heel betids med Hilsen fra Bojaren, og spurde, hvor ieg levede, og derhos sagde, at Bojaren ville tale med mig den Dag. Efter Middag kom Capitainen igien, og begierte, at ieg vilde gjøre mig færdig at følge med til Audientz-Huset. Strax efter kom 12. af Gaarden med deres lange Øxer, og geleidede mig, og Capitainen tog mig ved Haanden, og ledde mig til Audientz-Huset, der stod Vagt for Døren af Porten, saa og i Gaarden, og paa Audientz-Huset var Bojaren, Stor-Capitainen, og andre 5. Capitainer, med Betienterne, og de beste Mænd i Staden. Da ieg kom i Audientz-Huset, stod Bojaren op, som sad ved Enden af Bordet, og mødte mig paa Gulvet, der tog vi hinanden i Haanden, og Tolkenene fremkaldede, saa gratulerede ieg Bojaren, og annævnte Hannem Lykønske. Da hand mig derpaa havde svaret, spurte hand, hvor min Konge levede, om hand havde Fred med de Svenske og andre Potentater, spurte og efter, om det var god Tid hos os Nordmænd, og alle nærværende Rydser takkede Gud, at vi Nordmænd havde Fred og Rolighed. Der hand derpaa var svaret, forlangde ieg at vide, hvordan hans Szar levede, og om der var Fred imellem de Rydske, Tatterne og Tørken, hvorpaa hand ogsaa svarede. Hvilken Tale saaledes efter gammel Sædvane skeer. Dernest præsenterede Bojaren mig at sidde, hvilket ieg ey vilde, men strax anmeldede ham mit Ærende, sigende saaledes: Ieg lader Hans Excellence Bojaren forstaae og vide, at min allernaadigste Arve-Herre og Konge mig allernaadigst haver befalet at reise hid til *Malmis*, at gjøre Anfordring hos Hans Excellence om de Nordfieldske Skatter, baade af *Bonemi*, her af Staden *Malmis*, af *Mannemis*, *Trennis*, *Nøtiager*, *Søndergiold*, og de andre Byer paa *Nordfieldet*, som immediate ligger under *Norges Krone*, og af gammel Tid haver skattet til min Konge, og nu i lang Tid af de Rydske er forholdt at give min allernaadigste Konge sin tilbørlig Skat, Vil derhos formode, at der allerede var kommen et endeligt Svar fra Hans Szariske Maiestet i Muschov, at de Skatter maae blive min allernaadigste Konge restitueret, som i saa lang Tid Hans Kongl. Maist. ey haver nødt: Item ansøger ieg Hans Excellence Bojarens Assistance at komme til *Nordfieldet*, og annamme Skatterne paa min allernaadigste Konges vegne for dette Aar, og forhaaber, at saadant mig ikke bliver hindret. Hertil Bojaren strax svarede: Ieg kand herpaa ingen Svar give, eftersom Hans Szariske Maiestet mig derom ingen Befaling eller Ordre givet haver, saa understaaer ieg mig ey heller at lade Eder komme paa *Nordfieldet* at annamme nogen Skat paa Kongens af Danmarks vegne, thi de Danske Fogder haver ey været tilladt at komme paa *Nordfieldet*: Men haver I nogen skriftlig Tilladelse af Eders Konge, at vi Rydske maae reise til *Wehranger*, til *Porsanger*, og indtil *Mallanger* at opbære Skatter, thi de stedse haver skattet til Kronen

tilforn. Hertil ieg svarede, at det er stor Under, at Hans Szariske Majestet ikke haver noget skriftligt resolveert, efterdi hvert Aar skeer Anfordring, saa min Konge eengang maae blive restitueret for de aarlige Skatter, hannem er forholdet: Saa undres ieg og meget, at Bojaren spørger, om ieg haver noget skriftlig fra min Konge, at lade hans Fogder komme ind i Norge at kræve Skat, eftersom saadant er uhørligt, at nogen Potentat vilde begiere Skat af min Konges Undersaatter, som boer i et frit ældgamelt Kongerige, og sagde derhos, at ieg vilde lade min Konge saadant vide, saasnart ieg hjemkommer, og begierte ieg med fast Paastand at ville oppeberge Skatterne af Nordfieldet for dette Aar, og dertil hans Assistance, som før er sagt, begierte. Hertil svarede hand: Ja, lige saa lidet som I vil tillade mine Fogder at komme til Siøside[n] at opberge eller fordre nogen Skat, saa lidet tør ieg tillade eder at komme paa Nordfieldet: Men vil I have den sædvanlige fri Fløtning, saa skal I faae, og videre bliver hertil ey svaret. Da sagde ieg: Ieg haver nu ankyndiget Bojaren min allernaadigste Konges Villie, og enhver hosværende skal være Vidne, at ieg haver giort Anfordring paa de gamle forholdte Skatter, saa og begiert at komme paa *Nordfieldet*, og efterdi det mig veigres, saa skal ieg saadant min allernaadigste Arve Herre og Konge allerunderdanigst ufortøvet referere; thi jeg ey kand videre denne sinde derved gjøre, derfor begierer ieg at faae behøvende Fløtning og gode Reener, saa ieg uden Hinder kand fortkomme. Da lovede Bojaren mig Reener, saa mange ieg vilde have, og sagde til Capitainen, som var herhos, der mig opvartede i logementet, at hand skulde lade gode Reener tilsige. Dernest bad Bojaren mig sidde. Saa satte ieg mig neder, Bojaren for Enden af Bordet, og ieg oven for Bordet, og Stof-Capitainen fremmen for Bordet: De andre Capitainer, Betienter og Folk stod paa Gulvet, og de tvende Tolke jevnside[s] paa Gulvet. Saa lod Bojaren indbære paa Bordet Sirup, Blaabær Sirup, saltet Lemoner, Rydske Høning-Kager, Valdnødder, Figen og saadant smaa Tøy, og paa et Bord paa Gulvet stod hvid Miød, rød Vin, Øl, og Rydsk Brændevin. Da vi havde sæt os ned, forærede ieg ham 4. store Otterskind, et Revskind, som var noget sort, og et rødt Revskind, [Tilforn pleyer de ham ikke forære mere end 2. Otterskind.] Da hand mig derfor havde takket, begyndte hand med en Skaal Brændevin at tildrikke mig sin Szaris Skaal med Lykønske, og ieg drak hannem til min Konges Skaal igien med Lykønske. Da svarede hand min Konges Skaal, stod op fra Bordet, vendte sig til sin Gud, kryzsede sig 3. gange, og hver gang lagde sine Hænder og Hoved til Gulvet, og ønskede min Konge et langt Liv og en lykkelig Regiering, og alle de hosværende Rydser bøyede dem med Ansigt og Hænder til Gulvet. Siden drak ieg Hans Szariske Majestets Skaal, og ønskede hannem det samme. Derefter spurte Bojaren, hvor mange Børn min Konge havde, og da ieg det sagde, drak hand enhver deres Skaal, og stod op og kryzsede, og bad til sin Gud, at de maatte leve deres Hr. Fader til Glæde, og deres Fæderne-land til Gavn og Nytte, dog bukkede hand sig ey til Jorden, som for hans Maiestets Skaal, og naar Bojaren drak Prindsernes eller andres Skaal, lagde alle Rydserne sig ned til Jorden. Derefter talte Bojaren og ieg om et og andet, og var ved 4. Timer hos hinanden. Da ieg tog Afsked, bad Bojaren, at efterdi Hans Szariske Maiestet og Kongl. Maiestet af Danmark vare som Brødre og fortrolige Vænder, at der og imellem

deres Undersaater paa begge Sider maatte findes Fortrolighed og Venskab. Da ham dertil var svaret, bad ieg ham og Stor-Capitainen til Giest anden Dagen, som de mig lovede. Derefter tog ieg Afsked, og blev ligeledes ledsaget fra Audientz-Huset og til mit logemente, som til Audientz-Huset. Saa snart ieg kom hiem, besøgte mig nogle af Betienterne, og nogle Capitainer, og de beste Kiøbmænd, hvilke alle bleve tracterede med Brændevin, Øl og Vin, og spisede af min Mad, saa ieg hver Maaltid havde Gjester.

Den 2. Januar kom Capitainen heel betids efter sin Sædvane, og spurte, hvor ieg levede, og hilsende mig fra Bojaren. Imod Middag kom tvende af Guarden, med dem følgende tvende af Bojarens beste Tienere, og nogle andre hans Tienere. Først kom de tvende Strilitzer ind paa Gulvet, og efter at de havde bukket og knælet for deres Gud, som og hilset mig, blev de staaende hver paa sin Side af Gulvet. Dernest kom de tvende Bojarens Tienere, kryszede og knælede først for deres Gud, siden hilsende mig saa ydmyg, at de lagde dem 3. gange langs Gulvet paa Ansigt og Hænder, og hilsende mig fra Bojaren, og bad, ieg ikke vil forsmaae de Retter Mad og de Drikker, hand mig sender, som saaledes blev frembaaret: Den første Person bar en Postey med Hønskiød udi, den anden et Fad med en stegt Svane paa, den tredie en Grof-fenbrad Steeg, den fierde en stegt Høne, den femte tvende stegte Uhrfugle, den siette en Postey med Fisk udi, den syvende et Stykke stegt fersk Lax, den ottende en stegt Gedde, som var temmelig stor, den niende kogte Aborrer paa et Fad, den tiende smaa kogte Gedder paa et Fad, den ellefte en Postei, hvorudi var Eggeblomer, Melk, Gryn og Løg sammenbaget, den tolvte en Postei med Eggehvide og Løg, som var uden til bare Fedt, som Telg, hvilken ieg hverken kunde æde eller lugte, den trettende kaagede Ryper udi Saad, den fiortende tvende Siigfiske med Dey uden til, som vare kogte med Deyen, den femtende tvende salte Lemoner, den sextende et stort grovt Brød, den syttende et fint Hvedebrød, den attende havde og et Brød, den nittende en gammel-dags stor Tudekande med Øl udi, holdt ved 6. Danske Kander, den tyvende en ligeledes Kande med *Qvams* udi, er hvidt Øl gjort af Rugmeel, som er kosteligt at drikke til at faae Vinde efter, den 21de en stor Kande hvid Miød, den 22de en Flaske Brændevin, den 23de en Flaske slet Brændevin, den 24de en Flaske rød Vin. Nok var der 6. som bar Mad, som ieg ey kand erindre, hvad det var. Da dette var frembaaret, bleve Tienerne tildrukne, hver med et heelt Stob Fransk Brændevin, deres Bojars Sundhed, som de besvarede, de andre, saa og Strelitzerne, fik deres portion af Annis Brændevin, og drukke de saa længe, at de havde vel et halv Ruus, saa gav ieg de tvende Tienere 1. Rxdlr. i Drikkepenge. Dermed tog de Afsked med deres Gud, og siden med mig, og bukkede dem dybt med deres Ansigter til Jorden. Hernest kommer og nogle fra Stor-Capitainen med nogle Retter Mad, som og bleve tracterede. En Stund derefter kom Bojaren med sin liden Søn, samt Stor-Capitainen med endeel andre Capitainer, og en stor Hob Folk med dem, saa den gandske Stue blev opfyldt. Da de komme ind, hilsende de først deres Gud, og siden mig, og efterat ieg havde faaet Bojaren med Stor-Capitainen til Sæde, og alting tillavet, stod ieg op, og drak min Konges Skaal med 3. Bægere Vin, og lod skyde 3de Skud med Pistoler ved hvert

Bægere, som Bojaren staaende besvarede med stor Lykønske, og derefter hans Szaris Skaal med 3. Skud, og siden vore Prindsers Skaale hver i sær. De andre paa Gulvet, som Capitainer og Betienter og de beste Kiøbmænd, gjorde deres Reverentze, som og maatte drikke af andre Bægere, Men Bojarens Tienere med andre slette Folk drak Annis Brændevin. Saa blev Bojaren tracteret med Portugiis Vin, Fransk Vin, Vismar Øl, og udglød Fransk Brændevin, at hverken hand eller hans Medhavende kunde taale mere, og ved hver Skaal blev skudt 3. Skud. Der var og Bud fra Munken, at ieg hannem besøge ville, hans Kloster er over den anden Elv paa hin Side Staden, men ieg kunde ikke komme til hannem, dog lod ieg mine Tienere gaae til hannem, hvilke bleve tracterede. Saa forærede ieg Bojaren et stort Otterskind, og en Kors Rev, og hans Søn en ny Peruque og et Revskind, og Stor-Capitainen eet Revskind. Siden tog de Afsked, og bad mig anden Dagen til Giest paa Audientz-Huset.

Den 3. Januar. kom Capitainen atter igien betids, og hilsede mig fra Bojaren, og spurte, hvor ieg lever. Den Dag havde ieg og nok Besøgelse, og alle ville være vel tracteret, fik de ikke saa meget, som de vilde, saa krævede de selv. Og naar Bojaren og de andre drak Vin med Sukker udi, aad de op alt Sukkeret, som var i Bægerne, og tog det ud med Fingrene, naar det ey anderledes vilde falde ud. Imod Aften kom tvende af Bojarens Tienere, og Capitainen, og bad mig til Audientz-Huset, der var Stor-Capitainen med mange andre Rydser, og blev ieg da tracteret, som den Dag ieg fik Audience.

Den 4. Januar. havde ieg og Besøgelse. Iblandt andre kom den Store Munk, og medbragte sine Fløtnings Reener, eftersom Munkene skal legge halv Fløtning, og Rydserne halv. Da hand til mig kom, og havde først hilset sin Gud, og siden mig, lod hand frembære ved andre Munke (1) en saltet Lax, (2) et stort Brød, (3) nogle friske Æg, (4) noget fersk Melk. Dernest begyndte hand sin Tale: takkede Gud, at min Konge havde Fred med sine Naboer, at hand fornåm, der var god Tid i Nordmandske Lande, og begierede, at ligesom der var fortrolig Broderlig Venskab imellem begge Kongerne, at der og maatte være god Venskab imellem deres Undersaater, desligest takkede, formedelst vi Nordmænd havde beteed baade de Rydser godt, som havde været hos os med Kiøbmandskab, saa og de Rydser, som af slem Veyr vare fordrevne til *Vardøe* og *Kiberg*, forsikrede, hand saadant skulde aftiene, om nogen af Nordmændene kom til dem, hvilket dog tilforn er skeet. Efter hand dertil var besvaret, blev hand og hans Folk tracteret, og tog saa Afsked. Derefter kom de Rydske Reene, og Fløtnings Tøyet tillavet, og til Afsked at tage kom en stor Deel Rydser, og Gaderne fulde af Folk. Der kom og Bojarens Secreterer med et Pasz til mig, og et Pasz til den Rydske Soldat, som skulde følge med, og forskaffe mig Fløtning, saa længe de Rydske Grændser varede, samt afverge, at ingen mig nogen Fortred skulde tilføye. Denne Secreterer gav ieg 1. Rdlr., og da ieg tog Afsked i logementet, fik Verten 1. Rxdlr., hans Qvinde 1. Rxdlr., Capitainen, som mig opvartede, 1½ Rxdlr., den Rydske Finne-Tolk ½ Rxdlr. Blev saa ledsaget af Capitainen, som tog mig ved Haanden, og

ledde mig igienem Staden. Derefter fuldte Tolkene, siden mine Tienere og mine Kiøre-Reene og Reisetøyet, og af Guarden, som før er meldt, gjorde Vey igienem Folkene paa Gaden, og en stor Mængde Folk fulgedede med oven for Byen paa en Høy, hvor ieg satte mig i Kierizsen, der tracterede Capitainen med noget Brændevin. Og efter vi havde drukket nogle Skaaler, tog ieg Afsked, og kiørte min Vey, og kom om Aftenen til en Munkestue, hvor Munkene tilholder om Sommeren, naar de fisker Lax i Elven.

Den 5. Jan. kom ieg atter til en Munkestue.

Den 6. Jan. til *Nøtiager* Finneby, Da ieg kom paa Vandet en firdedeel Miil nær Byen, lod ieg en Vappis kiøre Forbud, og da ieg selv kom med mine Folk, begyndte de alle med et stort Skrig at raabe, som varede noget, og naar de raaber, staaer alle udi en Forsamling, og løber alle udi en Hast til imod de, som kommer kiørende. Naar man staaer af Kierriszen, tager Staurus Reentøyet, og naar ieg kommer i Gammen, tager og een Fieldhetten, Handskerne og Støvlerne, og slaaer Sneen deraf, og det overseer, om noget fattes, og siden bevarer det. Saa gjør alle Lensmænd og deres Qvinder, baade paa Rydske Fieldene, saa og ved Siøside. Derefter kommer alle Byfolkene i Gammen, og spørger, om ieg haver haft en god Reise, om alting gik vel af i *Malmis*, hvad Tilstand der er i Nordmands Land. Og naar dem derpaa er svaret, og igien tilspurt om deres Tilstand, bliver de skienket, men nyder intet igien. Saa begierer ieg Fløtning, og Soldaten skaffer Finner afsted at hiem hente Reenene. Derefter præsenterer Staurus et Stykke Reenkiød og nogen fersk Vands Fisk at kaage. Om Natten, ieg sover, kommer een efter anden af Finnerne til mig, og siger: *See, sover du Fut, see vi haver Bæverskind, Bævergiæld, Fildfrosz, Hermelin, Ulvskind, Maarskind, og deslige, kiøber du dem, saa kand ieg kiøbe noget, som er got Kiøb paa, men er det for dyre, lader ieg dem gaae.* Og endelig vil de have Blodkande, ved hvert Skind de selger, det er, en Pæl Brændevin, ellers siger de, at de ey haver Lykke at skyde noget en anden gang.

Den 7. Jan. reiste ieg fra *Nøtiager* til *Søndergiæld*, der blev ieg imodtagen som i *Nøtiager*. Denne By ligger under *Nordfieldet*, og skatter til Kongen af Danmark. Her giver Byfolkene et halv Timmer Graaverk til Fogden, og de faaer igien en halv Kande Brændevin. Paa denne Sted falder temmelig Foderverk, som i *Nøtiager*, og skilles her ved mig den Rydske Soldat, som efter gammel Sædvane faaer 1. Rxdlr. for sin Umage.

Den 8. Jan. mod Aftenen kiørte ieg fra *Søndergiæld* til en Gamme, som Fiskerne fiske udi om Sommeren. Den 9. Jan. til en anden lige saadan Gamme. Den 10. Jan. over den store *Ennare Træsche*, som er saa bred, at man ey kand see Landet paa Sydost Ende, og kom ieg mod Aften til *Indiager* By. Her tager de paa christelig Skik og Maneer mod Fogden, og skatter de til trende Konger, dog ere de under Svenske Ret. Min allernaadigste Konge nyder her i Skat af hver fuld Skatmand

1. Rxdlr., de Svenske ligeledes, men de Rydske nyder en vis Summa af Byen, nemlig 40. Rxdlr., og 2 Bæverskind. Den Rydske Foged reiste herfra Byen og til *Neiden*, og ikke til *Aritz By*, som ieg reiser. Her nyder ieg af den Norske Lensmand 2. Skind, enten Maarskind eller Rævskind, og et Reensskind, som kaldes Fletskind, efter gammel Sædvane. Og er den Norske Lensmand fri for Norsk Skat, og Svensk Lensmand fri for Svensk Skat efter ældgamel Sædvane. Og giver hver Skat-Fin mig 2. Par Handsker, eller 2. Par Comag, som regnes for 2¹/₂ Mark. Naar ieg her i Byen oppebærer Skatten, paalyser ieg min allernaadigste Konges og Herres Kong *Christian den Femtes* Fred, og formaner Almuen at være min Herre huld og tro, samt foreholder dennem, hvad Nytte de have af det de besidder og bruger min Konges Lande og Vande, og at de hvile under min Konges allernaadigste Beskiernelse ved Fred og Rolighed, saa forsikrer ieg dem alletid min Konges Naade og trygge Forsvar, saafremt de tro og lydige befindes, og i rette Tid betaler den Skat, de Hans Maiestet pligtige ere, med ydermere saadan Tale. Hvilket ieg i alle Svenske Byer, hvor ieg opbærer Skatter, dennem erindrer, og forsikrer de mig igien, at den Lydaghed og underdanige Pligtighed, som de af gammel Tid haver beviist den Danske Konge, skal hos dennem stedse findes. Derhos siger de ey alene i denne By, men endog i alle andre Svenske Grendsebyer, at de ere Kongen af Danmark langt større Pligt og Lydighed skyldige, end de Svenske, efterdi de ey alene maae erholde deres Skat-Penge fra de Norske, men endog det meste af deres Underhold, og deres beste Skytterie er paa de Norske Fielde; Thi fik de Svenske Finner ikke Skatpenge hos Kiøbmændene ved *Tannen* og *Alten*, saa kunde de ikke give Penge i Skat.

Den 12. Jan. fra *Indiager* til Fogde Gammen, det er en Gamme, som er opbyggt til Fogderne at ligge udi, naar de reiser.

Den 13. Jan. til *Aritzby*. Denne Byes Folk skatter til tvende Konger, og staaer under Svensk Jurisdiction. Her opbæres Skatten som i *Indiager*, og tilgaaer i alle Tilfælde, som i *Indiager*, og er her fra *Aritzby* og til *Wehranger* ved Siøside 4. Norske Mile.

Den 16. Jan. fra *Aritzby* til *Juchsby*. Den 17. Jan. fra *Juchsby* til Fogde Gammen. Den 18. Jan. til *Adevehr* By. Den 19. Jan. til *Koutken* [Kodeken]. Her endes Byerne, og reiser Fogden fra *Koutken* til *Alten*, som er 3. Dags Kiøren, og ligger *Alten* ved Siøkanten i Vest Finmark, naar hand opbærer Skatterne. Naar man kiører fra *Koutken* til *Ennotecher* By i Sverig, er een God Dags Kiøren, da kiøres et Stykke op *Altens Elv*, som man forlader paa den venstre Haand. Tvende Miil fra *Koutken* kiøres over Kiølen, som er en Ryg paa det høieste af Fieldet af rundsteen, og helder da Landet ned til Norge, hvor man lengst i fra seer høye Klipper. Det helder og ned til Sverig, men det er heel slet Land. Denne Kiøl eller Fieldryg strekker synder efter langs Nordlandene, og nord efter imod *Indiager*. Naar man med den Svenske Foged, de Svenske Kiøbmænd og Finner, kiører over denne Kiøl eller Fieldryg, staaer man af Kierrisen, og hviler sig, drikker og engang, sigende: Nu staaer man i to Kongers

Land, med den ene Fod i Norge, og den anden i Sverig, og drikker da begge Kongers Skaal, undertiden i koldt Brændevin, undertiden i udglødet, men Finnerne drikke gjerne Loadsias, det er Miød og Brændevin blandet sammen.

Alle Finnerne paa de Rydske og Svenske Grændser samles udi deres Byer til Jule Aften, og bliver der sammen til Kyndelsmisse, for at tage mod Fogderne, og aflegge der deres Rettighed, og betienes med Prester. Desimedens boer de paa Fieldene, og ved de friske Vande, at den ene veed fast ikke, hvor den anden er, undtagen i *Koutken*.

Extract over Mandtallet.

Siø-Finner	268. Mænd.
Nordmænd	520.
Rydske Grændse-Finner	57.
Svenske Grændse-Finner	105.

Summa er 950. Mænd.

Landveyen fra *Vardø-Huus* til *Kiøbenhavn* er $249\frac{3}{4}$ Mile.

REGISTER

	Side.		Side.
Ahlefeldt, Geheimeraad	32	Bielke, Jens	48
von Ahnen, Iver, til Kaupanger, Stedje og Losne Conferentsraad, Stiftamtmand	9, 54, 67, 72	— Ove, til Østraat, Befalingsmand over Ber- genhus	2, 3
— Preben, til Kaupanger og Stedje, Befalings- mand over Nordlandene	51, 67	Bjørnson, Augusta, g. m. Lensmand P. A. Poppe	21
Albertsen (Albrechtsen?), Hans Jacob, Skibs- fører	36	Blaauw, Einar, Grosserer	22
— (Albrechtsen?), Karen Gurine, g. m. Premier- løitnant Hans Knagenhjelm	36	— Herman, Kjøbmand	22
Alsing, Johan Ludvig, Sorenskriver	19	Bremer, Anne Dorothea, g. m. Biskop Dr. theol. Peder Krog	40
— Paul, Skibsreder	19	Brenneck, Anne Kirstine, g. m. Bygmester C. M. Bergstrøm	37
Andersen, Andrea Josephine, g. m. Grosserer Morten C. Hansen	29	von Buchwald, Margrethe Sophie, g. m. Hans Nielsen Vogn (Foernes)	57
— (Gjedde?), Christoffer, til Kaupanger	44	Buckner, Carl Christian Conrad Theodor, Tele- grafdirektør	29
— Dorothea Mortensdatter, g. m. Kjøbmand D. v. E. Reutzer	35	— Carl Ludvig, Geheimehofraad, Overpost- direktør	29
— Jens, Forvalter paa Kaupanger	62	Budde, Marie Helene, g. m. Garvermester O. Sørensen	31
Arntzen, Carelius August, Stiftamtmand	27	Bugge, Inger Jensdatter, g. m. Sogneprest P. P. Hanning	34
— Hanna Marie Mathea, g. m. Stiftamtmand C. A. Arntzen	27	Bøgvadz, Lauritz, Sorenskriver	5
— Maren Johanne, g. m. Indrulleringschef H. F. Knagenhjelm	27	Casler, Charles Martin	28
Astrup, Anna Elisabeth, g. m. Sorenskriver S. Schjelderup	18	— Myrna Babcock, g. m. Disponent K. A. Knagenhjelm	28
Atcke, Anne Christine, g. m. Major Hans Kna- genhjelm	35	Castberg, Christopher Tygesen, Bye- og Raad- stueskriver	4
— Hans Carsten, Provst	35	— Tyge Nielsson, Sorenskriver	3
Babcock, Elise Irma, g. m. Mr. C. M. Casler	28	Christie, Edvard, Bye- og Raadstueskriver	20
Bagge, Svend, Foged	66	— Edvard, Sognepræst	20
Bandsbøl, Jacob J. Sognepræst	2	von Cicingnon, H. I., Stiftamtmand	32
Bartrum, Søren, Sorenskriver	5	Clausen, Hans, Toldforvalter	6
Berglund, Ulrika, g. m. Godseier Otto Karlsson	28	Coucheron, Anton Jacob, Capitaine	39
Bergstrøm, Carl Magnus, Bygmester	37	— Jens Munthe, Premierløitnant	39
— Hans Wilhelm, Bygmester	37		

	Side.		Side.
Daas, Anders Jonassøn, Provst	37	Gill, John, Oberst	20
— Gerhard, Sognepræst	37	— Jonas, Sognepræst	30
Dahl, Henninge Dorothea, g. m. Provst P. H. Hertzberg jr.	36	Gjedde, Knud, til Vadskiergaard	3
Dave, Ivar, Sysselmand	43, 65	Gran, Jens, Viceconsul, Bankadministrator	30
Ebeltoft, Jacob M., Sørenskriver	4	— Jens Petersen, Kjøbmand	30
Elkier, Anne Christine Nygaard, g. m. 1. Major Hans Knagenhjelm. 2. Løitnant S. V. Segelcke	35	Gøiske, Else Marie, g. m. Kammerraad S. P. Elkier	35
— Søren Pedersen, Kammerraad	35	Haar, Anna Jonsdatter, til Gjeresvig, g. m. Befalingsmand i Sogn Palle Friis	48
Endridsøn, Erlend, til Losne, Ridder, Rigsraad .	71	Hagemann, Anna Catharina, g. m. Sørenskriver S. Schjelderup	18
Erichsdatter, Karen, g. m. Forvalter paa Kaupanger, Jesper Hansen	62	Hanning, Ole Pedersen, Sognepræst	34
Erlendsdatter, Sigrid, til Losne, g. m. Rigsraad Bo Flemming	71	— Peder Pedersen, Sognepræst	34
Erlendsøn, Eindrid, til Losne, Ridder, Hovedsmand	71	Hansdatter, Abel Margrethe, g. m. Lagmand Niels Knag	6
Falch, Johanne Marie, g. m. Premierløitnant Hans Knagenhjelm	36	Hansen, Christine, g. m. Major H. D. Knagenhjelm	38
— Michael, Commerceraad, Forvalter paa Kaupanger	62	— Hans, Regimentskvartermester	38
— Peder, Proprietær	36	— Jesper, Forvalter paa Kaupanger	62
de Falsen, Lagmand, Assessor	18	— Morten Christian, Grosserer	29
Faye, Else Catharine Reusch, g. m. Kjøbmand S. A. Heiberg	22	— Sophie Augusta, g. m. Overretssagfører L. W. Knagenhjelm	29
— Jørgen Breder, Bankchef	22	Harberg, Anna Sophia Randulf, g. m. Godseier Hans Knagenhjelm	16
— Magdalene Christine, g. m. Godseier N. J. Knagenhjelm	22	— Annanias Christopher, Foged	16
Fedderson (Ullenberg), Anders, Forvalter paa Kaupanger	62	Hardenberg, Helvig, g. m. Lehnsmand paa Berghenhus Erik O. Rosenkrantz	72
Flemming, Bo, Rigsraad	71	von Hatten, Bendix, Oberst	54, 67, 72
— Margrethe, til Losne, g. m. Holger E. Rosenkrantz	71	Hegge, C. T., Amtmand	18, 34
Foesnes (Vogn), Hans Nielsen	57	Heiberg, Anders Søffrensen, Forvalter paa Kaupanger, Sørenskriver	62
Folkedal, Charlotte Louise, g. m. Oberstløitnant R. G. Normann	22	— Christen, Sognepræst	15, 34
Formann, Henrik, Lysekloster, Proprietær .	30, 68	— Dorothea Margaretha, g. m. Godseier Niels Knagenhjelm sen.	15
Friis, Palle, Foged over Sogns Lehn	47	— Jesper, Capitaine	34
Frøchen, Bernt Bernhard, Krigsraad, Auktionsdirektør	31	— Marie Sophie Christine, g. m. Proprietær H. S. Lem	31
— Charlotte Amalie, g. m. Godseier Niels Knagenhjelm jr.	31	— Mette Søffrensdatter, g. m. 1. Jan Theiste, Kroken, 2. Bernt Nagell d. æ.	62
Gaas, Anders Clausen, Forvalter paa Kaupanger	62	— Severin Andreas, Mægler	22
Galtung, Gaute Erikssøn, Ridder, Befalingsmand over Skien	66	— Severin Andreas, Kjøbmand	22
— Ingegerd, g. m. Ridder Gaute E. Galtung	66	— Sophie Marie, g. m. Brigadelæge H. J. Schvindt	34
Ganz, Margrethe, g. m. Lehnsherre Otte H. Rosenkrantz	71	Heidemann, Anna Marie, g. m. Justitsraad Hans Hiort	6
Gedde, Maren Christensdatter, g. m. Kjøbmand Peder N. Sunde	32	Hermansdatter, Elisabeth, g. m. Morten N. Knag Hertzberg, Peder Harboe, jr., Provst	1
Gill, Christian Olaus, Major	20, 30	— Peder Harboe, sen., Provst	35
		Hiort, Hans Christophersen, Justitsraad, Landkommissarius	6
		— Veronica Elisabeth, g. m. Lagmand Niels Knag	6
		Hoff-Rosenkrone, til Rosendal, Stamhusbesidder	21

	Side:		Side,
Holck, O. E., Generaladjutant	19	Knagenhjelm, Anna Sophie, g. m. Byskriver E. Christie	20
Holtzrod, N. U., Sorenskriver	72	— Anna Sophie Dorothea Wiese, g. m. Mægler S. A. Heiberg	22
de Huijgens-Bangemann, Laura, g. m. Geheimehofraad C. L. Buckner	29	— Anna Sophie Dorothea, g. m. Dr. philos. K. H. Karlsson	28
Huitfeldt, Beate, Frue til Møllerød, g. m. Knud Ulfeldt	47	— Arthur Nicolay Sophus, Høiesteretsadvokat	26
Hulton, Annie Edward, g. m. Mr. Nathaniel Wilson	25	— Augusta Christiane Bjørnson Poppe, g. m. Cand. juris. P. J. Normann	22
Ihlen, Barbara, g. m. Høiesteretsadvokat Arthur Knagenhjelm	26	— Bolette Sophie, g. m. Sorenskriver J. L. Alsing	19
— Jacob, Høiesteretsadvokat	26	— Bolette Sophie Jersin, g. m. Direktør L. W. Vedeler	23
Jacobsdatter, Kirsten, g. m. Niels J. Knag	2	— Carl Johan	37
Jersin, Albert, Sognepræst	18	— Carl Nathaniel Ludvig	26
— Bolette Sophie, g. m. Godseier Sorenskriver Christen Knagenhjelm	18	— Caroline Margarethe, g. m. Oberst John Gill	20
Jon af Stedje	66	— Catharina Birgitte Frederikke, g. m. 1. Apotheker J. P. Quisling, 2. Premierløjtnant J. M. Coucheron	39
Jude, Truls, Foged	66	— Catharina Elisabeth, g. m. Sorenskriver S. Schjelderup	17
Jørgensdatter, Cecilie, g. m. Foged Niels J. Knag	1	— Catharina Elisabeth, g. m. Major C. O. Gill	20, 30
Karlshoved, Eier af Kaupanger	44	— Catharina Elisabeth, g. m. Sognepræst Gerhard Daae	37
— Josef, Lagmand	44	— Cecilie Marie Faye	23
Karlsson, Karl Henrik, Dr. philos. Amanuensis	28	— Constance Mathilde, g. m. Kontorchef S. P. Poppe	23
— Otto, Godseier	28	— Christen, til Kaupanger og Stedje, Sorenskriver, Godseier	18, 58, 67
Knag, Anna	2	— Christen, til Kaupanger, Godseier	21, 60
— Cecilia Anna	40	— Christen	23
— Eilert, Løjtnant	2	— Christine Sophie	31
— Elisabeth Jørgensdatter, g. m. Sognepræst J. J. Bandsbøl	2	— Christine Ludovica	23
— Hans Nielsson	2	— Dorothea Margaretha, g. m. Havnefoged J. C. Wiese	30
— Ide Sophie Jørgensdatter	2	— Edele Dorothea Dekke	37
— Jørgen	2	— Edele Dorothea Dekke, g. m. Bygmester H. W. Bergstrøm	37
— Jørgen Jørgensen	2	— Egil Johannes	29
— Jørgen Nielsson, Kaptein	1	— Elise Johanne	28
— Kirsten	2	— Else Catharina Reusch, g. m. Telegrafdirektør C. C. C. T. Buckner	29
— Maren Nielsdatter, g. m. Sorenskriver Tyge N. Castberg	1, 3	— Else Marie, g. m. Provst P. H. Hertzberg jr.	35
— Morten Nielsson	1	— Gjertrud Catharina	34
— Niels Jacobsson, Kongens Foged	1	— Hanna Marie Arntzen	29
— Niels Jenssen, Sorenskriver	3	— Hans, til Kaupanger, Stedje og Losne, Cancelliraad, Godseier	13, 58, 67, 72
— Niels Jørgensen	2	— Hans, til Kaupanger, Godseier	16, 58, 67
— Niels Tygesen, (adlet Knagenhielm), til Kaupanger, Stedje og Losne, Lagmand, Justitsraad, Godseier	5 figd., 54 figd., 67, 72	— Hans	31
Knagenhjelm, Abel Margaretha	14	— Hans, Major af Infanteriet	35
— Abel Margarethe	32	— Hans, Premierløjtnant	36
— Albert, Kongelig Fuldmægtig	29	— Hans	37
— Albert, til Stedje, Politifuldmægtig	30, 68		
— Ambrosine Selma Celina	26		
— Andrea Josefine	29		
— Anna Christine Atcke, g. m. Kjøbmand Cornelius Reutzer	35		
— Anne Christine, g. m. Styrmand Nils Norstrøm	37		

	Side.		Side.
Knagenhjelm, Hans Frederik, Indrulleringschef	27	Kruse, Mogens, til Spøtterup	51
— Hans Frederik	29	— Otto	51
— Harald Jakob	26	Leganger, Anna Sophie, g. m. Foged A. C.	
— Henning Didrich, Major af Infanteriet	38	Harberg	16
— Ingeborg Marie, g. m. Capitaine Jesper Heiberg	34, 72	— Barbara Marie, g. m. Provst H. C. Atcke	35
— Ingeborg Marie, g. m. Præsident, Justitsraad Christian Krog	40	— Dorothea Catharina, g. m. Sognepræst O. P. Hanning	34
— Jakob Roll, Kammerherre, Expeditionschef	24	Lem, Gjetrud Johanne Hansdatter, g. m. Godseier Niels Knagenhjelm jr.	31
— Joachim, Amtmand	32	— Hans Sørensen, Proprietær	31
— Joachim v. d. Lippe, Student	32	— Ingeborg Pedersdatter, g. m. Toldforvalter H. Clausen	6
— Johan Henrik, Capitaine af Infanteriet	38, 72	Lexau, Catharina, g. m. Kjøbmand J. P. Gran	30
— Johanne Margarethe, g. m. Consul Jens Gran	30	Lillienskiold, Hans, Amtmand	5, 6
— Judithe Christine	39	— Hans Hansen Smidt, til Losne, Befalingsmand over Trondhjems Lehn	72
— Kai Ludvig Jacob	26	— Marie, g. m. Oberst B. von Hatten	54, 67, 72
— Karelus August, Disponent	28	von der Lippe, Catharina Elisabeth, g. m. Godseier Cancelliraad Hans Knagenhjelm 13, 58, 67, 72	72
— Karen Anker	28	— Joachim, Stadshauptmand	13
— Karen Margarethe, g. m. Grosserer Einar Blaauw	22	— Wenche Jacobsdatter, g. m. Stadshauptmand J. von der Lippe	13
— Lucia Maria	37	Lydersdatter, Aidel Dorothea, g. m. Proprietær P. Falch	36
— Louise Jacobine	37	Løve, Fredrikke Louise, g. m. Krigsraad B. B. Frøchen	31
— Ludvig Wiese, Overretsassessor, Hypothekbankadministrator	23	Mikkelsen, Anders, Superintendent i Bergen	45
— Ludvig Wiese, Overretssagfører	28	Mogensdatter, Berete, g. m. Capitaine Jørgen N. Knag	2
— Ludvig Wiese	29	Morgenstjerne, Christofer Gjertsen	62
— Marie, g. m. Sognepræst O. P. Hanning	34	Munthe, Anna Catharina Jensdatter, g. m. Capitaine A. J. Coucheron	39
— Morten Hansen	29	— Birgitte Ludvigsdatter, g. m. Provst A. J. Daae	37
— Myrna Harriet	28	Nagell, Bernt d. æ., Forvalter paa Kaupanger	62
— Niels, sen., til Kaupanger og Stedje, Godseier	14, 58, 67	Nielsdatter, Kirsten, g. m. Løitnant Eilert Knag	2
— Niels, jr., til Stedje, Godseier	31, 67	Niemann, Johanne Marie, g. m. Sognepræst Albert Jersin	18
— Niels Joachim, til Kaupanger, Løitnant, Godseier	19, 59	Normann, Peter Johan, Cand juris	22
— Nils Joachim, til Kaupanger, Godseier	22, 60	— Rudolph Grip, Oberstløitnant	22
— Nils Joachim, norsk-svensk Legationsraad	25	Norstrøm, Nils, Strymand	37
— Nils Joachim	27	— Nils, Seilmager	37
— Nils Theodore	26	Pappenheim, Alexander, Befalingsmand over Bratsberg Amt	45
— (Knag) Niels Tygesen, til Kaupanger, Stedje og Losne, Lagmand, Justitsraad, Godseier	9 fgd., 54 fgd., 67, 72	Paust, Peder Clausen, Forvalter paa Kaupanger	62
— Severin Vincentz Segelcke	36	Pederssøn, Gjøde, til Kaupanger og Stedje	44 fgd., 61, 66
— Wenche v. d. Lippe, g. m. Capitaine Niels Sunde	32	Petersen, Rebekka Dorothea, g. m. Sognepræst J. Gill	30
— Wilhelmine Catharina, g. m. Overlærer S. O. Sørensen	31	Philipson, Erlend, til Losne, Skatmester, Lagmand	71
Knagenhjelmse Portrætter	59		
Kraft, Anna Margaretha, g. m. Provst B. Schjelderup	17		
Krag, Birgitte Charlotte, g. m. Regimentskvartermester H. Hansen	38		
Krog, Christian, Justitsraad, Præsident	40		
— Peder, Dr. theol., Biskop	40		

	Side.		Side.
Poppe, Augusta Petrea, g. m. Godseier Chr. Knagenhjelm	21	Stenersen, Augusta, g. m. Proprietær C. M. H. Poppe	23
— Carl Martin Hedemark, Proprietær	23	Strakken, Rebecca, g. m. Slotspræst C. Quisling	39
— Peter Andreas, Lensmand	21	Sunde, Hans	72
— Svend Peter, Kontorchef	23	— Niels, Capitaine	32
Quisling, Christen, Slotspræst	39	— Peder Nielsen, Kjøbmand	32
— Jakob Peter, Apotheker	39	Sørensen, Ole, Garvermester	31
Rachlew, Catharina, g. m. Sognepræst Christen Heiberg	15, 34	— Søren, Olaus, Overlærer	31
Rantzau, Breide, til Rantzauholm, Statholder, Rigsraad	72	Theiste, Jan, Eier af Kroken	62
— Helvig, til Losne, g. m. Rigsraad Tage O. Thott	72	— Oluf, d. æ.	44
Reinholtsen, Marie, g. m. Seilmager N. Norstrøm	37	— Øllegaard, g. m. 1. Forvalter paa Kaupanger	
Reutzer, Cornelius, Kjøbmand	35	Jens Andersen, 2. Christofer Gjertsen Morgenstjerne	62
— Daniel van Erpecom, Kjøbmand	35	Thorgeir, Raadmand i Bergen	66
Roll, Jacob, Stiftsoverretsjustitiarius, Bankdirektør	24	Thott, Otte Tagesøn, til Losne, Rigsraad, Lehnsmand paa Malmøhus	72
— Selma Angelique Louise, g. m. Overretsassessor L. W. Knagephjelm	24	— Tage Otteson, Rigsraad	72
Rosenkrantz, Dorte Holgersdatter, g. m. Rigsraad Otte T. Thott	72	Uifeldt, Knud	47
— Erik Otteson, til Losne, Lehnsmand paa Bergenhus	71	Uif af Lauvnæs, Kong Sverres Befalingsmand	43, 44, 65
— Holger Eriksson, til Boller	71	Urne, Knud	47
— Otte Holgersøn, til Losne, Lehnsherre paa Akershus	71	Vedeler, Bernt Christian, Kjøbmand	23
— Sofie, til Losne, g. m. Statholder, Rigsraad B. Rantzau	72	— Lorentz Wesenberg, Direktør	23
Rostvig, Sigrid, g. m. Jon Nilsson Schack	44	— Marie, g. m. Kjøbmand H. Blaauw	22
Rouquet, Pauline Ambroisine, g. m. Høiesteretsadvokat J. Ihlen	26	Vogn (Foernes), Hans Nielsen	57
Rympel, Thorolf	44, 65	Wallendahl, Cecilie Marie, g. m. Bankchef J. B. Faye	22
Rømersdatter, Margrethe, g. m. Ridder Gaute E. Galtung	66	Wesenberg, Divert, g. m. Kjøbmand B. C. Vedeler	23
Schack, Jon Nilsson, til Kaupanger	44	Wiel, Iver, Foged	75
— Kirstine, til Kaupanger, g. m. Oluf Theiste d. æ.	44	Wiese, Anne Sophie Dorothea, g. m. Godseier Løitnant N. J. Knagenhjelm	19
Schjelderup, Bastian, Provst	17	— Anna Sophie Dorothea, g. m. Stadsmajor S. J. J. Wiese	19
— Søren, Sørenskriver	17	— Anna Sophie, g. m. Kjøbmand J. J. Wiese	30
Schmitt, Hans Jørgensen, Forvalter paa Kaupanger	62	— Johan Christopher, Havnefoged	30
Schult, Diderich, Obersekretær i det danske Cancelli	3, 4	— Jørgen Johan, Kjøbmand	30
Schvindt, H. J., Brigadelæge	34	— Ludvig Jørgen Johan, Stadsmajor	19
Schweigaard, Susanne Catharine, g. m. Skibsreder Paul Alsing	19	Wilson, Eleanor Salome, g. m. Legationsraad N. J. Knagenhjelm	25
Segelcke, Severin Vincentz, Løitnant	35	— Nathaniel	25
Selmer, Nicoline Brog, g. m. Stiftsoverretsjustitiarius J. Roll	24	Wind, Anna, g. m. Arent von der Kulou til Løichtwed	51
Sivertsen, Lucia, g. m. Skibsfører H. J. Albertsen (Albrechtsen?)	36	— Christian, til Nørholm	51
Skinkel, Helvig, g. m. Rigsraad Iver Wind	51, 67	— Iver, til Kaupanger og Stedje, Rigsraad 48 figd .	67
		— Karen, g. m. Preben von Ahnen	51, 67
		— Niels, Befalingsmand i Bergen	45, 47
		Winding, Christiane, g. m. Provst P. H. Hertzberg, sen.	36
		Wolff, Mette Catharina Leganger, g. m. Sognepræst E. Christie	20